

ΕΘΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

ΑΝΑΤΡΟΦΗ — ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ — ΓΡΑΜΜΑΤΑ — ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ
ΚΑΛΑΙ ΤΕΧΝΑΙ — ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

ΕΤΟΣ Γ'—1900

[Τύπος δραχ. 7]



ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ—ΕΚΔΟΤΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

16—ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ—16

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ

Τὰ παιδικὰ ἄβυρματὰ (κατὰ τὸν Λόκε) Σελ. 12.— Παιδαγωγικὰ γνῶμαι (ἐκ τῶν τοῦ Δίστερβεργ) σ. 15.— Τὰ ἰδεώδεις τοῦ διδασκάλου (κατὰ τὸν Δίστερβεργ) σ. 23.— Ὁ σχολικὸς ἰατρὸς σ. 27.— Ἡ παιδικὴ περιέργεια (κατὰ τὸν Λόκε) σ. 31.— Ἐξήρημα 37,000 παιδίων σ. 40.— Ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις ἐν Σουηδία καὶ Νορβηγίᾳ σ. (68, 84).— Ἡ ἠθικὴ διάπλασις τῆς παιδικῆς ψυχῆς σ. 81.— Ὁ σχολικὸς ἀγῶνας ὑπὸ Ἑμμ. Λουκούδη σελ. 129.— Ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις ἐν Κρήτῃ σ. 131, 147.— Ἡ φυσικὴ ἀγωγή (κατὰ τὸν Σπένσερ) σ. 177, 194, 217, 231, 253.— Πρωτῆσαι παιδαγωγικαὶ ὑπὸ Α. Τριλιανιώτη σ. 193.— Τὸ δημοτικὸν σχολεῖον ἐν Ἑλλάδι (κατὰ τὸν ἐπί τῆς Παιδείας σύμβουλον Κλέρα) σ. 243, 262.— Ἰωάννης Ἰακώβος Ρουσσώ (ὑπὸ Ἀνδρέου Ὀλταυᾶρ) σ. 273, 291, 313, 327, 342.— Χοίρει διδασκάλους ὑπὸ Γ. Λημιῶν σ. 353.— Ἡ Μέση Ἐκπαίδευσις ἐν Πρωσσίᾳ σ. 372.— Αἱ θεριναὶ διακοπαὶ ὑπὸ Γ. Κυριῶν σ. 373.— Ἐκπαιδευτικὰ μεταρρυθμίσεις σ. (376).

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ, ΘΘΙΚΑ

Ἦρωϊσμός ὑπὸ Ἑμμ. Λουκούδη Σελ. 4.— Ἡ ῥήμησις σ. 13.— Ἡ ἰθὺς ἰδέα ὑπὸ Ἑμμ. Λουκούδη σ. 65.— Ἀρχόντες καὶ ἀρχόμενοι (κατὰ τὸν Ἀδγουστον Μέγλαν) σ. 113.— Στά ἐρημα τὰ ξένα ὑπὸ Ἑμμ. Λουκούδη σ. 161.— Τὸ ἠθικὸν κύρος (κατὰ τὸν Μαύλον Ζανά) μεταφρ. Σ. Παυλῆ σ. 245.— Ὁ γέροντες (κατὰ τὸν Ἀλφόνσον Κάρο) σ. 270.— Πῶς ἐπιστρέφεται ὑφ' ἡμῶν ἡ θέλησις πρὸς ἄλλων (κατὰ τὸν Οἰκίμυ) ὑπὸ Α. Μαρβῶν σ. 294, 309.— Ὁ ἵσκιος τῶν πατρῶν σύλλογος καὶ ὁ Ἀριστοφάνης ὑπὸ Ἑμμ. Λουκούδη σ. 321.— Ἡ παραβολὴ τοῦ Κύρ Σίμου σ. 379.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ

Πότε ὁ ἄρχισις ὁ εἰκοστὸς αἰὼν (κατὰ τὸν Φλαμμάριον) Σελ. 1.— Παρίσιτα ὑπὸ Γιάκωβ Ηγγὶ σ. 25.— Τὸ ποδήλατον ὑπὸ ὕγεινὴν ἐπισφην ὑπὸ Γ. Ν. Λιμπίκη σ. 29.— Ἡ κόπωση καὶ ἡ σωματικὴ ἀσκησις (κατὰ τὸν Ιακέρν Γισσιέ) σ. 51.— Τὰ μικροβία καὶ ἡ ἀμύνη τοῦ ὄργανισμοῦ σ. 61.— Ὁ ἥλιος (ὑπ' τ' ἀγγλικῶ) ὑπὸ Μλεξ. Πάλλυ σ. 74, 87, 106, 120.— Ὁ οὐρανὸς τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ Α. Αθηνῆων σ. 99.— Ἡ μόνωσις τοῦ ὕδατος (κατὰ τὸν Ιακέρν Λιμβῶν) σ. 101.— Τὸ ἀριστον καὶ τὰ ψυχικὰ προβλήματα σ. 125.— Ἡ μουσικὴ καὶ ἡ ὕψις (κατὰ τὸν Ιακέρν Μονβῶ) σ. 187.— Ἡ τροπὴ τῶν μαθητῶν (κατὰ τὸν Ιακέρν Κζάρικ) σ. 198.— Ὁ γαιθόραξ ὑπὸ Ἑμμ. Λουκούδη σ. 209.— Πῶς πρέπει νὰ τριγύρωμεν (κατὰ τὸν Ιακέρν Σαιν Σιρ) σ. 302.— Ὁ ὕπνος (κατὰ τὸν Ιακέρν Μισρὸ δὲ Τόυρ) σ. 319.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΙ, ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ

Ἅγιος Γεώργιος τῆς Ἀρδίας ὑπὸ Ἑμμ. Λουκούδη Σελ. 33.— Καλῶς ὠρίσκατε... καλὸ ταξίδι ὑπὸ Ἑμμ. Α. Κωμῆ σ. 78.— Ἡ κρημνία τῆς Καθαρῆς δευτέρας ὑπὸ Α. Τριλιανιώτη σ. 111.— Στοιχεῖα καὶ Νεογῆδες ὑπὸ Α. Κωμῆ σ. 155.— Ἡ Γῆ τοῦ Πυρὸς (κατὰ τὸν Δαρβίνου) σ. 158.— Τὸ λουτρό μετ' ὑπὸ Κ. Τυπιδῆ σ. 181.— Καλοκαιρινὴ πορεία (ἐκ τῶν τοῦ Δὲ Ἀρλίττ) σ. 250.— Ἡ βασίλισσά μου (κατὰ τὴν Ματθόδη Σεργίω) σ. 266.— Ἐρημίδια ὑπὸ Ἑμμ. Κωμῆ σ. 286.— Τὸ Σωκράτησ ὑπὸ Ἑμμ. Κωμῆ σ. 348.— Τὸ τρίτο μενικέτι ὑπὸ Μ. Λιμνιώτη σ. 366.— Πρωτότυποι γάμος ὑπὸ Ρ. Δημητριάδου σ. 371.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ, ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

Ἡ Κρήτη αὐτόνομος ὑπὸ Α. Παύλου Σελ. 17, 38.— Ἡ Ἀλεξανδρινὴ ἀρχαιολογία ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὑπὸ Σ. Διμήτριον σ. 49, 68, 82.— Ρώσων ὁ μύστικος τοῦ ὠραίου ὑπὸ Ν. Βασιλοπούλου σ. 97.— Τὸ Βυζάντιον (κατὰ τὸν Διάλ) σ. 145, 167.— Ἀνέκδοτος ἐπιστολὴ τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη ὑπὸ Ν. Βέη σ. 157.— Φρειδερίκος Δίστερβεργ σ. 163.— Ἡ πεντακοσιετηρὶς τοῦ Γουτεμβέργιου σ. 203.— Ὁ Ναυμάξ ἀρξὺ ὑπὸ Μ. Σ. Κέκεϊτς σ. 257.— Ματθόδη Σεργίω σ. 281.— Ἰωάννης Σεβαστιανὸς Βάχ σ. 337.— Ἡ ἑλληνικὴ δημοσιογραφία 1791—1836 ὑπὸ Φ. Βόλμπεργ. σ. 345, 354.— Ὁ Μικρὸς Πλοῦταρχος (ἐκ τῶν τοῦ Α. Μελέ) σ. 350.— Γεώργιος Κασδῶνης ὑπὸ Α. Μηλαμῆκη σ. 357.— Σημεῖωμα περὶ τινος φροντιστηρίου ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸν 18^{ον} αἰῶνα ὑπὸ Α. Γρ. Κικιανούρου σ. 369.

ΓΡΕΣΜΑΤΑ, ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΑ

Ἐκ τοῦ ἀγροκλήτιου μου ὑπὸ Ρ. Δημητριάδου: Ὁ ἰανουάριος τοῦ 20^{ου} αἰῶνος Σελ. 27.— Σηροτροφικὰ σ. 55.— Ἡ μὲν ἀγγελὰς σ. 94.— Ἡ αἰξὺν καὶ ἄλλοτε σ. 118.— Ὁ ἵππος σ. 153.— Τὸ τεχνικὸν βούτυρον σ. 185.— Φιλοσοφία χοιρινή σ. 268.— Ὁ μικρὸς χοιροβοσκὸς σ. 282.— Ὁ ἐγχορὸς τῶν ἐχθρῶν μας σ. 340.

ΔΙΗΜΗΜΑΤΑ

Τοῦ Κροῦμου τὸ ποτήρι ὑπὸ Μλεξάνδρου Παπαδοπούλου Σελ. 6.— Ὁ γέρον ἱερεὺς σ. 20.— Ἰδιόγραμμα ὑπὸ Μλεξάνδρου Παπαδοπούλου σ. 41.— Ἐντροκρότισσος ὑπὸ Μαργῆ Ἐργαλιώτη σ. 58.— Τὰ γαιροεπίσημα ὑπὸ Μλεξάνδρου Παπαδοπούλου σ. 92.— Δοὺ ἄδερφάδες ὑπὸ Α. Ἐργαλιώτη σ. 117.— Δηλιάνειρα ὑπὸ Α. Τριλιανιώτη σ. 135, 151.— Βασίλισσα ὑπὸ Μλεξάνδρου Παπαδοπούλου σ. 185.— Τὰ δαυμάτια στὸ βῆμα ὑπὸ Α. Παπαδοπούλου σ. 211.— Τὸ πρῶτον βῆμα ὑπὸ Μλεξάνδρου Παπαδοπούλου σ. 236.— Ὁλομπία ὑπὸ Α. Τριλιανιώτη σ. 277.— Τὸ μυστικὸν τοῦ λογαροῦ σ. 290.— Ἡ μαγισμένη πέτρα ὑπὸ Μλεξάνδρου Παπαδοπούλου σ. 312.— Ὁ Γαυνίτης καὶ ἡ βασιλοπούλα σ. 317.— Αἱ Μελισσιὰς μας ὑπὸ Μλεξάνδρου Παπαδοπούλου σ. 358.— Ἡ Ρουαίκα (ἐκ τῶν τοῦ Καρκαβίτσα) σ. 364.

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Τὸ ἔρημο ναυτογῶρι ὑπὸ Α. Προβλεγγίω σ. 12.— Μητέρα ὑπὸ Γ. Αρσῆν σ. 20.— Σοπλιωτίτισσα ὑπὸ Μλεξ. Πάλλυ σ. 25.— Μυστήριον ὑπὸ Γ. Παύλου σ. 46.— Πιλάδος Π ὑπὸ Μλεξ. Πάλλυ σ. 57.— Ὁ Καλογέροντες ὑπὸ Ρ. Αρσῆν σ. 74.— Παιδικὰ δάκρυα ὑπὸ Γ. Παύλου σ. 92.— Νύχτα καλοκαιρινή ὑπὸ Γ. Αρσῆν σ. 100.— Δάκρυα ὑπὸ Ἑμμ. Δημητριάδου σ. 127.— Ἡ εὐτυχία ὑπὸ Ρ. Αρσῆν σ. 131.— Ἡ κωνοπία ὑπὸ Γ. Παύλου σ. 174.— Ὁ Γαυπὸς ὑπὸ Γ. Αρσῆν σ. 191.— Σὲ μιὰ μικροῦλα ὑπὸ Α. Ἐργαλιώτη σ. 317.— Ἄχ! κείνο κεί τὸ σημαντρά (κατὰ τὸν Πη. Μισοῦ) ὑπὸ Στεφάνου Κωμῆ σ. 349.— Αὐτὸς ὁ κόσμος (κατὰ τὸν Πη. Μισοῦ) ὑπὸ Στεφάνου Κωμῆ σ. 378.

ΚΑΛΟΤΕΧΝΙΚΑ

Ἐπιστολαὶ περὶ Τέχνης ὑπὸ Ρ. Δημητριάδου: [Κοιτίς τῶν Τεχνῶν ἢ Αἴγιαντος Σελ. 7.— Ὁ Καλδαῖος καὶ οἱ Ἀσσύριοι σ. 42, 74.— Πέρσαι, Φοίνικες σ. 103.— Κύπριοι, Καρχηδόνιοι σ. 140.— Βυζάντιον καὶ Ἰταλία σ. 171.— Ἡ ἀναγέννησις ἐν Ἰταλίᾳ, Σιμαβούτης καὶ Ριόττος σ. 189.— Φλωρεντινὴ σχολὴ σ. 233.— Τὸ κοιμητήριον τῆς Πέκης, Γραφαὶ τοῦ Ὀρ-

©...
Κε Ἀθήναις Τετοργαγετων * Καθη. Κ. Μπίστερ καὶ Ν. Καρποπούλου.
©... 276

Γ Ν Ω Μ Α Ι ΠΑΛΛΙΩΝ ΚΑΙ ΝΕΩΝ

Όταν συναντῆς τὸν εὐεργετηθέντα παρὰ σοῦ προσηύχθη νὰ λυπηθῆς τὴν εὐεργεσίαν σου· ἀλλ' ὅταν συναντῆς τὸν εὐεργέτην σου ἐνθυμῶ τὴν ἰδικίαν τοῦ.

Γιατὲ

Όσον λιμυρότερά τις ἐλάσιν ἀπὸ τὴν φύσιν προσηύχθη, τόσον δεινότερα κακὰ κινδυνεύει νὰ προσβῆθῃ εἰς τὴν πατρίδα τοῦ, ἢν δὲν προσέχη νὰ θυμῶν καὶ νὰ παιδαγωγῆ τὴν γενναίαν φύσιν μετὰ τὴν ἀδικίαν μὴν, ὅτι ἀναστρέφεται μετὰ τὴν ἀδελφὴν ἰσότητος, τῶν ὁποίων δὲν εἶνε δίκαιον νὰ θυμῶν τὴν εὐδαιμονίαν εἰς τὰ πάθη τοῦ. Δὲν ἔχουμ ἡμῖς ποτὲ μεγάλων κακῶν αἰτίαι οἱ Θεοὶ οἷται, ὅσον θυμῶν καὶ ἢν εἶνε οἱ Ἀγαμέμνονες, οἱ Ἀχιλλεῖς, οἱ Ἀίαντες, ἔργάζονται τὰς μεγάλας κακίας, διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὅποιαν εἶνε καλοὶ νὰ πικρῶν καὶ τὰς μεγάλας ἀρετάς.

Ἀδαμάντιος Κοραΐς

Ἐπειδήθην ὅτι ἡμεῖς ποτὲ λεγόμεθα γραμματιζόμενοι ἕως τῶρι ὀλίγον ἀφροντίσαμεν νὰ μῖς καταλαβῶμεν ὁ λαός.

Σ. Μαρτυροπούλου

Σ Η Μ Ε Ι Ω Μ Α Τ Α

Υποθαλάσσιος σύραξις.

Ἰγγέοντο τὰ σχεδιογραφήματα καὶ ὁ ὑπολογισμὸς τῆς δαπάνης τῆς κατασκευῆς ὑποθαλάσσιου σήραγγος, ἣτις πρόκειται νὰ ἐνωσῇ τὸ Πιερλιτάρ μετὰ τῆς Ταγκέρης. Ἡ σήραξις αὕτη, 41 χιλιομέτρων μήκους, θὰ στοιχίσῃ 124 ἑκατομμύρια καὶ θὰ ἀπαιτήσῃ ἐπὶ ἐτῶν ἔργασιν.

Ὁ ὑπολογισμὸς τῆς δαπάνης καὶ τῆς ἐργασίας ἐγένετο ἐν ἀναλογία μετὰ τὰς συντελεσθείσας ἤδη σήραγγας. Κατὰ ταύτας ἡ σήραξις τοῦ ἀγ. Γεωργίου ἀπῆρθε δαπάνην 3,800,000 φράγκων κατὰ χιλιόμετρον καὶ ἐκτὼ ἐτῶν ἔργασιν· ἡ τοῦ Ἀρλ-βεργ 4 ἑκατομμυρίων δαπάνην καὶ τεσσάρων ἐτῶν ἔργασιν καὶ ἡ τοῦ Σιμπλὸν θὰ ἀπαιτήσῃ 3 ἑκατομμύρια κατὰ χιλιόμετρον.

Φοβερὰ πυρκαϊὰ ἐν Ἰουχοχάμα.

Ἡ πυρκαϊὰ, ἣτις εἶχεν ἀγγελθῆ ὅτι εἶχεν ἐνοσῆσει ἐν Ἰουχοχάμα, ὑπῆρξε φοβερωτέρα παρ' ὅ,τι ἀρχικῶς ἐτηλεγραφήθη. Ἰσχύσαν κατὰ τὴν γενομένην ἐξέλιξιν 3027 οἰκίαι, ἐπὶ σχολεῖα, πέντε θέατρα, πολλὰ ξενοδοχεῖα καὶ 10 ἀποθήκαι τελου. Αἱ εἰς γρήματα ζημίαι ὑπερβαίνουσι τὰ 15 ἑκατομμύρια φράγκα, ἐν τούτων δὲ 2 μόνον ἑκατομμύρια ἐκλύσαν αἱ ἀσφάλεια, διότι τὰ πλεῖστα ἦσαν ἀασφάλιστα. Μεταξὺ τῶν διασωθέντων κτιρίων καταριθμεῖται καὶ ἡ ὀρθόδοξος ἐκκλησίαι, ἣτις ἐλιγίστως ἔπαθε ζημίας.

Ὁ πανικὸς καὶ αἱ σιγῆαι, αἰτίνας ἐπηκολούθησαν κατὰ τὴν πυρκαϊάν, δὲν περιγράφονται· τὰ τραγικώτερα ἔμοις συνέβησαν ἐν τῇ μικρῇ λιμένι τῆς Ἰουχοχάμας, ὅπου ὄρμουσαν αἱ γόγγαι καὶ τὰ μικρὰ

Ἰαπωνικὰ πλοίαρκα, τὰ ἔχοντα φορτίον ἐλαίου καὶ πετρελαίου. Ἦναψεν πάντα καὶ τὸ φορτίον αὐτῶν ἔδωκε μείζονα τροφὴν εἰς τὸ πῦρ.

Σήμερον ἡ Ἰουχοχάμα, πόλις ἰσχυρὰ πρὸ τῆς πυρκαϊῆς μετὰ πληθυσμὸν 125,000 κατοίκων, παρουσιάζει οἰατρὴν ἔψιν. Ἀρόμοι ὀδύνηνοι εἶναι ἀδικάτοι ἐκ τῶν ἐρειπίων, ἄλλοι δὲ παρουσιάζουσιν ἀπερῆντους πλέον ἐκτάσεις ἀμόρφων σωρῶν καὶ τέφρας.

Παράδοξοι ἀράχνη.

Ἰπάρχει τι εἶδος ἀράχνης, ἐπιστημονικῶς καλούμενον *Uroloides hakiensis*, τοῦ ὁποίου ποτὲ δὲν ἀνευρέθη ὁ ὑφαινόμενος ἱστός. Ἰσχυρῶς ὄμως φυσιοδόξης τις, ὁ Μ. Γακίλι, εἰς τὸν κήπον τοῦ ὁποίου ἔβαν πολλὰ τοικῦται ἀράχνη, παρεφύλαξε νύκτα τινὰ τὸ ζῷον. Καὶ τότε εἶδεν ὅτι ἡ ἀράχνη αὐτὴ ὑφαίνει τὸν ἱστὸν τῆς, ὅταν νυκτῶσῃ, καὶ ἀρατὴ αὐτῆς συμμιχθεῖ τὸν ἱστὸν εἰς θεμάτιον, τὸ ὁποῖον ἀπάγει μεθ' αὐτῆς. Ἢς ἡ Πηνελόπη καταστρέφει ὅ,τι εἰργάσθη καθ' ἑκάστην, ἔχει ὄμως ἀνάγκην τῆς κατατροφῆς τοῦ ἔργου τῆς. Διότι τὰ συλλεβανόμενα κατὰ τὴν νύκτα ἔντομα, εὐθὺς ὡς ἀντελεῖ ὁ ἥλιος, ἀνερευνῶσα ἐξάγει ἐκ τοῦ ἱστοῦ καὶ τρέφεται αἱ αὐτῶν καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, ἀναλαμβάνουσα δυνάμεις διὰ τὸ ἔργον τῆς νυκτός.

Οἱ ἐλέφαντες καὶ τὰ παιδία.

Όσον παράξενον καὶ ἐν φαίνεται τὸ πράγμα, ἐν τούτοις πρέπει νὰ δώσωμεν πίστιν εἰς αὐτὸ, ἀφοῦ ἐπικυροῦται ὑπὸ πλείστον περιηγητῶν καὶ διὰ φωτογραφίαν μάλιστα· ὅτι οἱ ἐλέφαντες εἶνε ἀριστοὶ ρύλικες μικρῶν παιδίων.

Ἰπὶ ἐσχάτων πάλιν εἰς αουχῆδος ἐξερευνητῆς διατρήσας πολλὰς ἰσθμῶδας εἰς Σίμν, ἀνηγείται ὅτι εἰς τὴν χώραν ἐκείνην τὰ παιδία γενικῶς εἶνε παρεδωμένα πρὸς φύλαξιν εἰς τοὺς ἐλέφαντας. Προσέθει μάλιστα ὅτι αἱ Σιμαίται ματέρες ἔχουν πολλὰ μεγαλύτερα ἐμπιστοσύνην εἰς τὰ παχύδεσμα ταῦτα ἢ εἰς τὰς τροφούς καὶ τὰς ὑψηρετρίαις.

Ἢς τοὺς μεγάλους κήπους, ὅπου φυλάττουσιν τοὺς ἐλέφαντας, ἐνίστα δὲ καὶ εἰς τὴν δημοσίαν πλατείαν βλέπει τις μικρὰ παιδία, τριῶν ἢ τεσσάρων ἐτῶν, παίζοντα μετὰ τῶν χοιρῶν ποδῶν τῶν ζῶων, τὰ ὁποῖα προσέχουν πολὺ μὴ τυχόν καὶ τὰ πατήσων. Ἢν περιπτώσῃ κινδύνου, ἂν ἔξαρνα περὶ τῆς ἰσπεύς τρέγων ἢ κινεῖς ἐπὶ φωνῆ εἰς τὰ χορτὰ, ἀμέσως ὁ ἐλέφας λαμβάνει τὸ ὑπὸ τὴν ἐπιβλεψίν του παιδίον ἀπαλώτατα διὰ τῆς προσοκίδος καὶ τὸ ἀναποθέτει σῶον καὶ ἀόλαβας ἐπὶ τῆς ράχους του, ὅπου τὸ κρατεῖ μετ' ἀπαριγράπτου προσοκῆς.

Ἡ αἰθρία τῆς κόρης.

Κατὰ τὴν γαλλικὴν ἀΐσημερίδα τῆς Ἰγυσινης αἱ τρεῖς τῆς κεφαλῆς διατελοῦσαι εἰς πλήρη ὕψιν αὐξάνουσι 2—3 1/4 χιλιοστά τοῦ μέτρου καθ' ἑβδομάδα. Ἰούτο συμβῆναι ὄμως ἔταν ἡ κόρη κόπτεται κατὰ μήνα προκειμένου περὶ κόρης μακρῆς ἢ αὐξήσεως βαθμῶδεν βάλνει ἐλαττωμένη κατὰ νόμον ἄγνωστον ἔτι.

ΕΘΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΗΣ ΑΡΔΟΒΑΣ

[Κυνηγετικὴ ἀνάμνησις].

Δὲν γνωρίζω ἐν ποτε, Θεώμενοι τὸν Σαρωνικὸν ἀπὸ τῆς Καστέλλας ἢ τοῦ Φιλήρου, ἐπροσέξατε εἰς μίαν ἐρημόνησον, ἡ ἵποισι κατέχει τὸ κέντρον σχεδὸν τοῦ στοιλίου τοῦ κόλπου, εἰς Ἰσην περίπου ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν ἀκτῶν τῆς Ἀκυραιτικῆς καὶ τῆς Ἰόρας.

Βεβαίως δὲν ἐπροσέξατε· εἶναι τόσαι ἐρημόνησοι ἐγκατεσπαρμέναι εἰς τὰ ἡμέτερα πελάγη, ὥστε, ὁ Σάν Ἰζώρτζης τῶν ναυτιλομένων, ἡ Βέλθινα τῶν ἀρχαίων ἢ ὁ San Giorgio di Ardova κατὰ τοὺς γεωγραφικοὺς χάρτας δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχη οὐδὲν προνομιακὸν δικαίωμα εἰς τὴν ὑμετέραν προσοχὴν. Ἰόσω μᾶλλον, καθ' ὅσον οἱ περιπατηταὶ τῆς φληρικῆς ἀκτῆς δὲν εὐρίσκονται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐπιζητοῦν ἐντυπώσεις ἀπὸ τῶν καλλονῶν καὶ τῶν κοσμημάτων τοῦ πελάγους, ἵποισι εἶναι αἱ νησίδες, ἀφοῦ ἡ ὀπτικὴ αὐτῶν ἀκτίς περισπάται ὑπὸ ἔγγυτέρων καὶ ἐμφυχοτέρων καλλονῶν.

*

Όπως δῆποτε θὰ σὰς τὴν παρουσιάσω τὴν ταπεινὴν ἐρημόνησον, τὸ κυανεὺν τοῦτο νεφέλωμα, τὸ ὁποῖον φαίνεται μακρόθεν συμφορῶμενον μετὰ τοὺς ὑδατιμοὺς τοῦ Σαρωνικοῦ καὶ μετὰ τὰ κοῦφα ἀττικὰ νέφη, ἔτινα συγκεντρῶνει ὑπερθεν αὐτῆς ὁ νότος, θοὰ μολυβδόχροα, ἀόριστα ὡς αὕτη. Ἡ νῆσος αὕτη ἔχει παράδοξον ἐπιμήκηδες σχῆμα· στενωτάτη ἐκτείνεται κατὰ μέγα μῆκος ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον, στεφομένη κατὰ τὸ κέντρον ὑπὸ ὕψηλῆς κορυφῆς, τῆς ἵποισι προηγούται καὶ ἔπονται χρομαλιώτεροι λόφοι παρουσιάζει οὕτως εἰς τὸν Θεώμενον τὴν νῆσον ἐκ πλαγίου τὸ σχῆμα πῆλου καρδινάλικου, διὸ καὶ capello di Cardinale τὴν ὀνομάζουσι οἱ Ἰταλοὶ ναυτίλοι.

Ἢς ἐμὲ ὄμως τὸ παράδοξον σχῆμά τῆς προκαλεῖ ἄλλην ἐντύπωσιν. Ἄν τὴν παρατηρήσῃτε μετὰ προσοκῆς ἐκ πλαγίου, θὰ νομισθῆτε ὅτι βλέπετε ἐν ἀπόπτῳ ἐν ὑπερμέγεθος Ὀωρηκτὸν μετὰ πρῶρον τοὺς κατακορύφους πρὸς τὸ Ἀγαῖον βράχους τοὺς ἀποτελοῦντας τὴν μεσημβρινὴν αὐτῆς ἄκρην, μετὰ πύργου πελώριον ὕψηλόν ὄρος τοῦ κέντρον, μετὰ καπινοδόχους τὰς ὀξείας ἐκατέρωθεν κορυφὰς καὶ μετὰ πρῶμνην τὴν χρομαλιωτέραν σχετικῶς βορείαν ἄκρην. Ἔβναι δὲ τόσον ἀπατηλὴ ἢ ἐντύπωσις αὕτη, ὥστε, ἰδίως ὅταν μινόμενος ὁ νότος συναγεῖρη τὰ κύματα καὶ θραύσῃ ταῦτα,

πρὸ τῆς πύργου τῆς τῆς ὕψηλῆς — συγγνώμην, πρὸ τῆς μεσημβρινῆς αὐτῆς ἄκρας ἤθελα νὰ εἶπω — τότε ἡ μεταμόρφωσις αὐτῆς εἰς φανταστικὸν γιγάντειον ἀκάφως καθίσταται περισσότερον καταπληκτικὴ. Διότι νομίζετε ὅτι τὴν βλέπετε ἐν πλῆρ, ἐν διηνεκῇ, ἀτελευτήτῳ πορείᾳ, ἐπὶ τὰ πρόσω, πρὸς νότον, διχάζουσιν τὰ ἐπὶ τῶν παρεῖων αὐτῆς θραυόμενα κύματα.

*

Ἦνα σημασίαν ἠδύνατο νὰ ἔχη παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὁ ἐπιμήκης αὐτος βραχίονες ὄγκος, σύντριμμα λησμονηθὲν ἐκεῖ κατὰ τὴν κλουτώνειον ἐργασίαν, ἐκ τελευταίας διαμορφώσεως τῆς γῆς, καὶ ἐκ τίνος ἀφορμῆς τὴν ἐτίμησαν διὰ τοῦ ὀνόματος Βέλθινα δὲν γνωρίζω. Ἦν ἀναφέρει μάλιστα καὶ ὁ Στράβων καὶ ὁ Ἡρόδοτος· εἶχε δὲ καὶ κατοίκους ὀνομαζομένους Βελθινίτας, περὶ ὧν ἀπορῶ ποῦ εὕρισκον θέσιν, ὅπως ὀρθοποδήσων ἐπὶ τῆς νήσου.

Ἦποισις ἀγνοῶ πόθεν φέρει τὸ ὄνομα τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τῆς Ἀρδοβάς. Ἦν φαντάζομαι ἰσπανικὴν τὴν ὀνομασίαν, τὴν δὲ μεταβάπτισιν τῆς εἰδωλοατρικῆς Βελθίνης εἰς Ἁγιον Γεωργιον τῆς Ἀρδοβάς, τὸν κοινῶς Σάν Ἰζώρτζην, ὑπολαμβάνω σύγχρονον τῆς περιόδου τῆς ἐν Ἰλλάδι φραγκοκρατίας. Ἄλλὰ μέχρι τοῦ σημείου τούτου φθάνουσι αἱ γνώσεις μου, ἢ μᾶλλον ἡ φαντασία μου· διότι θὰ ἤμην πολὺ προπατήρ, ἐν ἀπετόλμων νὰ παραθέσω τὰς ὑποθέσεις ταύτας, ὡς ἱστορικὰς εἰδήσεις. Ἦ μόνον ἴσως τὸ ὁποῖον θὰ προσείδεν εἰς αὐτὰς ποῖαν τινα πιθανότητα εἶναι ὅτι πλανηθεὶς ἐπὶ ὄρας ἐπὶ τῆς νησίδος ταύτης, ὑπὸ τὰς συνθήκας τὰς ὁποῖας ἐκθέτω ἐφεξῆς, εὐρέθην αἴφνης πρὸ τῶν κατεστραμμένων ἐρειπίων ὑπογείου ναύσκου, σχεδὸν σπηλαίου κτιστοῦ, εἰς τὰ ἐλάχιστα σωζόμενα μέρη τοῦ ὁποῖου διαφαίνονται ἀμυδρῶς ἔχνη τοιχογραφίων, τῶν ὁποίων ἡ σύνθεσις δὲν μαρτυρεῖ βυζαντινὴν προέλευσιν. Ἦ ἦτο πάντως ναύσκος καθολικός. Μετ' ὀλίγην δὲ δόσιν φαντασίας, τίποτε δὲν ἐμποδίζει νὰ βεβαιωθῇ εἰς ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τῆς Ἀρδοβάς.

Ἦσως ἤθελα ἐρωτήσῃ τις ἐν ἀξίῳ τὸν κόπον τούτων λεπτομερειῶν ἢ νησιδῶν αὐτῆ. Ἄλλ' ὅπως ὄλων τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου τούτου, οὕτω καὶ ταύτης ἡ σημασία εἶναι ὄλως σχετικὴ.

Ἦδιάφορος διὰ τὸν πολλὸν κόσμον, ἔχει ἐξαιρετικὴν σημασίαν διὰ τοὺς κυνηγούς. Διότι διατάσσεται καὶ πληθύνεται ἐπ' αὐτῆς ἡ πέρδιξ ἢ ἐρουρά ἢ ἑλληνικὴ πέρδιξ (*perdix rubra* καὶ

perdix (Γριπσα), ἡ ὁποία μεθ' ἄλλον τὸ ἑλλη-
νικώτατον ὄνομα, μὲ τὸ ὁποῖον τὴν τιμῆ ἢ ζω-
λογία, τείνει νὰ ἐξαλειφθῇ ἀπὸ τῶν ἑλληνικῶν
ὀρέων, ὄλον ἐν καθισταμένη σπανιωτέρᾳ.

Τούτου ἕνεκεν ἀπομένουν σήμερον ὡς περδικο-
φύγετα τὰ μέρη τὰ σχεδὸν ἄβασα εἰς ἀνθρώπινον
πόδα, τὰ ἄλλως ἀποκρήματα, μετὰ τινα δὲ χρόνον
θὰ ἀναταί τις νὰ θηρεύῃ τὴν περδικὰ μόνον
ἔπου καὶ τοὺς αἰγάγρους.

Ὅπως δὴποτε ἡ φαντασία, ἡ ὁποία περυσιά-
ζει τὰς ἀπωτάτας χώρας ὡς βριθούσας χρυσοῦ,
πλούτου, καὶ τύχης εἰς τοὺς ἔχοντας τὸ μετα-
ναστευτικὸν μικρόβιον, καὶ τὰς ἀπομακρυσμένας
ἐρημονήσους, ὡς πλήρεις θηραμάτων εἰς τοὺς
προσθεβλημένους ὑπὸ μικροβίου ὄχι ὀλιγώτερον
ἐπικινδύνου τοῦ τῆς θηρομανίας, ἡ αὐτὴ γόησσα
φαντασία εἶχεν ὑποσχεθῆ ἐπιτυχίας θηρευτικῆς
ἀνταξίας τοῦ Νεμρώδ, ἐκ τῆς ἐπισκέψεως τοῦ
Σάν Γ'ζώρτζη εἰς μίαν ἡμέραν κινήσων κατεσκευ-
νωμένων ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τοῦ Σουνίου πρὸς θῆραν
ὀρτύγων, οἱ ὁποῖοι ἐθεύοντο τὸν Σάν Γ'ζώρτζην,
ὡς ὁ ἐν ἐξορίᾳ λαὸς τοῦ Ἰσραὴλ τὴν Ἰσπηγ-
γεμένην Γ'ην.

Ἡ ἐκδρομὴ ἀπεφασίσθη ὑπὸ συνθήκας ἐξαιρε-
τικῶς εὐμενεῖς. Πλοῦς δι' ἰστιοφόρου πολλακίς
καθιστᾷ τὴν ἐκ 15 μιλίων ἀπόστασιν ἐν ἀπὸ
τὰ περιπετειωδέστερα ταξίδια· δὲν εἶναι ὀυκο-
λον ἢ νὰ μὴ καταρθῶθῃ προσέγγισις, ἢ νὰ ἀπο-
κλεισθῇ τις ἐπὶ ἡμέρας ἰκανῶς ἐπὶ τοῦ Σάν Γ'ζώρ-
τζη ἀκούσιος Ἰεθινσῶν Κρούσας — τηρομένην,
ἐννοεῖται, τῶν ἀναλογιῶν, — διότι ἄνευ τοῦ
ἔρου τούτου οὐδεμία περυσίασις θὰ ἦτο ποτε
ἐπιτετραμμένη.

Ἡμεῖς ὅμως, χάρις εἰς ἓνα τῶν συντρόφων,
εἶχομεν εἰς τὴν διάθεσιν μας ἰσχυρὸν ρυμουλκὸν
τοῦ Παλαιῆς καὶ τούτο φέρον τὸ ὄνομα « Ἁγιος
Γεώργιος », διὰ τὴν ἔλικα τοῦ ὁποῖου ἡ ἀπὸ Σου-
νίου εἰς Πέλοπον μεταβάσις ἦτο ὑπόθεσις ὄυο
περίπου ὡρῶν.

Καὶ μετὰ ὄυο ὡρας προσηγγίζομεν τῷ ὄντι εἰς
τὰς ἀκτὰς τῆς νήσου.

Ἀλλὰ ποίας ἀκτῆς καὶ πῶς ἦτο δυνατόν νὰ
λυθῇ κατ' αὐτὰς τὸ πρόβλημα, ὄχι τόσον τῆς
ἀπευβάσεως, ὅσον τῆς ἀναρριχίσεως ἐπὶ τῆς
νήσου, μόνος ὁ ἐλθὸς γνωρίζει.

Διότι τὸν Σάν Γ'ζώρτζην πρέπει νὰ τὸν φαν-
τασθῆτε ἐξ ὄλων τῶν σημείων νήσον κατακό-
ρυφον πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπρόσιτον σχεδὸν
πάντοθεν εἰς τὸν ἀνθρώπινον πόδα· τὸ ἐπίπεδον,
τῆς νήσου, ἐλάχισται ὀηλαδὴ τινὲς λιωρίδες
βαταί, ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰς ὄρφας τῶν λόφων
καὶ τοῦ ὄρους. Ἀλλ' ἐκ τίνος σημείου νὰ ἀνέλθῃ
τις τὸ κατακόρυφον ὄψος βράχων ἰξυκίχμιον,
τεμνομένων ἀπὸ ἀποτόμους χαράδρας, ὄψος ποι-
κίλλον μεταξὺ 300 καὶ 400 μέτρων;

Ἀπόπειραι πρὸς ἀναρριχίσην ἐγένοντο πολλαί
ἐκ διαφόρων σημείων· ἀπόπειραι ἐπιχειρούμεναι
ὑπὸ τῶν τολμηροτέρων, τῶν ἡσίοων ἄνω ἐγκαί-
ριως παρητοῦντο πρὸ τοῦ ὄδονατου· συντρίμματα
λίθων, ἐφ' ὧν προσεπάθουν νὰ πατήσουν, σχι-
σται εὐθραστοὶ ὑποσκαφέντες ὑπὸ τῶν βροχίῶν,
ὑπεχώρουν ὑπὸ τοὺς πόδας των, κυλιόμενοι μετὰ
πατάγου πρὸς τὴν θάλασσαν. Ἀνὰ μίαν βράβυος
τῶν ἄλλων θὰ ἦσαν χρησιμώταται εἰς αὐτὴν
τὴν περιστασιν· ἀλλὰ κινήσῃ τῶν περδικῶν δὲν
θὰ ἠδύνατο βεβαιῶς νὰ κληρονομήσῃ ἐπὶ ἀπρο-
νοησίᾳ, διότι δὲν ἐφρόντισαν νὰ προμηθευθῶν ὄρ-
γωνα χρήσιμα εἰς τὴν ἀναρριχίσην τῶν ὄρέων.
Καὶ οἱ σκύλοι αὐτοὶ ὄλακτων θρηνοῶδως ἀδύνα-
τοῦντες νὰ παρακολουθήσουν· ἔταν δ' ἔστραφῆ τις
τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὰ κάτω, πρὸς τὸ βέβαλλον
τὸ καταλήγον εἰς τὴν βυθιπύθμενον θάλασσαν,
ἕτερος προσετίθετο τότε τρομερῶς τῆς ἀναρριχί-
σεως ἐχθρῶς, ὁ Ἰλιγγος· ὁ Ἰλιγγος ὁ παραλύων
τοὺς μὲς τῶν ποδῶν τῶν ἐπιζήτοῦντων ἐρεῖσμα
καὶ τῶν χειρῶν τῶν ἐχομένων σπασμοδικῶς τῶν
βράχων.

Καὶ καταρχόμεθα καὶ ἐπιβιβάζομεθα ἐκ νέου
ἐπὶ τοῦ ρυμουλκοῦ· καὶ ἡ αὐτὴ ἀγωνιῶδης προσ-
πάθεια μὲ πνευματικὰ ἀποτελέσματα ἰσπανι-
λχυδιάνετο ἐξ ἄλλου σημείου.

Ἔλεος ἡ φρόνησις, ἡ ὁποία τελευταίκα πάντοτε
ἐπισκέπτεται τοὺς ἐγκατάλους, μὰς ὀπέδειξεν ὅτι
ἡ ἀτραπὸς, ἀτραπὸς αἰγάγρων, ἀπαιτοῦσα καὶ
αὐτὴ μεγάλην ὄδον θάρρους, θὰ εὐρίσκετο κατ'
ἀνάγκην κάτωθεν ὄυο οἰκίσκων, τῶν μόνων δειγ-
μάτων τῆς παρουσίας τῶν ἀνθρώπων, τῶν ἡσίοων
ἢ κατατομῆ διεφαίνετο ὑπερθεν ὄψηλτης κορυφῆς.

Ἰσκέθην τοῦλάχιστον ἠδυνήθημεν νὰ ἀνέλθω-
μεν· ἀλλ' ἀπέχοντες ἐπιμαλῶς τοῦ νὰ βλείπω-
μεν πρὸς τὰ κάτω καὶ διανύσαντες τρία χιλιό-
μετρα διὰ κατακόρυφον ὄψος μάλις τριακοσίων
μέτρων· τῆσα ἦσαν τὰ ἀπαραίτητα λοξοδρομή-
ματα τῆς ἀτραποῦ καὶ αἱ διαμέσοι ἀναβάσεις
καὶ καταβάσεις.

Ἔλεος ἠδυνήθημεν νὰ πατήσωμεν τὰ λεγόμενα
σαμάρια τῶν ὄρέων καὶ τὰ ἐλάχιστα βυτὰ αὐτῶν
κράσπεδα. Ὀύτω δὲ ἠνοιξεν ἐπισήμως ἡ θῆρα.

Ἡ σκύλοι διεσκορπίσθησαν κατὰ διαφόρους
διευθύνσεις διερωτῶντες βράχους καὶ θάμνους διὰ
τῆς βινῆς καὶ σχηματίζοντες καὶ πλυστικὰ ἐρω-
τηματικὰ διὰ τῶν εὐρίων αὐτῶν ἐστραμμένων
τοξοειδῶς.

Τὸ θῆραμα δὲν ἐθράδυνε νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὰ
ἐρωτήματα ταῦτα.

Στῆρος περδικῶν ἠγέρθη μετὰ τοῦ δαιμονιώ-
δους ἐκείνου θροῦθου, ὁ ἡσίοος παραλύει ἐκ συγ-
κινήσεως τοὺς πρωτοπέρους κινήσους· ἀλλὰ ὄυο
μόνον ἐπλήρωσαν τὸν φόρον τοῦ σῆματος εἰς τὰς

πρώτας σχεδὸν ταυτοχρόνους ἐκπυροκροτήσεις
πέντε τὸν-μῦρον, αἱ δὲ λοιπαὶ διασκορπισθεῖσαι
ἐκάρφωσαν (ὄρος τεχνικῶς) εἰς τὰς ἀποκρήμους
κλιτύας, τὰ κοινῶς λεγόμενα χάλαρα.

Ἐκεῖ εἰς τὴν ἀναζήτησιν τῶν περδικῶν τούτων
ἤθελα νὰ εἶχα συνοδοὺς τινὰς τῶν κομψῶν κινήσων
τοῦ Φαλήρου, τῆς Καλλιθέας, ὡς καὶ ἐν γένει
τοῦ ἐλαϊῶνος Ἀθηνῶν, Πειραιῶς καὶ περιχώρων.

Ἐκεῖ, ὄπου ἐν στραβοπάτημα δύναται νὰ
ὀδηγήσῃ τινὰ μετὰ πολλὰς ἀναπηδήσεις ἐπὶ τῶν
βράχων μέχρι τοῦ πελάγους ἐν καταστάσει πόλ-
του· ὄπου πολλακίς ἀναγκάζεται τις νὰ σκοπεύῃ
διὰ τῆς δεξιᾶς μόνον, ἐχόμενος τῶν βράχων διὰ
τῆς ἀριστερᾶς· ἐκεῖ ὄπου εἶδον περδικὰ φρονεθεῖ-
σαν νὰ κατακυλίηται ἐπὶ ὄλοκληρον λεπτόν πρὸς
τὴν θάλασσαν καὶ τοὺς σκύλους συγκυλισμένους
μετ' αὐτῆς, μόλις δὲ κατορθώσαντας νὰ μὴ
ὄρυματισθῶν, χωρὶς νὰ δυνήθων νὰ καταλάβουν
τὸ θῆραμα, ὄπερ εὐρε τὴν γαλήνην καὶ τὸν τά-
φρον εἰς ἀπρόσιτον βάθος χαράδρας.

Περατωθείσης τῆς θῆρας, κωμικῶς ἀγόνων,
ἀφοῦ εἰς ἕκαστον τῆς κινήσων ἡμάδος ἀνελό-
γει 1 1/4 πέρδικας, διεθυθῶθημεν πρὸς τοὺς ὄυο
οἰκίσκους, ὀτινες μετὰ τοῦ παρακειμένου ναοῦ
τοῦ Προφήτου Ἰλιού, φίλου πάντοτε τῶν ὄψηλῶν
κορυφῶν, ἀπετέλουν τὸν συνοικισμὸν τοῦ Σάν
Γ'ζώρτζη. — Ἐπλεγόμεθα ὑπὸ ἐπιθυμίας νὰ γνω-
ρίσωμεν τοὺς κατοίκους τῆς νήσου. Διότι μέχρι
τῆς στιγμῆς ἐκείνης τὰ πρόβατα καὶ αἱ αἰγες,
τὰς ὁποίας συνητήσαμεν, ἐνέμοντο ἀφύλακτα
καὶ ἀπολύτως χειράφεται πάσης ἀνθρωπίνης ἐπι-
τηρήσεως.

Ἀλλὰ πρὸ τούτου ἐπαφυλάσσετο εἰς ἡμᾶς
σφοδρότατη διὰ κινήσους ὄπον καὶ ἀπροσδόκητος
ἐκπληξις.

Ὀύο δορκάδες πραγματικαὶ δορκάδες, προέκυ-
ψαν εἰς τινὰς χαράδρας καὶ μὲ ὄυο χαριτωμένα
ἄλματα, ἄλματα ἀκροβατῶν, ἐποζάρισαν ἀκί-
νητοι εἰς ἀπόστασιν μόλις 25 βημάτων ἀπ'
ἡμῶν. Ὀδὸς ἐξ ἐνστίκτου εἰς ἓκ τῶν συντρόφων, —
περιττόν νὰ προσθέσω ὅτι ἦτο ὁ νεώτερος, —
ἐσκοπευσαν· εὐτυχῶς τὸν προέλαβεν ἀπροσδόκη-
τος κίνησις τοῦ θηράματος· κίνησις ὄχι πρὸς
ἄτακτον φυγὴν· ὄλλως τούναντιον αἱ δορκάδες
ἦλλον πρὸς ἡμᾶς, μὰς ὄσφραίνοντο φιλικώτατα
καὶ μὰς παρετήρουν μὲ τὸ γλυκύτατον βλέμμα
των, πλῆρες ἐμπιστοσύνης καὶ μετέχον συγχρό-
νως ἰκεσίας. — Ὀύο τεμάχια εὐθραύστου καὶ ὄρε-
κτικῆς γαλέτας ἦτο ἡ ἄμεσος ἀπάντησις ἐνὸς
τῶν συντρόφων μας, ἀκριβῶς ἐκείνου, ὄστις πρὸ
ὄλιγου ἦτομαζέτο νὰ φυτεύσῃ ἐπὶ τῶν ἄβρῶν
σωμάτων αὐτῶν τὸν σπόρον τοῦ θανάτου ὑπὸ
μορφήν μολυβδίνων σφαιριδίων ἀριθμοῦ 7. — Ἀπὸ
τῆς στιγμῆς ἐκείνης αἱ σχέσεις μας κατέστησαν
τρυφερῶταται.

Δὲν ἦσαν αἱ γνωσταὶ δορκάδες τῶν ἑλληνικῶν
δασῶν· ἦσαν μικρότεραι καὶ βαθύτεραι τὸ
χρῶμα· αἱ χαριτωμένα γυαζέλαι τῶν ἀφρικα-
νικῶν ἐρήμων.

Ἀλλὰ θὰ ζητήσῃτε βεβαίως τὴν λύσιν τοῦ
αἰνίγματος.

Καὶ ἡ λύσις εἶναι πρόχειρος.

Ἡ νῆσος ἀνήκει εἰς ὄυο συνδιοκτικῆς ἐξ
Ἰδρας. Ὀ ἄρτος των δὲ καὶ πᾶσα βοήθεια εἶναι
πάντοτε εἰς τὴν διάθεσιν τῶν χειμαζομένων ναυ-
τίλων. Συμπολιταὶ των λοιπὸν σπογγαλιεῖς,
προερχόμενοι ἀπὸ τῶν ἀκτῶν τῆς Ἀφρικῆς καὶ
τυχόντες περιθάλψεως, ἐδῶρσαν εἰς αὐτοὺς τὰ
δειγμάτα ταῦτα τῆς ἀφρικανικῆς faune.

Ἡ νῆσος χρησιμοποιεῖται ἀποκλειστικῶς πρὸς
κτηνοτροφίαν πλουσίαν εἰς νομάς. Ἐὰ κτηνοτρο-
φικὰ δὲ προϊόντα μεταφέρει εἰς Ἰδραν πλοίαριον
τῶν ἰδιοκτητῶν, τοῦ ὁποῖου ὁ ἕτερος ἐπὶ πλείστον
παραμένει ἐκεῖ.

Ἀλλ' ἡμεῖς ἐπισκεφθέντες τὴν οἰκίαν του δὲν
εὐρομεν ἐπὶ τῆς νήσου εἰμὴ μόνον τὸν μισοτῆτη
ποιμένα ἐξηκοντούτη καὶ μικρὸν ποιμενὸποιεῖα
μόλις δωδεκαετῆ.

Ἐὰ ὄυο ἢ τρία δωμάτια τὰ ἀποτελοῦντα τὸν
συνοικισμὸν ἐξόχως καθάρια, ἕνεκα τῆς χαρα-
κτηριστικῆς τῶν Ἰδραίων πρὸς τὴν καθαριότητα
καὶ τὴν τάξιν ἀγάπης. Ἦις τὸ τοῦ ἰδιοκτήτου
εὐρομεν καὶ πληθὺν ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων·
ἀλλὰ μεταξὺ αὐτῶν ὄλων ἐν διετέλει εἰς τρο-
μακτικὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὰ συναξάρια καὶ τὴν
ἀμαρτωλῶν σωτηρίαν, ἐπὶ τῆς ὁποίας παραδόξως
ἦτο τοποθετημένον. Καὶ τὸ βιβλίον τοῦτο ἦτο
ἡ . . . Χαλιμά. Ἦσως διὰ νὰ πιστευθῇ ἀκόμη
μῖαν φοράν ὅτι καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἐρήμῳ ὁ βίος
ἀποτελεῖται ἐξ ἀντιθέσεων καὶ ὅτι καὶ τὴν προ-
σευχὴν καὶ τὴν μεταρσίωσιν πρὸς τὰ ὄπέργεια
ἄλλογᾷ καὶ ἐπιβουλεύεται πάντοτε ὁ πειρασμός.

Ἀἱ ὄυο αὐτοεξόριστοι αὐταὶ ἀνθρώπιναι ὄυάρ-
ξεις, ὄς εὐρομεν ἐπὶ τῆς νησίδος, εἶναι ἐκ τῶν
ἀνθρώπων, ἐπὶ τῶν ὁποῖων βεβαίως ἀπετύπωσαν
ἡ μοῖρα τῆς δυστυχίης τὴν σφραγίδα.

Τὸ παιδίον, καχεκτικόν, φέρον τὰ ἔχνη γρο-
νίου ἰκτέρου, οὐδένα ἄλλον ἔχει ὡς μὰς εἶπεν ἐν
τῷ κόσμῳ πλὴν ἐνὸς ὄπεργήρου πάππου ἐν Ἰδρα.
Ἐαχίως βέβαια καὶ ὁ δεσμός αὐτος τοῦ σῆματος
θέλει ἀποκοπῆ καὶ μόνον ἐφεξῆς θὰ περιδινῆται
ἐν τῷ στρεβίλῳ τῶν περιπετειῶν βίος ταλαιπω-
ριῶν καὶ στερήσεων.

Ἀλλ' ἀσυγκρίτως τραγικώτερον εἶναι ἡ ἱστο-
ρία τοῦ γέροντος ποιμένου. Ἦχεν ἀδελφούς, σύζυ-
γον, τέκνα. Ὀλοι ἐξέλιπον καὶ οὐδένα πλέον
ἔχει ἐν τῷ κόσμῳ.

— Δέκα χρόνια, μὰς εἶπεν, εἶμαι εἰς αὐτὸ τὴ
νησί καὶ μῖα φορά μόνον εἴλειψα ἀπὸ πάνω ὄδε-

καπέντε μέρες. Γι να κάμω στις πολιτείες ;

ΩΙ Ητο πολύ λογική ή κρίσις του !

Δέκα έτη έξορίας επί τής άγρίας ταύτης έρημνήσου, τήν ύποϊαν πλήττουν αί θαλάσσαι, ύπως οί μυθιστορικοί ναυαγοί, οί άγνωστοί και λησμονημένοι επί έρήμων και άπροσίτων νήσων ! Άλλά μή δέν είναι και ούτος ναυαγός του βίου ;

Και κατά τών τρικυμιών αί ύποϊαι τόν συνέτριψαν, τίς άσφαλέστερος λιμνήν τής ψυχής, από τήν άπόλυτον και τήν άτάρακτον ταύτην έρημίαν ;

Η κάρσις του νοϋ, βαθμιαία και προχωρητική είναι βεβαίως τό άσφαλέστερον νηπενδές φάρμακον, τής χειμασθείσης ταύτης ψυχής, τό προκύντικώτερον έπουλωτικόν τόσων τραυμάτων. Η γαλήνη τής φύσεως θα είναι πάντοτε ή γλυκύτερος του ανθρώπου παραμυθητής.

Είς τούς έρήμους τούτους ανθρώπους αφήσαμεν δ, τι ήδύνατο να ποικίλη εύχρέστως τήν μονοτονίαν τής διαίτης αυτών : καρπούς, ύπόβρας, τροφάς νωπάς, ποτά, όλίγον δέ πρό τής ύσεως άπήραμεν τής νήσου, συνοδευθέντες ύπό τών όσο κατοίκων αυτης μέχρι τής παραλίας.

Μετά μικρόν ή έλιξ τής ρυμουλκού έπαύλασε και άπριώδης αύλαξ παρενετέθη μεταξύ ήμιών και του Σάν Γζάρτζη.

Ήστρεφον περίλυπος τούς όφθαλμούς πρός τās δύο έκείνας ανθρωπίνας ύπαρξεις, τών ύποϊων ή κατατομή τάχιστα εξηλείφθη έν τώ μέσω τών βράχων.

Και ήμεις τούς θεωρώ ήλιγώτερον ύσταυχείς από τούς έρήμους του θαλάπου πάσης στοργής ανθρωπούς, οί ύποϊοι, συμφύρουν τήν μονήρη αυτών ύπαρξιν έν τώ μέσω του βορέϊου του κοινωτικού βίου.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΣΙ. ΛΥΚΟΥΔΗΣ

Η ΠΑΙΔΙΚΗ ΠΕΡΙΕΡΓΕΙΑ

[Κατά τόν Λόκε].

Η παιδική περιέργεια ούδέν άλλο είναι ή όρεξις του είδέναι : διά τούτο καλόν να ενθαρρύνωμεν αυτην. Δι' αυτης ή φύσις ζητεί να θεραπέυση τήν έμφυτον ήμιών άμαθειαν : άνευ τής έρευνητικής ταύτης ήρμής θα ύμεινόμεν εις βλακώδη κατάστασιν και παντελή άχρηστίαν. Πρός καλλιέργειαν δέ και διαρκή έγρήγορσιν αυτης νομίζω ότι είναι χρήσιμοι αί εξής ύποδήςαι.

1. Μή άπορρίπτεται και καταφρονείται ούδαμίαν έρώτησιν του παιδιού : μή άνέχεσθε ποτέ

να καταγελάται διά τās έρωτήσεις του : εξηγήετε αυτώ ό,τι ζητεί να μάθη, καθ' όσον έπιτρέπεται ή ήλικία και τό πνεύμα αυτου, άποφεύγοντες τās άνωτέρας τής ήλικίας του διασπαρησίσεις ή τās πολλάς και ποικίλας άσχετους πρός τό έρωτώμενον εξηγήσεις, ως συγχίζουσας τήν διάνοιαν. Προσέχετε εις τό κύριον σημείον τής έρωτήσεως του, άδιαφορείτε δέ περί τών λέξεων, οι εκφραζόμενον μεταχειρίζεται. Εάν έπαρκώς διαρωτίζηται έκάστοτε δι' άπαντήσεων όρθών και καταλλήλων, αί σκέψεις του σύν τώ χρόνω θα λάβωσιν ισχύν και καθόλου ή διονοιά του άρ' έαυτης θα έπιδώση, όσον δέν έφαντάζεσθε ίσως. Διότι ή γνώσις άρέσκει εις τό πνεύμα, ως τό φώς εις τούς όφθαλμούς : οι παιδες άρχομένη μετά πάθους αυτην και με πολλήν εύχρηστίσιν άποκτάσιν αυτην, εάν μάλιστα βλέπωσιν ότι αί έρωτήσεις των δέν καταφρονούνται, άλλ' ότι τούναντιον εκτιμάται και κορυθαφρνείται ή προς τό είδέναι αυτών όρεξις. Και δέν άμφιβάλλω ότι ή κύριος λόγος, δι' έν οι παιδες κατατρέβονται άδικαλειπται εις άνασκειάσεις και παιδικάς πλάκας μηδαμινάς και άνουσίας, είναι ότι οι γονείς των άνοήτως φερόμενοι μέμψονται τήν περιέργειαν των και δέν άπαντώσιν εις τās έρωτήσεις των. Άλλ' εάν μεταχειρίζοντο αυτους μετά πλείονος έπιμελείας και στοργής, εάν άπήντων προθύμως εις τās έρωτήσεις των, προνώ άδιστακτως ότι μάλλον θα έχαιρον να μανθανοσι, να αυξάνωσι τās γνώσεις των ως προς τās ποικίλας και καινότητα έμφανίζοντά πράγματα, παρ' όσον χείρουσι παίζοντες καθ' έκαστην τό αυτό παιγνίδιον και διασκειάζοντες διά τών αυτών άθουμάτων.

2. Οί μόνον σπουδαίως πρέπει ν' άπαντάτε εις τās έρωτήσεις αυτών, άλλά και κατ' άλλον τινά έτι τρόπον να ενθαρρύνητε τήν περιέργειαν των, έπαινούντες ένόσιον αυτών τήν άξιαν και τās γνώσεις των ανθρωπίων, οως έχουσιν έν ύπολήψει. Και επειδή ή ανθρωπος εξ αυτης τής νηπιότητος είναι μάταιος και φιλόδοξος, μή άνεείτε να ύποτρέφητε τήν ματαιοδοξίαν του πρός πράγματα, άτινα θα καταστήσωσιν αυτους κλητήρους : έπιτρέπετε εις τήν μικράν των φιλοδοξίαν να στρέφηται προς ό,τι δύναται να ύπελήσθη αυτους. Κατά ταυτα δύνασθε να ή προσβύτερος υιός σας καλώς μάθη τι, ν' ανατίετα εις αυτον

τήν ήλληρόν φλυαρίαν του παιδός. Έως παρατήρησεν ή Μαρίν, « ή παιδική περιέργεια δέν έχει πάντοτε άγνήν τήν πρόβλεψιν : δύναται ήπιώς να προέρχεται εξ έγωισμού, εκ φιλοπαράχου πνεύματος, εξ άπισθίας του να ακούσεται και ύψησεται ύπό τών άλλων ». Μέση τις εδός μεταξύ τής ύπερβολικής του Λόκε συγκαταβάσεως και τής σκαιής έρηγήσεως των γονέων, αίνων εις ούδεμίαν ή σχεδόν ούδεμίαν έρώτησιν άποκρίνονται, είναι ή άριστή. (Σημ. του Γ' άλλου μεταφραστου Γαβριήλ Κομπερί).

τήν προντίδα να διδάσκη τούς μικροτέρους αδελφούς και αδελφάς του !

3. Άλλ' όπως ούδέποτε πρέπει να καταφρονήτε τās έρωτήσεις του παιδός, ώσαύτως πρέπει πολύ να προσέχητε όπως μή αι άπαντήσεις σας είναι ψευδείς και πεπλανημένοι. Διότι δέν βραδύνει ο παίς ν' αντιληφθή ότι καταφρονείται και άπατάται και να γίνη και αυτός άδιάφορος, ύποκριτής και ψεύστης προς τούς άλλους. Έβχομεν καθήκον να σεβώμεθα τήν αλήθειαν πανταχού, μάλιστα δέ όταν διημιώμεν με παιδας : διότι άπατώντες αυτους ού μόνον ματαιοώμεν τās προσδοκίας των και παρακωλύομεν τήν μάθησιν αυτών, άλλά και διαφθειρομεν τήν αθωότητά των διδάσκοντες αυτους τήν χειρίστην των κακιών. Ο παίς είναι οδοιπόρος έρχόμενος εις τόπον παράδοξον και άγνωστον : διό δέν πρέπει να εύρίσκωμεν τέρψιν εις τό να τόν άπατώμεν. Και έν ένιοτε αι άπορίαι του μας φαίνονται παράδοξοι και άνάξιοι άπαντήσεως, όφειλομεν ούδέν ήττον ν' άπαντώμεν σπουδαίως. Έμείς πρό πολλού έμάθομεν τήν εξήγησιν αυτών : άλλά δια τούτο ως μή νομιζώμεν ότι δέν έπρεπε να έπέρχονται και εις τόν νοϋν του παιδός, όστις τά πάντα άγνοεί και τά πάντα θέλει να μάθη : εις αυτον είναι ξένον, ό,τι εις ήμάς είναι οικειότατον, και πών τό προσπίπτον άγνωστον, ως ύπήρξε και εις ήμάς. Έτύχη τά παιδία τά εύρίσκοντα περι έαυτά ανθρωπούς προσηνείς, σεβόμενους τήν άγνοιαν αυτών και βοηθούντας αυτά εις τήν θεραπειαν αυτης.

Εάν τις ήμιών μεταφέρειτο αίφνης εις τήν Ιαπωνίαν, όλη ή σοφία και όλη ή έπιστήμη ήμιών, δι' έν ακριβώς καταφρονούμεν τās έρωτήσεις του παιδός, δέν θα μας άπήλλαττε τής άνάγκης (και πιστεύω ότι ούδεις θα ήτο τόσον άδιάφορος, ώστε να μή θέλη να γνωρίση τά εκεί) του να έρωτησωμεν περί μυρίων πραγμάτων. Και έν αλαζών τις και άσημος Ιάπων θα έθεώρει μικρόν και γελοϊόν να μας διαρωτίση περί αυτών, πόσον εύχάριστος θα μας ήτο ή συνάντησις εύπροσηγόρου και εύγενούς ανθρωπού προθύμου να θεραπέυση τήν περιέργειαν και άγνοιαν ήμιών ;

Όσάκις νέον τι πράγμα προσπίπτει εις τούς όφθαλμούς του παιδός, έρωτά τό εις τούς ξένους συνήθεις έρώτημα, « τί είναι αυτό ; » Διά τούτου συνήθως ούδέν άλλο ζητεί να μάθη ή τό όνομα λέγοντες λοιπόν εις αυτον τό όνομα άπαντάτε

1. Είς τήν έμφυτον ταύτην ήρμην, ένεκα τής όποίας ζητεί να μεταδίδη εις τούς άλλους ό,τι γινώσκει, ύπείλετο έν μέρος ή έπιτυχία τής άλληλοδιδασκτικής μεθόδου κατά τόν χρόνον τής άρμής αυτης. Σ. Γ. Μ. 2. Είναι αλήθως σφάλμα, « έγκλημα άσεβείας προς αθωότητα » ή άπάτη του παιδός και ή κατάχρησις τής εύπιστίας αυτου. Μόνον εις εξαίρετικās περιστάσεις έπιτρέπεται εις τούς γονείς ή άποκρυψίς τής αλήθείας, εις έρωτήσεις άπρεπείς και άκαιρους. Σ. Γ. Μ.

ακριβώς και έπαρκώς εις τήν έρώτησιν του. Ματά ταυτην συνήθως έρωτά, « τί χρειάζεται αυτό ; » Και εις τήν έρώτησιν ταυτην πρέπει ν' άποκρίνησθε ειλικρινώς και άνευ περιστροφών : εξηγήετε αυτώ τήν χρησιμότητα του πράγματος, δεικνύετε τήν χρήσιν αυτου, καθ' όσον δύναται έτι να κατανοήση αυτην. Κατά τόν αυτον δέ τρόπον φέρεσθε εις πάσαν περιστασιν εξεγειρούσαν τήν άπορίαν αυτου και μηδέποτε άφίνετε αυτον ν' άπέρχηται, χωρίς να διαρωτίσητε τήν άπορίαν του δια τινος άπαντήσεως. Και ίσως και εις αυτον τόν ήρμιον ήδη τήν ήλικίαν ή μετά του παιδός συνομιλία δέν θα είναι τόσον ματαιία και άνωφελής, όσον κοινώς πιστεύεται. Αί αυτώματα και άπροσδόκητοι έρωτήσεις παιδός έχοντος έρευνητικήν διάνοιαν δύνανται ένίοτε να καταπονήσωσι τόν νοϋν και ίκανώς πειραζόμενου άνδρός. Και δέν διατάζω ν' άποδεχθώ ότι πλείονά τις μανθάνει εκ τών άπροσδοκώτων έρωτήσεων του παιδός ή εκ τών λόγων ανθρωπίων έν τώ αυτώ κύκλω άείποτε περιστρεφομένων, οούλιων των περι άγωγής προλήψεων και έν τό κεφάλαιον των γνώσεων προέρχεται εκ δανεισμού !

4. Δέν είναι ίσως άσκοπον να παρουσιάξη τις ένίοτε εις τόν παιδα πράγματα παράδοξα και νέα, ύπως κινηται ή περιέργεια και προκαλήται ή έρευνα αυτου. Εάν δέ ποτε ή περιέργεια ώθήσθη αυτον εις έρώτησιν περί πράγματος, ύπερ ούδαμώς πρέπει να μάθη, είναι πολύ προτιμώτερον να είπη τις αυτώ διαρρηδών ότι δέν είναι ακόμη καιρός να τό έννοήση παρά να ψευσθή ή έλαφρόν και κενήν άπάντησιν να δώση !

1. Παρατηρήσεις λίαν όρθαι και λίαν λεπταί. Τα παιδία, ακριβώς διότι ούδέν γινώσκουσι, βλέπουσι τά πράγματα άλλως ή ήμεις και ένίοτε μετά πλείονος όρθότητος. Η λογική αυτών εξελέγγει πολλάκις τās ήμετέρας προλήψεις. Τούτο δέ είναι αληθές ού μόνον ως προς τās ιδέας, άλλά και ως προς τήν γλώσσαν αυτών : ο Μάξ Μύλλερ ειπεν « Τήν γλώσσαν καθαρίζουσι τά παιδία : αυτά έξομαλίσαν κατ' άλλον μέγα πλήθος τύπων άνωμαλίων ». Σ. Γ. Μ.

2. Είναι ζήτημα άξιον προσοχής, πώς πρέπει ν' άπαντή τις εις έρωτήσεις τινάς του παιδός. « Η περιέργεια κινεί αυτον, λέγει ή Κάντιας, εις έρωτήσεις τινάς άτόπου, ως π. γ. πόθεν γίνονται τά παιδία. Άλλ' εύκόλως ίκανοποιεί τις αυτον ή δι' άπαντήσεως ούδεμίαν έννοιαν έχούσης ή λέγων ότι αυτη είναι διαβαριώδης έρώτησις ». Άλλοι φρονούσι, ως ή Λόκε, ότι πρέπει ν' αναβάλλωμεν τήν άπάντησιν λέγοντες ότι δέν δύναται τώρα να έννοήση, και άλλοι να προσποιώμεθα άγνοιαν. Πρός δικαιοσύνην τής τελευταίας ταύτης γνώμης διατεινόνται ότι καλόν είναι να έθίξηται ένωρίς ή καίς ν' αναγνωρίξη όρα εις τās ήμετέρας γνώσεις. Άλλά δύναται τις ν' άντείπη ότι ή περιέργεια του παιδός δέν ίκανοποιείται τόσον εύκόλως και ότι ή ο' αναζητήση αυτός μόνος να εύρη τήν άπάντησιν ή θα έρωτήση άλλους μη έχοντας ίσως πρόνοιαν εις τούς λόγους των. Το καθ' ήμάς δεχόμεθα ότι τό θρίστον είναι, παρά τήν γνώμην του Λόκε, ν' άπαντή τις δια λόγων κενών και έπιπολαίων ο παίς ίκανοποιείται τα-

Ἡ εὐτραπέλια, ἥτις τόσον ἐνωρὶς ἐμφανίζε-
ται εἰς τοὺς παῖδας, σπανίως συνυπάρχει μετὰ
ισχυροῦ σώματικου ὀργανισμοῦ καὶ σπανίως ἔχει
ὡς ἀποτέλεσμα τὴν μόρφωσιν κρίσεως ἰσχυρᾶς.
Ἐάν τις ἐπιθυμῆι νὰ καταστήσῃ τὸν παῖδα ζωη-
ρότερον καὶ λαλιότερον, τὸ πρῶτον δὲν θὰ ἦτο
δύσκολον. Ἀλλὰ πιστεύω ὅτι ὁ σώφρων πατὴρ
δὲν ἐπιθυμεῖ οὔτε ἀνικανὸς τις καὶ ἄχρηστος εἰς
τὴν κοινωνίαν νὰ καταστῆ ὁ υἱὸς του, ὅταν ἀν-
δρωθῆ, οὔτε νὰ εἶνε μέσον διασκεδάσεως καὶ τερ-
πνὸς ἀντροπος εἰς τοὺς περιστοιχίζοντας, ἐρ' ὅσον
εἶνε μικρὸς· ἂν καὶ ὡς πρὸς τοῦτο ἀκόμη δύναμαι
νὰ βεβαιώσω ὅτι τερπνότερον εἶνε ν' ἀκούῃ τις
τὸ παιδίον νὰ ἡμιλῆ λογικῶς παρὰ νὰ φλυαρῆ
ἀστείως. Ὑποτρέφετε λοιπὸν διαρκῶς τὴν περι-
έργειαν αὐτοῦ ἀπαντῶντες εἰς τὰς ἐρωτήσεις του
καὶ διαφαιτίζετε τὴν κρίσιν του, ὅσον εἶνε δυνα-
τόν. Ὅσακις ἢ ἐξήγησις, ἢν αὐτὸς ἐπινοᾷ, εἶνε
ἀποδεκτὴ ὑπὸ τινος ἐποφῆν, ἢς ἀπολαμβάνῃ ἀκω-
λύτως τὸν ἐπαινον καὶ τὴν ἐκτίμησιν· ἀλλ' ὅσακις
εἶνε ὄλιγος ἄλογος, μὴ καταγελάτε τὴν πλά-
νην του, ἀλλ' ὡς δὴγεῖτε αὐτὸν μετὰ γλυκύτητος
εἰς τὴν εὐθείαν ὁδόν. Μηδέποτε ἀνακόπτετε τὴν
πρὸς λογικὰς σκέψεις διάθεσιν αὐτοῦ ἐξ ἀφορμῆς
προσπίπτοντός τινος πράγματος καὶ μηδέποτε
ἀποπλανᾶτε αὐτὸν δι' ἀπαντήσεων σοφιστικῶν
καὶ ἀπατηλῶν· διότι ἀληθῶς ἡ κρίσις, ἡ ὑψίστη
καὶ σπουδαιότατη τῶν δυνάμεων τοῦ πνεύματος
εἶνε ἀξία τῆς μεγίστης ἐπιμελείας καὶ προσοχῆς
καὶ ἡ κανονικὴ αὐτῆς ἀνάπτυξις καὶ ἀσκήσις
ἀποτελεῖ τὴν ὑψίστην τελειότητα, εἰς ἣν ὁ ἄν-
θρωπος δύναται νὰ φθάσῃ ἐν τῇ βίῳ. »

Ἡ ΚΡΗΤΗ ΑΥΤΟΝΟΜΟΣ

Β'

Ἡ κατὰ Θάλασσαν συγκοινωνία δὲν εἶνε πολὺ
καλλιτέρε, ἐξ αἰτίας τῆς ἐλλείψεως λιμένων ἐν
τῇ μεσημβρινῇ πλευρᾷ τῆς νήσου καὶ τῆς κακῆς
καταστάσεως τῶν εὐρισκόμενων ἐν τοῖς βορείοις
αὐτῆς παραλίοις. Ἔως τὸν λιμένα Χανίων τὰ
πλοῖα τὰ βυβιζόμενα μέχρι τεσσάρων καὶ ἡμίσεος
μέτρων δυσκόλως δύναται νὰ εἰσπλεύσῃσιν.
Ἐὐτυχῶς ὑπάρχει ἐκεῖ παραπλεύρως ὁ θαυμασιὸς
λιμὴν τῆς Σούδας, ἀντικείμενον ἢ πρόφασιν τόσων
διεθνῶν ὑπονοσίων. Ἡ κυβέρνησις τοῦ ἡγεμόνος,
κατανοοῦσα τὴν ἀνάγκην τῶν δημοσίων ἔργων,
ἐξήτησε παρὰ τῆς κρητικῆς Συνελεύσεως τὴν
ἐξουσιοδότησιν πρὸς σύναψιν δανείου, δι' ὃ ὑπῆρ-

χέως καὶ αἱ ἐρωτήσεις δὲ αὐτοῦ δὲν ἔχουσι πάντοτε
τὴν σημασίαν, ἢν φαίνεται ὅτι ἔχουσιν, ἐξήγησις
δὲ τις ἀαδήποτε δύναται νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν ἀφελῆ
αὐτοῦ περιέργειαν. Σ. Γ. Μ.

1 Ἔλεος ἴδε σελ. 17.

χεν ἐλπίς νὰ δοθῆ ἢ ἐγγύησις τῶν Δυνάμεων,
ἐξ ἧς θὰ ἤλαττοῦτο ὁ πληρωτέος τόκος καὶ τὰ
βάρη τοῦ δημοσίου ταμείου. Ἡ Συνέλευσις ἐμ-
φορουμένη τοῦ συντηρητικῆς πνεύματος τοῦ πρυ-
τανεύσαντος κατὰ πάσαν αὐτῆς τὴν πορείαν,
ἔδειξεν ἴσως ὑπερβολικὴν φρόνησιν ἀναβαλοῦσα
τὴν ἔγκρισίν της. Δέον ἡμῶς ἀφ' ἑτέρου νὰ ἡμο-
λογήσωμεν ὅτι οἱ δισταγμοὶ αὐτῆς περὶ τὴν κατε-
πευσμένην ἐνέργειαν δικαιολογοῦνται ἐκ τῆς πα-
ρούσης τῆς νήσου καταστάσεως καὶ ἐκ τῆς εὐλό-
γου ἐπιθυμίας, ὅπως μὴ ἐπιβαρύνωσι τὸν τόπον
δι' ἐσπευσμένων ὑποχρεώσεων καὶ ἀνευ προηγου-
μένης ἐπισταμένης μελέτης τῶν σχεδίων, περὶ ἃ
αἱ τοιαῦται ἐσπέναν ἀπιερῶθησαν.

Ἡ ἀθρόα ἀπέλευσις τῶν μωαμεθανῶν Κρη-
τῶν εἶνε μία τῶν κυριωτάτων ἀφορμῶν τῆς οἰκο-
νομικῆς αὐτῆς διαταράξεως. Πλείονες τῶν τεσ-
σαρακοντακινητῶν, ἐπὶ ὄλιγου ἀριθμοῦ 75,000,
ἀπῆλθον ἤδη ἐκ τῆς νήσου, τὸ δὲ μεταναστευ-
τικὸν ρεῦμα δὲν ἐσταμάτησεν ἀκόμη. Ἰδίως ἐκ
τοῦ Ἡρακλείου προέρχονται οἱ πλείστοι τῶν
μεταναστῶν. Οἱ κάτοικοι τῶν περὶ ἧς χωρίων καὶ
ἐξοχῶν εἶχον καταφύγει εἰς τὴν ρηθείσαν πόλιν,
ἀφέντες τὰ ὑπάρχοντά των εἰς τὴν διάκρισιν τῶν
Χριστιανῶν, τῶν ὁποίων πάλιν αὐτοὶ εἶχον κατα-
στρέψει τὰ κτήματα. Ἡ ἀντεκδίκησις ὑπῆρξεν
ἀγρία. Τοῦτο συνέβη εἰς πάντα τὰ μέρη τῆς
νήσου, ἐξαιρέσει τῆς πεδιάδος τῶν Χανίων, ὅπου
τὰ κτήματα, ἀνήκοντα κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς
Μωαμεθανούς, ἐπροστατεύοντο παρὰ τῶν τουρ-
κικῶν στρατευμάτων, μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν
ταῦτα ἀντικατεστάθησαν ὑπὸ τῶν στρατευμάτων
τῶν Ἑυρωπαϊκῶν Δυνάμεων.

Οἱ Μωαμεθανοὶ ἀπέρχονται τῆς νήσου ὑπεί-
κοντες, ὡς λέγεται, εἰς κίλευμα ἐκ Κωνσταν-
τινουπόλεως. Οἱ Κρητῆς Μωαμεθανοὶ, Ἕλληνες
ὄντες τὴν καταγωγὴν καὶ τὴν γλῶσσαν, αἰσθάν-
ονται πρὸς τὴν πατρίδα των στεργίην, ἣν συνή-
θως δὲν συναισθάνονται οἱ ἡμιόθησκοι των, δι'
οὗς ἡ ἰδέα τῆς πατρίδος ἀπορροφᾶται ὑπὸ τοῦ
θηρητικῆς αἰσθητικῆς. Ἡ γὰρ ἐνθὺς ὁ Μωαμεθ
παύει νὰ κυριαρχῆ εἶνε γῆ βέβηλος. Διὰ τοῦτο
οἱ Τούρκοι ἐξεπατρίσθησαν, ἐρ' ὅσον ἠδύνατο,
ἀπὸ πασῶν τῶν νέων Ἑπικρατειῶν τῶν σχημα-
τισθεισῶν διὰ τῶν τεραχίων τῆς Ὀθωμανικῆς
Ἀυτοκρατορίας. Πρὸς τοῦτοις δ' ἄλλως παρεκι-
νοῦντο νὰ φύγωσι καὶ ἐκ τῆς ἀποστροφῆς ἣν ἐδο-
κίμαζον τοῦ νὰ διατελῶσι τοῦ λοιποῦ ἐν ἰσότητι
μετὰ τῶν Χριστιανῶν ἐν χάρι κατακτηθείσῃ
παρ' αὐτῶν, ὅπου ἐπὶ αἰῶνας αὐτοὶ ἐχρημάτισαν
κύριοι. Ἐν Κρήτῃ, χάρις εἰς τὴν ἀνδρείαν τῶν
Χριστιανῶν, τὸ αἰσθημα τοῦτο τῆς ὑπεροχῆς τῆς
κατακτησάσης φυλῆς ὑπῆρξε κατὰ πάσαν ἐπο-
χὴν ὀλιγώτερον ἐμφανὲς ἢ ἀλλαγῶ. Κατὰ τὴν
νέαν τῶν πραγμάτων τάξιν εὐχαρῶς ἠδύνατο
ν' ἀποκατασταθῶσι σχέσεις ἡμικαὶ μεταξὺ Χρι-

στιανῶν καὶ Μωαμεθανῶν. Αἱ προκηρύξεις τοῦ
ἡγεμόνος, αἱ ἐπισκέψεις αὐτοῦ εἰς τὰ ὀθωμανικὰ
τεμενῆ, ἢ φιλοφρον αὐτοῦ καὶ κλοκαγάθος συμ-
περιφορὰ πρὸς πάντας, ἀνεξαιρέτως ὀθησκαιμα-
τος, ὁ διορισμὸς μωαμεθανῶν εἰς δημοσίας θέσεις,
ἄφειλον νὰ εἶνε ἀποχρῶσι περὶ τοῦ μέλλοντος
ἐγγυήσεις. Ὁ ὑπερτέρων χριστιανικὸς πληθυ-
σμός, ὑπέκων εἰς τὰς συνδιαλλακτικὰς τοῦ ἡγε-
μόνος ἐμπνεύσεις, παντοιοτρόπως καὶ αὐτὸς προ-
σεπάθησε νὰ καταστήσῃ φανερὸν τὸν πόθον του
ὅπως ἐξαλειφθῶσι αἱ ἀναμνήσεις τοῦ παρελθόν-
τος. Κατὰ τὴν ψήφισιν τοῦ Συντάγματος ἐλή-
φθη πρόνοια νὰ περιφρουρηθῶσι τὰ δικαιώματα,
τὰ ἔθιμα, καὶ πᾶν τὸ συντελοῦν ἵνα μὴ θιγῆ
ἢ ἄκρα των φιλοτιμῶν. Καὶ ἡμῶς πάσαι αἱ ἀπό-
πειραι πρὸς ἀναχαίτισιν τῆς ἐξόδου των ἀπέβησαν
ἄγονοι. Μὴ ἄρα γε προέρχεται τοῦτο ἐκ τοῦ
ὅτι δὲν λησμονοῦσι τὸ τόσον χυθὲν αἷμα καὶ
τὰς τόσας γενομένας ὑβρεῖς ἐκατέρωθεν κατὰ
τοὺς τελευταίους καιροὺς; Μήπως φοβούνται ἢτι
ἐὰν ἐπέλθῃ ρῆξις ἀλλαγῶ μεταξὺ Μωαμεθανῶ-
νων καὶ Χριστιανῶν, ἐὰν συμβῶσι που νέαι στρα-
γὰι Ἀρμενίων ἢ ἄλλων Χριστιανῶν, ὅ' ἀπυ-
πνισθῶσιν ἐν δεδομένη στιγμῇ τὰ κατευνασθέντα
ἐπὶ τοῦ παρόντος πᾶσι; Μήπως διανοοῦνται
ν' ἀποσπῶσιν τὸ ἰνδεγόμενον τοῦτο, ζητούντες
ἀπὸ τοῦδὲ ἄστυλον εἰς τὰς χώρας τὰς ὑποκειμέ-
νας εἰς τὸν Σουλτάνον;

Ἦς τὰς σκέψεις ταύτας προσθετέον καὶ λόγους
οἰκογενειακοῦς. Ἐὰ συνοικίεια καθίστανται ἰση-
μέρη δυσκολώτερα καθ' ὅσον ὁ ἀριθμὸς τῶν πι-
στῶν ἐλαττοῦται. Ἡ ἐλευθερία ἣν χαίρουσιν αἱ
χριστιαναὶ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς κακὸν
παράδειγμα εἰς τὰς γυναῖκας τῶν Μωαμεθανῶ-
νων. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐξάσκηση τῶν θρησκευμάτων
εἶνε ἐλευθερὰ ὑπὸ τὸ νέον πολίτευμα, ἢ ἀλλα-
ξοθησκαικὴ δύναται ν' ἀπέβῃ εὐκαλιώτερα καὶ
συχνότερα ἢ ἄλλοτε. Ἦδη ἐν Χανίοις συνέβησαν
τοιαῦτά τινα γεγονότα μεμονωμένα νεαρῶν μου-
σουλμανίδων, ἀπυθυσίων ἐκουσίως παρὰ Χρι-
στιανῶν, οὗς ἐνομιμείθησαν βυβιπασθῆσαι.

Ὅπως δὴποτε ἡ ἀθρόα ἀπέλευσις ἐξακολουθεῖ, ὁ
δὲ πληθυσμὸς τῆς Κρήτης ἐλαττοῦται ἐνεκ τού-
του. Οἱ μετανάσται προσπαθοῦσι νὰ ἐκποιήσωσι
τὰς εἰκίας των καὶ τὰ κτήματά των ἀντι πάσης
θυσίας. Αἱ τιμαὶ δὲ καταπίπτουσιν ἐτι μάλλον
ἐνεκ τῆς ἐλλείψεως βρυχιῶων πρὸς καλλιέρ-
γειαν, ἀποθραυσθῆς τοῦ ἀγοραστᾶς. Ἦνε βε-
βίαιως τοῦτο δευδὸν διὰ τὴν χώραν, ἀλλὰ δευδὸν
παροδικόν. Ἦνεται λόγος νῦν περὶ ἀποικισμοῦ
Ἀρμενίων πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ καταλειφθέντος
ὑπὸ τῶν μωαμεθανῶν κενοῦ. Ἀλλὰ τὸ μέτρον
αὐτὸ δὲν θὰ ἦτο ἀραστόν εἰς τοὺς Κρητῆς, αἰτι-
νες προτιμῶσι τὸ νόσημα μάλλον ἢ τὴν προτει-
νομένην θεραπεία. Δὲν ἐπιθυμοῦσιν ἀποικισμοῦς
ξένης φυλῆς, καὶ μάλιστα γινόμενος ἀθρόως.

Προτιμῶσι νὰ ἐπαυξήσωσιν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι τὸν
πληθυσμὸν τῆς νήσου των. Ἡ γονιμότης τῆς
φυλῆς των εἶνε παρκομιώδης. Ὅθεν ὑπολογίζε-
ται ὅτι μετὰ εἰκοσιπενταετίαν ὁ πληθυσμὸς τῆς
νήσου θὰ διπλασιασθῆ, δύναται δὲ τις νὰ προει-
κάσῃ ὅτι κατὰ τὰ τέλη τοῦ Κ' αἰῶνος ὁ πλη-
θυσμὸς αὐτῆς πιθανώτατα θὰ φθάσῃ εἰς τὸ ἑκα-
τομμύριον, εἰς ὃ εἶχε φθάσει, ὡς λέγεται, κατὰ
τὴν ἀρχαιότητα καὶ τὸ ὅποιον δύναται καὶ πάλιν
ἢ χάρη εὐαθῶς νὰ διαθρῖφῃ.

Κατὰ τὸν Πάσλει (ἐνθ' ἀνατ. σ. 326),
κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ II' αἰῶνος, ὅτε ἡ νῆσος
περιῆλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἰννετῶν, περιεί-
χεν 600 χιλιάδας περίπου κατοίκων. Ὑπὸ τὴν
κυριαρχίαν αὐτῶν ἐπῆλθε βυβιματικὴ ἐλάττω-
σις, περὶ τὰ τέλη δὲ τοῦ III' αἰῶνος, μετὰ τὴν
τουρκικὴν κατάκτησιν, ἀπέμεινον μόλις 80 χι-
λιάδες. Κατὰ τὰς παρκομῶς τῆς Ἑλληνικῆς
Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, εἰς ἣν ἡ Κρήτη
ἔλαβε μέρος τόσον ἐνεργόν, ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς
ὑπολογίζετο εἰς πλείονας τῶν 250 χιλιάδων.
Κατὰ τὸ 1834 ὁ αὐτὸς Πάσλει ὑπελόγησε τὸν
πληθυσμὸν εἰς 120,000 ἐπὶ δεδομένων μετ' ἐπι-
μελείας συλλεγέντων ἐν ἐκάστῃ τῆς νήσου δια-
μερίσματι. Σήμερον, παρὰ τὴν ἐμπόλεμον κατά-
στασιν τὴν μασιτσικάν τὴν νῆσον κατὰ τὸ
μᾶλλον ἢ ἦττον κατὰ τὴν τελευταίαν ἐξηκου-
ταετίαν, καὶ μετὰ προσέτι τὴν ἀπέλευσιν τῶν
ὑπερτεσσαρακοντακινητῶν Μωαμεθανῶν, ὁ ὄλι-
κὸς ἀριθμὸς τῶν κατοίκων θεωρεῖται ὡς ἀνερχό-
μενος εἰς 280 χιλιάδας ὡς ἔγγιστα. Πάσαι
ὑπάρχουσιν ἐλπίδες ὅτι ἡ ἀξίησις ἐστὶ σταθε-
ρωτέρη καὶ σημαντικώτερα ὑπὸ τὸ νέον πο-
λίτευμα.

Ἐπὶ πολιτικῆν ἐποφῆν ἢ ἐλάττωσις τῆς μωα-
μεθανικῆς μεινότητος δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ
ὡς συμφορὰ, καθότι δι' αὐτῆς θὰ διευκολυνθῆ, ἐν
ἀπωτέρῳ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον μέλλοντι, ἡ
ἐκπλήρωσις τῶν ἰθνηκῶν πόθων τῶν Κρητῶν ὡς
πρὸς τὴν ἐνωσίαν των μετὰ τῆς μητρὸς πατρίδος.
Ἡ παρούσα κατάστασις εἶνε δι' αὐτοῦς μετα-
βατικὴ, σταθμὸς προπαρασκευαστικὸς, οὕτως εἰ-
πεῖν. Ἐὐθυρόν τμήμα, τὸ προστεθὲν τῇ θελή-
σει τῶν Δυνάμεων εἰς τὰ ἑλληνικὰ χρώματα τῆς
σημαίας των, ἀναμνησκαι αὐτοῦς τὸ παρελθόν
χωρὶς νὰ τοῦς πτοῆ διὰ τὸ μέλλον. Ἐν λευκὸν
ἀστέρη, τὸν ἀνατέλλοντα ἐν τῇ μέσῃ τοῦ ἐρυ-
θροῦ ἐκείνου τετραγώνου, ἀσμενίζονται νὰ θεωρῶ-
σιν ὡς τὸν ἀστέρη τῆς Ἰσθμείμ' ἢ παρκομῶ-
μένη αὐτοῦ ἀκτίς, δι' ἧς διακρίνεται ἀπὸ τοῦ
τουρκικοῦ ἀστέρος, τείνει πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ
καθίσταται διὰ τὰ ἄλλα τῶν ἡ κατῆρ τῆς
ἐλπίδος.

Ἡ ἐλπίς αὕτη ἐνισχύεται ἐξ αὐτῆς ταύτης
τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἡγεμόνος, εἰς ἣν αἱ ἐλευθερώ-
τρια Δυνάμεις ἐνεπιστεύθησαν τὸ ἄξιωμα τοῦ

Υπάτου Ἀρμιστοῦ, ὅστις εἶνε υἱὸς τοῦ Βασι-
λέως τῶν Ἑλλήνων. Οἱ Ἕλληνες τῆς Κρήτης
θεωροῦσι τὴν ἐκλογὴν ταύτην ὡς ἀσφαλὲς ἐχέγ-
γυον τῆς εὐμενείας τῶν Δυνάμεων, ἐντυχτῶ δὲ
καὶ τοῦ ὑπεσχημένου αὐτοῖς μέλλοντος. Ὑπό
τὴν διπλὴν ταύτην ἰδιότητα ὁ Ἕλληνας βασιλό-
παις Γεώργιος εἴτυχεν ἐνθερμοτάτης ὑποδοχῆς. Ὁ
ἐνθουσιασμός μὲθ' αὐτοῦ ἐχαιρετίσθη ἢ ἀφιξίς του
κατὰ πρῶτον ἐν Χανίοις καὶ κατόπιν ἐν Ἡρα-
κλείῳ εἶνε ἀνώτερον πάσης περιγραφῆς. Διὰ τῶν
ἀτομικῶν του προτερημάτων ὁ ἡγεμὼν κατάρ-
θωσε νὰ ἐφελκύσῃ ὁσημέρην περισσότερον τὴν
ἀγάπην τοῦ μικροῦ ἐκείνου λαοῦ τοῦ ἐπὶ τοσοῦτον
χρόνον δευνοπαθήσαντος, βλέποντος δὲ νῦν ἀνα-
τέλλουσαν τὴν ἡῶν κειρῶν εὐδαιμονεστέρων.

Νοήμων, φιλόπονος, μεριμνῶν ὅπως ἐκπληροῖ
εὐταπειδῆτως τὴν ἀνατεθεισάν αὐτῷ ἐντολήν,
συνειδῶς τὰ ἑαυτοῦ καθήκοντα ὡς εἰρηνευτοῦ καὶ
ἀνακαίνιστοῦ, ὁ ἡγεμὼν γενώσκει νὰ ἐπιβάλλῃ-
ται διὰ τῆς εὐσταθείας τῆς ἑαυτοῦ θελήσεως, νὰ
ἐμπνέῃ δὲ ταυτοχρόνως τὴν ἀγάπην διὰ τῆς
ἀπλότητος καὶ τῆς μελιχλιότητος τῶν τρόπων
του. Βύπρῳσιτος, ἐπιθυμῶν νὰ γνωρίσῃ ἐκ τοῦ
σύνεγγυος τὸν λαὸν οὗ τὰς τύχας ἐνεπιστεύθησαν
αὐτῷ, ὁ εὐσταθὴς ἐκεῖνος ἀξιομαχτικός, οὗ τὸ
ἀνάστημα ὑπερβάνει τὸ τῶν ὄρεινῶν Κρητῶν—
διασῆμων οὐχ ἦτρον διὰ τὸ μεγαλόσωμόν των
— ἀνταποκρίνεται εἰς τὸν ἰσοῦσθ δι' αὐτοῦς
τύπον τοῦ ἡγεμόνος. Ἰσχυρίζομενος τὴν προίαν
μετὰ τῶν συμβούλων αὐτοῦ ἢ παρέχων ἐπιστή-
μους ἀκροάσεις, τὴν μεταμεσημβρινὴν ἐξέρχεται
εἰς μακροὺς περιπάτους, ἐρηππος, ἐπ' ἡμέρας ἢ
πεζῆ. Συνοδευόμενος ὑπ' ἑνὸς τῶν δύο αὐτοῦ
ὑπασπιστῶν, ἐπισκέπτεται τὰς κώμας τῆς πε-
διάδος ἢ τῶν πέριξ ὕψωματων.

Ἄς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ κάτοικοι αὐτῶν δὲν
τὸν ἀναγνωρίζουσι καὶ τὸν ἐκκαλεῖσθαι ὡς ἕνα
τῶν ἀξιομαχικῶν τῶν ξένων πλῆθων. Γίνεται
δακτὸς πανταχοῦ μετὰ τῆς πλήρους ἀξιοπροπέρας
ἐκείνης ἀπλότητος, ἣτις προσάδει τοσοῦτο θέλ-
γητρον εἰς τὴν φιλοξενίαν τοῦ Ἕλληνος χωρικοῦ.
Μετὰ τῶν ἡμερῶν, ἐνῶ ἔπειναν ἐν τῷ κελύθει ἀλ-
γειον γάλα, φιλοφρόνως προσφερθὲν αὐτῷ παρά
τινος γραίας, ὁ υἱὸς τῆς ἐπελθόν, ἐψιθύρισε παρά
τὸ οὖς τῆς μητρὸς του τίς ἦτο ὁ ξένος. Ἡ προ-
σβύτις ἐγονυπέτησεν εὐχαριστοῦσα τὸν Θεὸν
διότι ὠδήγησε πρὸς αὐτὴν τὸν ἡγεμόνα καὶ ζῆ-
τοῦσα παρά τούτου συγγνώμην διότι δὲν τὸν
ἀνεγνώρισεν. Ἄλλην τιὰ ἡμέραν εἰς τὰ πέριξ
χωρίου τῆς συνδιαλεγόμενος μετὰ γέροντος Κρη-
τός, κούπτοντος ἀνωθεν τοῦ κεκομμένου κορμιοῦ
ἐλαίας, ἐπὶ τῇ ματαίᾳ ἐλπίδι τοῦ νὰ ἴδῃ ἀναμφυ-
μένους ἐν αὐτῇ νέους βλαστάους. — Πῶς τὰ περ-
νὰς, γέρο; » τὸν ἠρώτησεν. — Ἄσχημα, κύριε
ἀξιομαχικέ, ἀπῆντησεν ἐκεῖνος· καὶ ἤρχισε διη-
γούμενος τὰ δυστυχήματά του. . . Ὁ υἱὸς του

τραυματισθεὶς διὰ σφαίρας εἰς τὸ γόνυ κατὰ τινὰ
μάχην, ἀδέησε νὰ ὑποστῇ τὴν ἀποκοπὴν τῆς
κνήμης του. « — Μοῦ εἶπαν, προσέθηκεν ὁ γέ-
ρων, ὅτι ἡ μητέρα τοῦ πρίγκιπος ξεύρει τὴν τέ-
χνην νὰ βαζῆ ποδάρια· ἀλλὰ πῶς νὰ φθάσω εἰς
αὐτὴν καὶ νὰ τῆς ζητήσω ἕνα; » Ὁ ἡγεμὼν
συγκινηθεὶς διότι ἔβλεπεν ὅτι ἡ φιλικὴ ἰστορία τῆς
πεπτιῆς μητρὸς του δὲν ἦτο ἀγνωστος ἐν Κρήτῃ,
προέτρεψε τὸν χωρικὸν νὰ μεταβῇ μετὰ τοῦ
ἡρωτηρησαμένου υἱοῦ του ὅπως ἴδῃ τὸν ἡγεμόνα
καὶ παρακλήσῃ αὐτὸν νὰ γράψῃ πρὸς τὴν μη-
τέρα του. « — Καὶ πῶς νὰ πάγω ἐγὼ ἔτσι στὸ
παλάτι! » εἶπεν ἀπορῶν ὁ γέρον. Σημειωτέον
ὅτι τὸ παλάτι αὐτὸ εἶνε πενιχρὰ ἐξοχικὴ ἔπαυ-
λις, προδεδωσθεῖσα εἰς τὸ ἀξίωμα αὐτὸ χάρις εἰς
τὴν ἐπὶ τῆς στέγης τῆς κωματικίζουσαν ἐλληνικὴν
σημαίαν καὶ εἰς τοὺς στρατιώτας τῶν τεσσάρων
Δυνάμεων, εἴτινες ἐκ περιτροπῆς φρουροῦσι παρά
τὴν θύραν τοῦ μικροῦ τῆς κήπου. Ὁ πρίγκιψ
ὑπεσχέθη νὰ εὐρεθῇ ἐκεῖ κατὰ τὴν ὥραν ἣν προσ-
διώρισε, καὶ ὁ γέρον χωρικός ἐπεισθη. Φαντα-
σθήτω ἕκαστος τῆς ἐκπλήξεως του, ὅτε μεταβάς
εἰς τὸ παλάτιον ἐνόησε πρὸς τίνα εἶχεν ἡμελήσει.

Ἦν τούτοις ὁ Κρῆς ἢ ὁ Ἕλληνας χωρικός δὲν
ἀποδείξει εὐκόλως. Ἦν τῇ συμπεριφορᾷ αὐτοῦ
πρὸς τοὺς ἀνωτέρους του μεταχειρίζεται εὐκαί-
τητα, μὴ ἀποκλείουσα τὸν σεβασμὸν. Ἡ χρῆ-
σις τοῦ ἐνικῶ ἀριθμοῦ ἐπιτείνει ἐτι μαλλον τὴν
ἀρετὴν ἀξιοπροπέρας τῆς συμπεριφορᾷ ταύτης.
Ὁ πληθυντικός σεβῆς εἶνε ξενισμός ἄλλοθεν εἰσα-
χθεὶς, εἰς ὃν οἱ κάτοικοι τῶν ἐλληνικῶν χωρίων
δὲν καθυπετάσσονται εὐκόλως.

Διὸ ἡσάκις ὁ ἡγεμὼν ἀναγνωρισθῆ καὶ ἡ εἰ-
δησις περὶ τῆς ἐπισκέψεώς του μεταδοθῆ εἰς τὰ
πέριξ, πάντες οἱ χωρικοὶ συρρέουσι καὶ τὸν περι-
στοιχίζουσι. Ὀμιλοῦσιν αὐτῷ, τοῦ ἀναφέρουσι
τὰς ὑποθέσεις των καὶ ζητοῦσι παρ' αὐτοῦ συμ-
βουλῆν. Ἡμέραν τινὰ μετὰ τὴν πλῆθειάν αὐτῶν,
ἐξήτησε παρ' αὐτοῦ τὴν θέλειαν νὰ τοῦ εἴπῃ τι.
« — Λέγε, εἶπεν αὐτῷ ὁ πρίγκιψ. — Ἄλλὰ δὲν
θέλω νὰ ἀκούσῃ καὶ οἱ ἄλλοι τί θὰ σοῦ εἰπῶ.
— Ἦλθα ἰδοὶ ἰδικιτέρως. Ἡ πτωχὴ γραία διη-
γήθη ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου τῆς,
ἐνεπιστεύθη εἰς τὸν ἀδελφόν τῆς τὰς μικρὰς τῆς
οἰκουμίας, συνισταμένως εἰς ἕκαστὸν γρόσιον· ἀλλ'
ὁ ἀδελφὸς τῆς δὲν θέλει νὰ τῆς ἀποδώσῃ τὰ χρή-
ματα, πράγμα ἄτοπον. Καὶ παρεκάλεσε τὸν
ἡγεμόνα νὰ γράψῃ πρὸς τὸν κερὸν ἐκεῖνον ἀδελ-
φόν καὶ νὰ παραστήσῃ αὐτῷ τὸ ἄδικον τῆς πρά-
ξεώς του. « — Καλὰ, καλὰ » εἶπεν ὁ ἡγεμὼν γε-
λῶν, ἀλλὰ μὴ τολμῶν νὰ προσβάλῃ αὐτὴν διὰ
τῆς ἀρετῆς τοῦ δικαιοδικουμένου προσοῦ. Μετὰ
τινας ἡμέρας ὁ πρίγκιψ καὶ ὁ χωρικὸς συνηντή-
θησαν καὶ αὐθὺς εἰς τὸ ἴδιον μέρος. « — Λοιπὸν,
τοῦ ἐγράψες; ἠρώτησεν ἡ γραία. — Ὄ, δυστυ-
χῶς τὸ ἐλησμονήσα. Ἄλλ' ἰδοῦ, λάβε τὰ χρή-

ματα καὶ ἐγὼ φροντίζω διὰ τὰ λοιπὰ. — Ἡ
χωρικὴ παρατήρει τὰ ἐπὶ τῆς ἀνοικτῆς καλύμης
τῆς χρυσᾶ νομίσματα τὰ ἀντιπροσωπεύοντα τὰ
ἑκατὸν γρόσια. « — Μὰ αὐτὰ σοῦ τὰ ἔστειλε
πρηνματικῶς ὁ ἀδελφός μου, ἠρώτησεν. — Ὅχι,
ἀκόμη· ἀλλὰ λάβε τὰ αὐτὰ καὶ θὰ διορθωθῇ τὸ
πράγμα. — Ὅθὰ τοῦ τὸ γράψῃς ὅμως, ἀλήθεια;
διὰ νὰ σοῦ στείλῃ ἑμένα τὰ χρήματα· νὰ μὴ
μοῦ τὰ στείλῃ πλέον ἑμένα! »

Ἐὰ μικρὰ ταῦτα ἀνέκδοτα, διαδιδόμενα ἀπὸ
χωρίου εἰς χωρίον, ἐπαυξάνουσι πανταχοῦ τὴν
δημοτικότητα τοῦ ἡγεμόνος. Ἡ ἀγάπη ὑπ' ἧς
περιστοιχίζεται δὲν θὰ ὀνηθῇ βεβιαίως νὰ κατα-
σιγάσῃ καὶ τινὰς παραφωνίας. Ἦδη κατὰ τὴν
διανομὴν τῶν δημοσίων θέσεων εἶνε ἀπολύτως
ἀδύνατον νὰ ικανοποιηθῶσι πάντες οἱ νομίζοντες
ὅτι ἔχουσιν ἐπ' αὐτῶν δικαιώματα. Ἐὸ τοιοῦτο
πρόβλημα παρέμεινεν ἀείποτε ἔλυτον. Ἦλθῃ ἐπὶ
τοῦ παρόντος οἱ δυσηρηστημένοι, εἰάν τοιοῦτοι
ὑπάρχουσι, δὲν τολμῶσι νὰ ἐγείρωσι τὴν φωνὴν
ἐν τῇ μέσῳ τῶν πανθῶν ἐκδηλώσεων τῆς
χαρᾶς λαοῦ χειραφετηθέντος. Ἡ Κρήτη δοκι-
μάζει τώρα τὴν ἡδονὴν τῆς αὐθιγῆς τοῦ μέλιτος
τῆς ἐλευθερίας τῆς, ἐλευθερίας ἀποκτηθείσης
μετὰ τόσους κόπους καὶ τόσας θυσίας.

Δύο ἢ τρεῖς ἐβδομάδας μετὰ τὴν ἀφίξιν τοῦ
ἡγεμόνος εἰς Χανία γηραιὸς Κρῆς κυρουσιάσθη εἰς
τὸ παλάτι. Ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἴδῃ τὸν
πρίγκιπα, ἀλλ' ἄνευ τῶν εἰθισμένων διατυπώσεων
ἄνευ ἐγγραφῆς εἰς τὸ βιβλίον τῶν ἀκροάσεων.
Ἐὸ ὄνομα αὐτοῦ, κλεισθὲν κατὰ τὰς ἀλλεπαλ-
λήλους τῆς νῆσου ἱκανοπαύσεις, παρείχεν αὐτῷ
τὸ δικαίωμα πρὸς τοιοῦτο προνόμιον. Ὁ ὑπα-
σπιστῆς τῆς ὑπηρεσίας ἔσπευσε νὰ ὑποβάλῃ τὴν
αἴτησιν του καὶ ὁ χωρικός εἰσῆλθῃ πάραυτα καὶ
ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος του. « — Πρίγ-
κιψ μου, εἶπεν ὁ γέρον, συγχώρησέ με ἂν ἤρ-
γησα νὰ ἔλθω νὰ σοῦ ὑποβάλω τὸ σέβας μου καὶ
τὴν ἀφοσίωσιν μου. Ἦλθα πρότερον νὰ ἐκτελέσω
ἐν ἄλλο καθήκον. Πρὸ σφράντα ἐτῶν ὁ πατήρ
μου ἀπέθανεν εἰς τὸ χωρίον μας. Καὶ ὅταν ἐξε-
ψυχούσα, μοῦ παρήγγειλε νὰ ὑπάγω εἰς τὸν τά-
φον του τὴν ἡμέραν ἧσθὸν θὰ ἐλευθερωθῇ ἡ Κρήτη
καὶ νὰ τοῦ δώσω τὴν καλὴν εἰδήσιν. Μόλις ἐμαθα
τὸ φθάσιμόν σου, ὄχι πρωιότερα, ἐπήγα ἐκεῖ
ὅπου εἶνε θαμμένος· ἐσήκωσα τὴν πέτραν τοῦ
τάφου του, ἰγονάτισα εἰς τὸ χῶμα καὶ ἐφώνησα
τρεις φορές: « Ἡ Κρήτη ἐλευθερώθη! εἰμῶθα
ἐλεύθεροι! εἰμῶθα ἐλεύθεροι! » Ἰστερα ἀπ' αὐτὸ
ἦλθα νὰ σε ἴδῃ καὶ νὰ σοῦ φιλῶσω τὸ χεῖρον. Ὁ
πρίγκιψ συγκινηθεὶς ἤναιξε τὴν ἀγκάλην του·
ὁ νέος καὶ ὁ πρεσβύτερος ἔμειναν ἐπὶ ἀρκετὰς
στιγμὰς ἐνηγκαλισμένοι. Ὁ ἐναγκαλισμός οὗτος
δὲν εἶνε ὡς σύμβολον τῶν παρελθουσῶν μακρῶν
θλίψεων καὶ τῶν νέων ἐλπίδων;

Δ. ΒΙΚΚΑΛΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Ὁ καπετάνιος συλλογίζεται καὶ κἄτι ζωγρα-
φίζεται λυπηρὸ πρὸ πρόσωπό του, τὸ πρόσωπο
ποῦ τὸ μαύρισε ἡ ἥλιος καὶ ποῦ τ' αὐλάκωνε
ἡ ἀρμύρα τῆς θάλασσας καὶ τὸ ἀγριεσθῆρι.

Ἦναι ἡ παραμονὴ τῆς πρωτοχρονιάς.
Ἄλλες χρονιὲς κατάρθωνε νὰ διορθώσῃ τίς
δουλειῆς του καὶ νὰ περῶ πάντα μὲ τοὺς κα-
πετάνιους τίς μεγάλες μέρες. Μὰ φέτος δὲν τὸ
κατάρθωνε καὶ δὲν ἤθελε νὰ χάσῃ τὸ κέρδος
ἐνὸς καλοῦ ναύλου.

Ἐπερνούσαν τὴ Μαύρην θάλασσα. Ἐνας ναύ-
της κἄτι τραγουδοῦσε στὸ κατὰστρωμα, ἕνας
ἄλλος διάβαζε δυνατὰ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου
τὴ φυλλάδα κ' ἕνα ναυτοπούλο τοὺς ἔκουε καὶ
μὲ ταῦτιά καὶ μὲ τὰ μάτια.

Ὁ καπετάνιος ἔκαμε μιὰ ἐπιθεώρησι παντοῦ,
θύμισε ποῦ δὲν ἦδρε τίποτε νὰ μουρμουρίσῃ καὶ
διαβάινοντα μπροστὰ ἀπ' τὸ ναῦτη μὲ τὴ φυλ-
λάδα, εἶπεν ἀγριαπά:

— Ἀκαμάτη, τί κάθισαι καὶ διαβάζεις σὺν
στεριανός. Ὅλο πιπαφιγγους κάνεις, γιὰ τί-
ποτε δὲν εἶσαι καλός.

— Νά, τοῦτο θυμῆθηκε τὴ μάσσα του κ' ἔκλαιε
καὶ γιὰ νὰ ξεχάσῃ λίγο τοῦ διάβαζ. Ἦώρα
πρωτοξενιτεύεται· ἡ πατριδὰ γλυκειὰ πάντα.

Ὁ καπετάνιος πέρασε συλλογιμένος, ἀφοῦ
κοίταξε βαθειὰ βλεπὰ τὸ ναυτοπαιδὸ.

Κ' ἐκεῖνος ἔκλαιε ποῦ γέμεσε στὴ θάλασσα.

Σὲ λίγο ἔστειλε καὶ τὸ προσκάλεσε τὸ παιδί.

— Ἐίρεις νὰ καλαντίσῃς; τοῦ εἶπε, μὲ τὴν
ἴδια ἀγρία φωνή, ποῦ εἶνε τὰ προστάγματα.

Τὸ παιδί ταρραχημένο, εἶπε:

— Ἦὰ ξέρω τὰ κάλαντα, καπετάνιε.

— Λέγε τα.

— Δὲν μπορῶ.

— Ἀρῶ ἔγῳ τὸ θέλω.

— Ὅ, τι ἄλλο θέλεις θὰ τὸ κάνω. Ἀμὲ νὰ τρα-
γουδήσω δὲν μπορῶ. Ὁ ἀργέψιος πάλι τὰ κλάματα,
κ' εἶναι ντροπὴ νὰ κλαίω μπροστὰ σας. Ἦ λογῆς
θαλασσινός θὰ γένω, ἂν κλαίω σὺν γυναίκα;

— Καὶ θαρρεῖς πῶς οἱ θαλασσινοὶ δὲν κλαίνε;
Ἦταν παιδί μου, ἡ θάλασσα γλυκειὰ σὺν τὰ
ποτάμια. Καὶ μὲ τὰ δάκρυα ποῦ χύσανε τόσαι
θαλασσινοὶ, καὶ μὲ τὰ δάκρυα ποῦ βρέχωνε τὸ
παριγαλι, τόσες μάγκες καὶ γυναῖκες κ' ἄερ-
φές, ἀρμύρισε τώρα ἡ θάλασσα.

Κλάινε κ' οἱ θαλασσινοὶ. Ὁ καπετάνιος ἄρ-
χισε τὰ κλάματα καὶ τὸ παιδί ἔφηκε ἐλευθερὰ
τὰ δικά του.

Καὶ ὕστερα ἀπὸ λίγο ὁ καπετάνιος, μὲ ἄλλη
φωνὴ πειὸ ἡμερην, εἶπε:

— Δὲν εἶναι ντροπὴ σὺν κλαίειν οἱ θαλασσι-

ναί· ὄχι· μὰ οἱ θαλασσινοὶ εἶναι σηματοφόροι· τὴν περιφέρουν τὴν γαλανόλευκην σ' ὅλα τὰ λιμάνια καὶ πρέπει νὰ τὴν τιμοῦν.

Νὰ μὴ γυρίζουν μεθυσμένοι καὶ μυχαιρώνονται καὶ βλασημοῦν καὶ ὁ κόσμος ποῦ τοὺς βλέπει, ὁ ξένος κόσμος ποῦ ἀγαπᾷ νὰ κακολέη, καὶ νὰ λέη πῶς τὰ Ἰλληνοπούλα δὲν ἀξίζουν τίποτε καὶ εἶνε λαὸς ἀμαρτωλός.

Ἐμεῖς οἱ θαλασσινοὶ, παιδί μου, φέραμε τὰ γράμματα στὴν Ἑλλάδα· πήραμε ἀπ' ὅλα τὰ ἀκραγιάλια σὺν σπῆρο τὸν πολιτισμό, καὶ τὸν καλλιέργησαν ἐκεῖ κάτω, καὶ ἀνθισε καὶ καρποφόρησε καὶ ἀγνώριστο — ἐμεῖς οἱ θαλασσινοὶ, ὅλο ἐμεῖς — τὸν ἐσκορπίσαμε σ' ὅλα τὰ κραγιάλια πάλι.

Ἐμεῖς οἱ θαλασσινοὶ, παιδάκι μου, ἀποφασισμένοι, ἀφροὶ, ἀφθαστοί, ἀνεπτήσαμε τὴν Ἑλλάδα μας. Ἐμεῖς εἴμασθε τὸ ἀθάνατο τὸ νερὸ τῶν παραμυθιῶν, ποῦ θ' ἀναστήσουμε, ὅσα ἢ σκληριὰ νεκρῶναι καὶ ὁ φθόνος σαβνῶναι.

Αἰ; σοῦ φαίνεται εὐκολο νὰ γένης θαλασσινός, ἀψηφῶντας τῆς μάννας σου τὰ δάκρυα; ναί; ὄχι δὲν εἶναι εὐκολο Ἄμυ μάρης νὰ λύσης καὶ νὰ δέσης σχοινιά, πρέπει νὰ μάρης νὰ λύσης καὶ νὰ δέσης ἀλυσίδες.

Ἐγὼ σὲ καράβι μου, ποῦ τὸ φυλάγει ὁ ἅγιος Νικόλαος ὁ μεγαλόγαρος, ποῦ γλυκοπερουργιάζει ἢ γαλανόλευκην ἀπάνω του, θέλω, παιδί μου, ὁ ναύτης νὰ ναι παλληκάρι τιμημένο.

Νὰ μὴ τὸν καταφρονεῖ μεθυσμένο καὶ ἀμαρτωλό στὰ ξένα ἀκραγιάλια καὶ νὰ χῆ ἕνα σπιτικό στὴν πατρίδα του· καὶ τὴν πατρίδα, πατρίδα μεγάλη σὺν τὰ ὄνειρά μας μέσα στὴν καρδιά του, μέσα στὸ μυκλό του.

Τὸ ξέρουν ὅλοι. Δὲν κρατῶ ἐγὼ ναύτη ποῦ παραπατᾷ. Οἱ λίγοι ναῦται μου, εἶναι παιδιὰ ποῦ τὰ σέβονται καὶ ποῦ τιμοῦν καὶ τὸ καράβι καὶ τὴ σημαία του.

Κλαῖς γιὰ τὴν γρηᾷ μάννα σου, κλαῖς γιὰ τὴν πατρίδα σου; τοὺς ἀγαπᾷς; μ' ἀρέσει ἢ ἀγάπη καὶ ὅταν λυῶνῃ σὲ δάκρυα ἀκόμω. Ἀγάπη τους, παιδί μου, χύνε πάντα τέτοια δάκρυα· μὰ πρόσεξε ἢ γρηᾷ μάννα σου, μόνον δάκρυα χωρισμοῦ νὰ χύνη γιὰ σένα· αὐτὰ νὰ εἶναι τὰ μόνα πικρά της δάκρυα. Μὰ νὰ χύνη ἄλλα δάκρυα γλυκά, ὅταν σὲ βλέπη νὰ γυρίζῃς πικνεμένος καὶ τιμημένος.

Ἄν θέλῃς νὰ μείνης στὸ καράβι μου, συλλογίσου καλὰ, δὲν εἶναι εὐκολο ὅσα ζητῶ ἀπὸ σένα.

Τὸ ναυτοπαιδὸ ἔτρεξε σὺν μεθυσμένο, γλυκοφίλησε τὴ γαλανόλευκην, ἐγύρισε στὸν καπετάνιο θαρρεῖς μεγαλείτερο, φίλησε τὸ χέρι του καὶ εἶπε·

— Καπετάνιε, θέλω νὰ μείνω στὸ καράβι σου. Θέλεις νὰ σοῦ καλαντίσω;

Τὸ ναυτοπαιδὸ εἶπε τὰ κάλαντα καὶ στὸ

τέλος τὴν ὄρα ποῦ ἔλεγε παραλλαγμένα λιγάκι·

«Ἐδῶ ποῦ ἐκαλάντισα, ξύλο νὰ μὴ βράσῃ,

καὶ ὁ καρβοκύρης μας χρόνια πολλὰ νὰ ζήσῃ».

Ἀκούσθηκαν «ζήτω» ἀπ' ὅλα τὰ στόματα.

Καὶ ὁ καπετάνιος, ἴσως γιὰ ν' ἀποδείξῃ πῶς κλαῖνε καὶ οἱ θαλασσινοὶ, εἶπε, ἀφοῦ κέρρασε σ' ὅλους κρασί.

— Καὶ στὴν Ἁγιά Σοφιά, παιδιὰ μου, νὰ λειτουργηθεῖτε καὶ στὴν Ἁγιά Σοφιά. Ἐμεῖς οἱ θαλασσινοὶ εἴμασθε τὸ ἀθάνατο νερὸ, ποῦ θ' ἀναστήσουμε τὸν κοιμισμένο βασιλέα μας. Καὶ γιὰ τὴν ὀνόμασα τὸ καράβι Ἰδιαιγγελισμὸς; γιὰ νὰ μ' ἀξιάσῃ ἢ Παναγιά, νὰ γιορτάσω καὶ ἐγὼ ἕνα Ἰδιαιγγελισμὸς, σὺν ἐκείνων τὸν παλιό, τὸν ἀξέχαστο.

Σὲ λίγο μὲ τὴ φωνή του τὴν ἀγριωπὴ πάλι, ποῦ εἶδνε τὰ προστάγματα, εἶπε·

— Ἦώρα ὁ καθέννας στὴ δουλειά του. Ἰντυχιμένος ὁ καινούργιος χρόνος.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΕΡΙ ΤΕΧΝΗΣ

ΟΙ ΧΑΛΔΑΙΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΑΣΣΥΡΙΟΙ

Α'

Ἦν τῆ πρώτῃ μου ἐπιστολῇ θεωρήσα καλὸν νὰ δώσω γενικὴν τιμὴν ἰδέαν περὶ τῆς αἰγυπτιακῆς τέχνης, ὑποσχόμενος συνάμα νὰ ἐκθέσω καὶ τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν τέχνην τῶν Χαλδαίων καὶ Ἀσσυρίων ἐν τῇ δευτέρῃ μου ἐπιστολῇ. Πιστὸς εἰς τὴν ὑπόσχεσίν μου ἐκείνην ἐπιχειρῶ νῦν νὰ τὴν ἐκτελέσω, ὅση μοι ὀφείμι, λαμβάνων ὁδηγούς τοὺς ἐπισκεφθέντας τὰς ἀρχαίας ἐκείνας χώρας καὶ διὰ πολλῶν ἐπιστημονικῶν μελετῶν ἐρευνήσαντας τὰ ἀνακαλυφθέντα ἐκεῖνα πανάρχαια μνημεῖα.

Ἦν ὅμως προεὶς εἰς τὸ θέμα μου, ἔς μοι ἐπιτραπῆ νὰ διασκεδάσω πρόληψιν τινα, δικαιολογημένην ἴσως, πρόληψιν ὑπάρχουσαν παρὰ τισι τῶν ἡμετέρων περὶ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς τέχνης τῶν ἀρχαίων ἐκείνων λαῶν, οὗς οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἀπεκάλουον ἀνακαλλήτως βαρβάρους.

Ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες, εἰθισμένοι ὄντες νὰ βλέπωμεν πρὸ ἡμῶν τὰ ἔργα τῶν προπατόρων μας, εἰς τὰ ὅποια ἢ τέχνη ἐξήνεγκε τὴν τελευταίαν λέξιν της, ἐθαμβούμενοι ἐκ τῆς μεγαλοπρεπειᾶς τοῦ σθεροῦ Παρθενῶνος, ἐκ τῆς καλλονῆς τοῦ Ἰσχυροῦ καὶ ἄλλων γλυπτικῶν ἔργων τελείων τὴν τέχνην, δυσκωσχετοῦμεν ν' ἀκούωμεν περὶ τῶν ἔργων τῶν Χαλδαίων καὶ Ἀσσυρίων καὶ νομίζομεν ὅτι πᾶσα σπουδὴ καὶ μελέτη ἐπὶ τοιούτων ἀτελῶν ἔργων εἶνε κόπος μάταιος καὶ εἰς οὐδὲν χρήσιμος.

Τοῦτο δὲν ἀληθεύει παντάπασιν. Ἦα ἔθνη ἐκεῖνα εἶχον πολιτισμὸν ἀρκετὰ προχωρημένον καὶ τέχνην ὥστε νὰ ἐλύθη αὐτὴ τὴν προσοχὴν τῶν ἐπισκεφθέντων τὰς χώρας ἐκείνας Ἑλλήνων, ὅτινες περιέγραψαν ὅσα μεγάλα καὶ θαυμαστά ἔργα εἶδον ἐκεῖ, χωρὶς ὅμως νὰ δώσωσιν ἡμῖν πληροφορίας περὶ τῶν γενικῶν ἀρχῶν, αἰτινες ἐπεκράτησαν ἐν τῇ τέχνῃ τῶν λαῶν ἐκείνων. Ὅπως δεῖξω δὲ εἰς ὅσον βαθμὸν εἶχεν ἀνέλθῃ ὁ πολιτισμὸς παρὰ τοῖς Χαλδαίοις καὶ Ἀσσυρίοις, ἀρκεῖ μοι νὰ ἀναφέρω πρὸς τὸ παρὸν ὅτι εἰς τῶν βασιλείων τῶν Ἀσσυρίων, ὁ Ἀσσυρβανπιᾶλ, ἦτο μὲν σκληρὸς καὶ αἰμειβόρος, ἀλλὰ συνάμα ἦτο λόγιος καὶ προστάτης τῶν καλῶν τεχνῶν. Ἦπὸ τὴν προστασίαν τοῦ βασιλέως ἐκείνου εἶχε σχηματισθῆ βασιλικὴ βιβλιοθήκη, συνισταμένη εἰς πινακίδας ἐξ ἀργίλλου, τεμάχια τῶν ὁποίων εὑρέθησαν ἐν τοῖς ἀνακτόροις αὐτοῦ. Ἦ βιβλιοθήκη ἐκείνη περιελάμβανε παντὸς εἴδους ἐπιστημονικὰς συγγραφάς. Ἦν αὐτῇ ὑπῆρχον συγκριτικὰ λεξικά, κατάλογοι τῶν διαφόρων ἀσσυριακῶν θεοτήτων μετὰ τῶν ἑπωνυμιῶν των, χρονολογικοὶ κατάλογοι τῶν βασιλείων καὶ ἡρώων ἑπωνυμιῶν, ἐπι δὲ πίνακες ἀστρονομικοὶ, γραμματικαὶ, ἱστορικά, καὶ ἄλλα ἐπιστημονικὰ συγγράμματα ἐπὶ διαφόρου ὕλης. Αἱ πινακίδες ἐκεῖναι ἦσαν τεταγμέναι καθ' ὕλην ἐν τῷ δευτέρῳ ἡρόφῳ τοῦ ἀνακτοῦ του, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀνασκαφὴν πεσοῦσαι ἐξ ἀπροσεξίας καταθρομμηκτίσθησαν πλείσται, διεσπύθησαν ὅμως καὶ τινες ἀκέραιαι ἀποτελοῦσαι νῦν πολυτίμον κόσμον τοῦ Περσικοῦ Μουσείου.

Μὴ λησμονώμεν πρὸς τοῦτοισι ὅτι οἱ λαοὶ ἐκεῖνοι, ὅσον καὶ οἱ ἀρχαιότεροι αὐτῶν Αἰγύπτιοι, ὑπῆρχαν οἱ δημιουργοὶ, οὗτοις εἰπεῖν, τῆς τέχνης. Ἦκκατος αὐτῶν διέπλεσε τέχνην ἰδίαν, ἔχουσαν τύπον καὶ ρυθμὸν πάντῃ ἀνόμιον. Ἦλλὰκις ἐγένοντο ἐπιδηρομαὶ κατ' ἀλλήλων, Ἀσσυριοὶ δὲ καὶ Αἰγύπτιοι συνητηθήθησαν πολλάκις ἐν τοῖς πεδίοις τῶν μαχῶν, ἀλλ' ἐν τῇ τέχνῃ ἐκάστου οὐδεμίαν ἔσχεν ἐπιρροὴν τοιαύτη συνάντησις, οὔτε ἀσήμαντὰ τινα δάνεια, γενόμενα παρ' ἀλλήλων, ἠλλοίωσαν τὸ παράπαν τὸν ἔθνικόν ἐκάστου ἐν τῇ τέχνῃ τύπον.

Ἦ μεταξὺ Ἰγγρητος καὶ Ἰσχυροῦ χώρα ὑπῆρχεν, ὡς γνωστόν, ἢ κοιτὶς Χαλδαίων ἄμα καὶ Ἀσσυρίων, πρότεροι ἡμῖς κατὰ τε τὸν πολιτισμὸν καὶ τὰς τέχνας ὑπῆρχαν οἱ Χαλδαῖοι, γενόμενοι διδάσκαλοι τῶν Ἀσσυρίων. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἠκολούθησαν ἀπαραγκλίτως τὰ μαθήματα ὅ ἐλάβον παρὰ τῶν Χαλδαίων, καὶ εἶποτε ἐνεωτέρισαν κατὰ τι, κυρίως ὅμως εἰπεῖν οὐδεμίαν ἔφερον ἀλλοίωσιν ἢ βελτίωσιν εἰς τὴν τέχνην. Οἱ Χαλδαῖοι ἐφημίζοντο ὡς ἀστρολόγοι προλέγοντες τὰ μέλλοντα, τούτου ἐνεκεν ἐπεδόθησαν εἰς τὴν παρατήρησιν τῶν ἀστρῶν, ὅτι ἐπίσταντο ὅτι ἐκ τῆς πορείας των ἐδύναντο νὰ

προῖδωσι τὰ μέλλοντα νὰ συμβῶσιν. Οὔτε τοῦτο ἦτο τὸ μόνον προσὸν τῶν Χαλδαίων, ὅτι ἦσαν ἰσχυροὶ ὡς ἱερεῖς καὶ θεωροῦντο ὡς μάγοι δυνάμενοι δι' ἐπωδῶν ἢ διὰ φαρμάκων νὰ ἐξουμενίσωσι τὰ κκοποῖα πνεύματα. Τοιαύτη δὲ ἰδέα ἐπεκράτει περὶ αὐτῶν καὶ τῶν Ἀσσυρίων καὶ παρὰ τοῖς ἑλληνικοῖς πληθυσμοῖς. Ὡς γινώσκετε, ἢ Σιμλίθα παρὰ Θεοκρίτῳ, ἐγκαταλειφθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἐραστοῦ της, ἀπειλεῖ ἐν τῇ ἀπελιτισμῷ της ὅτι ἔχει ἐν τῇ κύστει κακὰ δι' αὐτὸν φάρμακα, τῶν ὁποίων τὴν χρῆσιν ἐδιδάχθη παρ' ἐνὸς ξένου Ἀσσυρίου.

Ἦ Νινευὴ καὶ ἢ Βαβυλῶν ὑπῆρχαν ἀλληλοδιαδόχως αἱ δύο πρωτεύουσαι τῶν Χαλδαίων καὶ Ἀσσυρίων, καὶ διετέλουν ἀεὶποτε εἰς πόλεμον, ἕως οὗ ἢ Νινευὴ τῶν Ἀσσυρίων καθυπέταξε τὴν τῶν Χαλδαίων Βαβυλῶνα καὶ κατέστησεν αὐτὴν ὑποχείριον. Ὅμοιον τι παρουσιάζει καὶ ἢ ἑλληνικὴ ἱστορία μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Σπαρτῆς. Ἀποῦ ἐπὶ πολὺ ἦρισαν αἱ δύο πόλεις περὶ ἐπικρατήσεως καὶ πρωτείας, ἢ ἀγέρωχος Σπάρτη ἐπὶ τέλους ὑπερίσχυσε καὶ τότε ὁ Λακεδαιμόνιος στρατηγὸς κατέσκαψε τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων καὶ τὰς τριήρεις αὐτῶν κατέπλεγεν ἐν ἤχῳ τῶν αὐλῶν. Τοιοῦτό τι δὲν ἐπραξεν ὁ Ἀσσύριος κατακτητῆς, διότι τὰ τείχη τῆς Βαβυλῶνος ὑπῆρχον ὅτε μετὰ ταῦτα ὁ Κύρος μετὰ τῶν Περσῶν του ἐκυρίευσεν αὐτὴν καὶ ὅτε μετὰ τούτων ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος εἰσῆλθε νικητῆς ἀπάσης σχεδὸν τῆς Ἀσίας.

Ἦ τέχνη ἐν Ἀσσυρίᾳ, ἀντιθέτως πρὸς τὴν τῆς Αἰγύπτου, ἐπεδόθη εἰς ἀνδρῶσιν μεγάλων καὶ πολυτελῶν ἀνακτόρων, ἀλλ' ὀλίγους ἔδρυσεν αὐτῶν, ἢ τοῖς ἀρχαιότεροις οὐλίγοις εὑρέθησαν. Ἦπολλὰ λαπλασιάσθησαν δὲ ταῦτα καὶ συνετέλεσαν πλείστον εἰς τὴν ἐξάσκησιν τῆς τέχνης, διότι οἱ Ἀσσυριοὶ βασιλεῖς συνείθιζον νὰ κτιζῶσιν ἕκαστος ἴδιον ἀνάκτορον εὐθὺς ὡς ἀνελάμβανον τὴν ἐξουσίαν, ὡς καὶ τῶρα πράττουσιν οἱ σημερινοὶ Σουλτᾶνοι. Ἦ ἀνάκτορα ταῦτα ἐπιλατιμῆτο ἕκαστος νὰ καταστήσῃ πολυτελέστερα καὶ μεγαλοπρεπέστερα τοῦ προκατόχου του, εἰς τούτων δὲ τὴν ἀνασκαφὴν ὑφείλομεν τὴν εὑρεσιν πολλῶν ἐπιγραφῶν καὶ ἀναγλύφων, ἐξηγούντων οὐ μόνον τὴν τέχνην τῶν δύο ἐκείνων λαῶν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐξείς αὐτῶν καὶ τὰ ἔργα εἰς ἢ κυρίως ἡμῖν ἐξέμελλον.

Ἦκ τῶν ἐν μέρει ἀνακαλυφθέντων θεμελιῶν τῶν ἀσσυριακῶν ἀνακτόρων ἐγνώσθη ὅπως οὐκ ἔστωσαν αὐτῶν διαίσεις, ἢτις ἡμῖν ἀξίει κατὰ πολὺ πρὸς τὴν διαίρεσιν τῶν ἀνακτόρων πάντων τῶν ἀνατολιτῶν ἡγεμόνων. Ἦ πῆρχε ὁμοιότης ἐν διαμέρισματι, τὸ λεγόμενον Σελαιμῆκ, ἢτοι αἱ αἰθροῦσαι τῶν ἐπισήμων ὑποδοχῶν καὶ αἱ τοῦ ἀνδριανίτου. Δεύτερον διαμέρισμα ἦτο τὸ λεγόμενον Χαρέμι, ἢτοι ὁ γυναικωνίτης. Ἦ τρίτον καὶ τε-

λευταίον ἦτο τὸ λεγόμενον Χάνι, ἦτοι τὰ δωμάτια τῶν φυλάκων καὶ ἄλλων ἀτόμων ἀνηκόντων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ βασιλέως. Αἱ ἀνωτέρω αἰθούσαι διεκόπτοντο ὑπὸ εὐρυτάτων αὐλών καὶ συνακινῶν διὰ πολλῶν σταθῶν καὶ διαδρόμων, συμπεριλαμβάνεται δὲ ὅτι τὰ ἀνάκτορα τῶν Ἀσσυρίων βασιλέων ἦσαν μονόροφα, διότι οὐδαμῶς ἀνευρέθη κλιμάξ τις χρησιμεύουσα πρὸς ἀνάβασιν. Πιθκῶς θὰ ἦσαν πύργοι τινὲς μόνον ὑπερέχοντες κατὰ τι τοῦ ὅλου οἰκοδομήματος.

Περίεργον καὶ μοναδικὸν ἴσως εἶνε ὅτι τὰ ἐν Μεσοποταμίᾳ ἀνάκτορα ἦσαν γενικῶς κτισμένα ἐπὶ τεχνητοῦ σιδήρου κατασκευαζομένου διὰ πολλῶν χωματῶν κομιζομένων ἀλλοχθέν, τὰ ὅποια ἐστήριζον ἔξωθεν διὰ λίθινων τεχνῶν ἐν πάσαις ταῖς πλευραῖς αὐτῶν. Πάντα δὲ ἦσαν ἐκδομημένα διὰ πλίνθων ἠψημένων εἰς τὸν ἥλιον ἢ εἰς κλίβανον, συνδεομένων δι' ἀσφάλτου, διότι ἡ λίθος δὲν εὐρίσκειτο ἐν τῇ χώρᾳ, καὶ ὅσκις εἶχον ἀπαραίτητον ἀνάγκην λίθου, ἀφείλοντο φέρουσιν αὐτὸν μακρόθεν διὰ πολλῆς ἀκπᾶνης. Ἦς ἐκάστην δὲ τῶν πυλῶν τῶν ἀνακτόρων ἐκείνων μεγάλοι ἀνάγλυφοι τεῦροι πτερωτοί, ἔχοντες κερκὴν ἀνθρώπου γενειῶντος, ἕσταντο ἀπὸ δύο πλάτος εἰσόδου, ἐν μέσῳ δὲ ἐκάστου ζεύγους ἕσταντο ἕτερας τοιοῦτος τεῦρος κατὰ μέτωπον βλέπων πρὸς τὸν εἰσερχόμενον. Οἱ τεῦροι οὗτοι, ἔχοντες μέγεθος πέντε μέτρων, εὐρίσκονται καὶ πρὸς τὰς πύλας τῶν πόλεων, θεωροῦντο δὲ ὡς θεότητες προστατίδες τῶν τε ἀνακτόρων καὶ τῶν πόλεων. Ὅμοια καλλήκοντα ἀκίδιδα ἐνίοτε καὶ εἰς τοὺς πτερωτοὺς λέοντας, οὓς περιέστεινον μετὰ κεφαλὴν ἀνθρώπου.

Πολλοῦ τῶν ἀνακτόρων ἐκείνων ἀνευρέθησαν ἀψίδες καὶ τινες θόλοι, ὡς ἐκ τοῦ ὅποιου μνησθέντες ὅτι τὰ δύο τεῦρα ἦσαν γνωστὰ εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τῶν Ἀσσυρίων. Τῶν ἀψίδων, ὡς γνωρίζετε, ἐποίησαν πολυσυδῆ χρῆσιν οἱ Ρωμαῖοι, ἰδίως εἰς τὰ μακρὰ ἐκεῖνα καὶ γομφιακὰ ὄδραγωγεία, τὰ καλλύοντα καὶ νῦν τὴν ρωμαϊκὴν πεδιάδα. Τοῦ θόλου δὲ ἕκαστος μετὰ τοὺς Ἀσσυρίους χρῆσιν οἱ αὐτοὶ Ρωμαῖοι ἰδρύσαντες τὸ τοῦ Ἀγρίππα Πάνθου, εἶτι δὲ τολμηρότερον οἱ Ἰουζαντινοὶ ἐν τῇ περιουσίᾳ κατὰ τῆς Ἀγίας Σοφίας.

Ἄλλ' ὁ πλοῦτος τῶν ἀνακτόρων τῶν Ἀσσυρίων συνίσταται εἰς τὰς ἐντὸς αὐτῶν εὐρεθείσας ἀναγλύφους παραστάσεις χρωματισμένας διὰ ζωηρῶν χρωμάτων. Ἦς τὰ εὐρύτατα ἐκεῖνα οἰκοδομήματα μὴ περιμένετε νὰ εὐρηθε σκηναὶ τοῦ οἰκιστοῦ, τοῦ ἐργατοῦ, ἢ τέλος τοῦ ἀπλοικοῦ ἐκείνου βίου, οἷος εἶδομεν ἐν τοῖς ὑπογεῖσις τάφους τῶν Αἰγυπτίων. Οἱ Ἀσσύριοι ἐκεῖνοι βασιλεῖς ἦσαν ἀκούραστοι πολεμιστὰ καὶ θηρευτὰ ἐμμανεῖς ἀγρίων θηρίων, τοιοῦτοι δὲ ὄντες, ἤρισκοντο διὰ τοιοῦτων παραστάσεων νὰ διακοσμήσῃ καὶ

τὰ ἀνάκτορα τῶν. Ἐν αὐτοῖς οὐδὲν ἄλλο σχεδὸν βλέπει τις ἢ στρατιωτικὰς πορείας καὶ παραστάσεις, ἐν αἷς προπορεύεται ὁ βασιλεὺς, προσέτι μάχας ἢ ἐπιθέσεις κατὰ πόλεων ὄχυρῶν, καὶ ἐνίοτε τοὺς μετὰ τὴν νίκην αἰχμαλωτισθέντας ἀγομένους πύργουδεσμῶς ἢ ἱκετεύοντας γονυκλινεῖς τὸ ἔλεος τοῦ νικητοῦ βασιλέως. Ἐκείναι παραστάσεις ἦσαν μόναι ἀριστὰ εἰς τοὺς μηδέποτε ἀναπαυομένους πολεμιστὰς βασιλεῖς, διότι αὐταὶ ἀνεμνήσκον καὶ εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς τὰς ἀπερχομένας γενὰς τὰς μεγαλοουργίας αὐτῶν πράξεις. Πικρητηρήθησαν ἡμῶς καὶ τινὲς ἀνάγλυφα περὶ τῶν ἠθροῦν ἀσσυριακῶν θεοτήτων ἐπὶ τῶν ὁμων τεσσάρων ἀνδρῶν ἕκαστον. Ἀλλοχθῶς πάλιν εὐρίσκουμεν τοὺς θεοὺς ἱσταμένους ὀρθοῦς ἐπὶ τῆς ῥάχεις πτερωτῶν γρυπῶν ἢ λεόντων πτερωτῶν καὶ ἄλλων ζώων.

Λίαν περιεργὸν εἶνε καὶ τοῦτο, ὅτι οἱ Ἀσσύριοι καλλιτέχναι μετὰ πλείονος μελέτης καὶ μετὰ μαζονος ἀληθείας παρέστησαν τὰ ζῶα ἢ τὴν ἀνθρωπίνην μορφήν. Ἡ μορφή τοῦ ἀνθρώπου ὑπῆρξε διὰ τὴν τέχνην τῶν δυσπειθῶν καὶ στασιαζουσῶν ὑπὸ τὴν γλυφίδα τῶν, παρέστησαν δὲ αὐτὴν τραχεῖα μέχρι σκιότητος. Ἄλλως τε φαίνεται ὅτι ἡ συνήθεια τῶν Ἀσσυρίων ἀμφίσεως, καλύπτουσα διὰ περὶ τῶν καὶ ἀνοήτων ἐνδοματῶν ἐλάκνηρον τὸ σῶμα, δὲν παρεῖχεν αὐτοῖς τὴν εὐκρίαν πρὸς συνεχῆ καὶ ἄνετον μελέτην τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Ὅ, τι εὐλαπον γυμνὸν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ἦσαν μόναι οἱ Βραχίλωνες καὶ οἱ κνήμιαι, ἀλλὰ καὶ ταῦτα παρέστησαν μετὰ τοιαύτης περὶ τῶν φύσεως, ὡς φαίνονται ὡς βραχίλωνες καὶ κνήμιαι ἀπὸ τῶν ὁπίων ἀφῆθη ἀσπλάγγως τὸ σῶμα. Ὅτε εἶχον καὶ τὴν εὐκαιρίαν, ἣν εἶχον οἱ Ἕλληνας, τοῦ νὰ βλέπωσιν ἐν τοῖς γυμνασίοις καὶ ταῖς παλαίστραις γυμνῶν τὴν ἀνθρωπίνην μορφήν, διότι, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων, οἱ βράχιοι ἐκεῖνοι λαοί, ὡς ἀπεκάλουν αὐτοὺς, θεωροῦντο ἀσπλάγγως τὴν γυμνωσίαν, εἶδε κατ' ἀκολουθίαν νὰ μὴ ἀνεχόνται αὐτὴν μήτε εἰς τὰς διακοσμήσεις τῶν ἀνακτόρων τῶν. Ἄλλως ἡμῶς εἶχε τὸ πρᾶγμα ὡς πρὸς τὴν προστασίαν τῶν ζώων. Ταῦτα παρουσιάζον εἰς θεῶν γυμνὸν τὸ σῶμα καὶ εἶναι ὑπάρχει ἐν τῇ φύσει ἀνευ προσθέτου ἐπικαλύμματος. Ὡς ἀνωτέρω ἐρρήθη, οὐ μόνον οἱ Ἀσσύριοι βασιλεῖς ἦσαν θηρευτὰ, ἀλλὰ καὶ οἱ αὐλικοὶ αὐτῶν καὶ οἱ εὐγενεῖς, πάντες δ' εἶχον τερπνὴν καὶ εὐάρεστον ἐνασχόλησιν τὰ κυνηγεία, τὰ ὅποια ἦσαν μὲν οἱ αὐτοὺς προπαίδια εἰς τὰς μάχας. Πρὸς τοῦτο δ' ἔτρεπον πληθύν θηρευτικῶν κυνῶν, οὓς εἶχον ἐξηλασμένους εἰς ἰχνηλασίαν καὶ κατα-

δίωξιν τοῦ θηράματος. Οὕτω καὶ οἱ καλλιτέχναι, ἀκολουθοῦντες μετὰ τῶν ἄλλων τὰ κυνηγεία τῶν βασιλέων καὶ παρευρισκόμενοι εἰς τὰς καταδίωξεις καὶ κατατοξεύσεις τῶν λεόντων καὶ τῶν ἄλλων ζώων, εἶχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ λάβωσιν ἰσχυρὰ καὶ ἀνεξάλειπτους ἐντυπώσεις περὶ τοῦ σχηματισμοῦ ἐκάστου ζώου, περὶ τῆς κινήσεως αὐτῶν ἀναλόγως τοῦ κινδύνου ἢ τῆς ἐπιθέσεως, νὰ ἴδωσι τέλος τὴν ἀγωνίαν αὐτῶν ἢ τὴν ἀγριότητα ἐκ τοῦ πλησίον καὶ οὕτω νὰ ἀναπαραστήσωσιν ἐπὶ τοῦ ἀλαβάστρου ἢ ἐπὶ τῆς ἐγκύστου πλίνθου τὰς ἐντυπώσεις τῶν μετ' ἀληθείας ἐκπλησσοῦσης τὸν θεατὴν.

Πλείστα ἀνάγλυφα τοιοῦτων παραστάσεων ἀνωρύθησαν ἐν Νινευθῇ καὶ πλησίον τῆς σημερινῆς Μοσούλ, τῶν ὁπίων ἀτελῆ περιγραφὴν δίδω ἐνταῦθα, διότι ἀνευ σχεδιογραφημάτων καθίσταται δυσχερὴς ἢ διὰ μόνον λέξεων ἐκθεσις καλλιτεχνικῶν ἔργων.

Ἐν μικρᾷ σειρᾷ ἀναγλύφων ἐξαχθέντων ἀπὸ τῶν ἀνακτόρων τοῦ βασιλέως Ἀσσορβανιπάλ, περὶσταται ἐν κυνηγείον, οὐ μὴ σκηνὴ εἶνε καὶ ἡ εἰς θήραν ἐξοδός. Ἐκεῖ βλέπει τις τοὺς κύνες σπεύδοντας νὰ ἐξορμήσωσι. Τὸ λαεῖον προσδεδεμένον εἰς τὸν λαίμον τῶν ζώων εἶνε λίαν τεταμένον, διότι ὁ ὀδηγὸς αὐτῶν βαστάζει ἰσχυρῶς αὐτὸ καὶ περιστέλλει τὴν ὀρμήν των, ἐκεῖνα δὲ μηκύνουσι τὸν λαίμον των, καὶ ἀνοίγουσι τὸ στόμα, ὡς φαίνονται ὡς νὰ ὑλακῶσι καὶ ὡς νὰ παροτρύνωσι διὰ τῶν ὑλακῶν καὶ τῶν σχημάτων των τοὺς κυρίους των εἰς τὴν ἐξοδόν. Ὁ καλλιτέχνης ἐν τῇ συμπλέγματι τούτῳ παρέστησε τὴν στιγμὴν ἐκείνην μετ' ἀληθείας καὶ ἀντιληπτικότητος σπανίας.

Ἐκ δὲ τῶν ἀγρίων θηρίων τὸ μαλλὸν ἐφελκύσαν τὴν προσοχὴν τῶν Ἀσσυρίων καλλιτεχνῶν ὑπῆρξεν ὁ λέων, ὁ φεβερὸς οὗτος τῆς ἐρήμου βασιλεὺς. Παρέστησαν δὲ αὐτὸν εἴτε ἐν ἀδρακείᾳ, εἴτε ἐν ἐπιθέσει, εἴτε καὶ ἐν ἀγωνίᾳ θανάτου μετ' ἐξαιτίας ἀληθείας. Ὁ ἐν τῇ Μουσειῷ τοῦ Λούβρου ὀρειχάλκινος Λέων, ὁ ἐξαχθεὶς ἀπὸ τοῦ παλατιοῦ τοῦ βασιλέως Σαργῶν, κείται ἐπὶ τοῦ εἰσόδου ἐν τελείᾳ ἡμερῆς καὶ ἀμεσηνίᾳ. Φαίνεται τὸ ἰσχυρὸν ἐκεῖνο θηρίον ὅτι ἀγνοεῖ τί ἐστι φέβος, ὑπερηφανευόμενον δὲ διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῆς ἰσχύος του, μένει ἀμέριμον διὰ πάντα κίνδυνον.

Θαυμασιώτερα εἶνε τὰ εἰς τὴν ἀνωτέρω σειρᾷ τῶν ἀναγλύφων περὶστατόμενα δύο θηρία, λέων καὶ λέαινα, τρωθέντα ἐναγχοῦς ὑπὸ τῶν θηρευτῶν. Ταῦτα, ἡμῶς μὲν τὰ λοιπὰ, τηροῦνται ἐν τῇ Πρεττανικῇ Μουσειῷ, καὶ εἶνε ἀξία περιεργείας παντὸς ἐπισκεπτομένου τὸ πλουσιώτατον ἐκεῖνο εἰς ἀρχαῖα Μουσεῖον. Τὸ θανάσιμον βέλος ἐνεπλήθη εἰς τὸ σῶμα τοῦ λέοντος καὶ μένει ἐμπεπηγμένον ἐν αὐτῷ. Τὸ ζῶον, ἀδυνατοῦν νὰ στη-

ριχθῇ ὀρθιον, κάθεται ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν, καὶ κύπτει τὴν κεφαλὴν ἀνείγει χανθὸν τὸ στόμα, ἀπὸ τοῦ ὀπίου φεῖ ἐξερεύγεται κρουνηθὸν τὸ αἷμα, μετὰ τοῦ αἵματος δὲ καὶ ἡ ζωὴ. Ἡ στάσις καὶ ὁ σχηματισμὸς τοῦ λέοντος δεικνύουσι τὸ καταβάλλον αὐτὸν ἄλγος, φαίνεται δὲ ὡς νὰ αἰσθάνηται τὴν φρίκην τοῦ προσεγγίζοντος θανάτου.

Ἡ πληγωθεῖσα λέαινα διεγείρει εἰτι μᾶλλον τὴν συμπάθειαν τοῦ θεατοῦ. Τρία βέλη ἐνεπλήθησαν ἐπὶ τῆς ῥάχεις τοῦ θηρίου κατασυντρίψαντα τὴν σπονδυλικὴν αὐτοῦ στήλην. Ἐκ τοῦ τραύματος τούτου ἐλάκνηρον τὸ ὀπίθιον μέρος τοῦ σώματος φαίνεται παραλελυμένον. Τὸ δυστυχὲς ζῶον περιπατεῖ εἰσέτι, ἀλλὰ διὰ μόνων τῶν προσθίων ποδῶν του σύρον μετ' ἀγωνίας ἐπὶ τοῦ εἰσόδου παραλύτους τοὺς ὀπισθίους. Ἡ ὄψις τῆς λέαινης εἶνε εἰσέτι ἀγρία, καὶ δεικνύει μετὰ ἐπιθυμίαν πρὸς ἐκδίκησιν.

Ἄλλο ἀνάγλυφον παρὶ τῶν βασιλέων Ἀσσορβανιπάλ, κατὰ τοῦ ὅποιου ἐπιτίθενται δύο λέοντες. Ἡ σκηνὴ εἶνε φεβερὰ, ἀλλ' ὁ ἀτράμητος βασιλεὺς, ἐπ' ἀμαξίας ἱστάμενος ὀρθιος καὶ τεινῶν ἰσχυρῶς τὸ τόξον, ἐτοιμάζεται νὰ βίψη τὸ βέλος του κατὰ τοῦ ἐκ τῶν ἐμπροσθεν ἐφερμῶντος θηρίου. Παρ' αὐτὸν ὁ ἡνίοχος βαστάζει δι' ὄλης του τῆς δυνάμεως τὰ ἡνία, καὶ ὄλιως πρὸς τὸ ἔργον του ἀφωσιωμένος, προσέχει μὴ τοῖς δι' ἀκαταλλήλου στροφῆς διακινδυνεύσῃ τὸ πᾶν, ἀλλ' εἰς τὰ ὀπίθια συγροταίται ἑτέρα ἡμῶς πάλιν. Ἄλλο καὶ ἐνταῦθα λέων ἐφορμᾷ κατὰ τῶν ἐν τῇ βασιλικῇ ἀμαξίᾳ εὐρισκόμενων, ἀλλ' οἱ δύο ἐπὶ τῆς ἀμαξίας εὐνοῦχοι ἐμπήγουσιν εἰς τὸ στήθος τοῦ θηρίου τὰ δύο αὐτῶν ὄδρατα δι' ὄλης των τῆς δυνάμεως. Ὁ κίνδυνος, ὡς παρὰ τῆρα, δὲν ἦτο μικρὸς, αἱ πάντες δὲ φαίνονται πρὸς οὐδὲν ἄλλο μεριμνῶντες ἢ εἰς τὴν ἀποσβῆσιν αὐτοῦ. Μία πτιγμὴ ἀφαιρέσεως, καὶ τὸ πᾶν ἀπόλλυται. Μεθ' ὄλην δὲ τὴν περὶ τὰ κατ' ἕκαστα ἀτέλειαν τῆς τέχνης, ὁ γλύπτης ἐξέτελεσε τὸ ἔργον τοῦ ἀξίως τοῦ φεβερῶ τῆς σκηνῆς, ἣν ἠθέλησε νὰ παρουσιάσῃ. Αἱ κινήσεις τῶν ἀμυνομένων εἶνε βίαιαι, ὡς βία εἶνε καὶ ἡ ἐπιθεσις τοῦ ἐχθροῦ.

Ὅμοια κατὰ τοῖς ἀρχαιολόγοις εἶνε καὶ τὰ ὀρειχάλκινα ἀνάγλυφα τῶν θηρίων, τῶν γνωστῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα Θύραι τοῦ Βαλαβάτ. Αὐταὶ ἦσαν πύλαι πόλεων ἢ βασιλικῶν ἀνακτόρων κατασκευασμέναι ἐκ ξύλου, ἐκαλύπτοντο δὲ δι' ἐλασμάτων ὀρειχάλκινων, ἐν αἷς παρίσταντο οἱ ἐκρούσεως τὰ προσφιλῆ τοῖς Ἀσσυρίοις θέματα, ἐκστραταῖαι δηλαδὴ καὶ νῆκαι Σαλμανασάρ τοῦ Β'. Κατὰ τὴν ἀφῆθη ἐπιγραφὴν τὴν συνοδεύουσαν ἐν τεμαχίον τοῦ ὅλου ἔργου, πρόκειται ἐν τούτῳ περὶ θυρίας, ἣν προσφέρει ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος πρὸς τὰς ὄχθας τῆς ἐν Ἀρμενίᾳ λίμνης τοῦ Βάν. Ἐκεῖ

μας παρουσιάζει ο γλύπτης τὰ πρὸς τὴν Ουσίαν ἀπαιτούμενα σκεύη, ἓνα μέγαν λυχνούχον, ἓνα βωμὸν τρίπους, καὶ δύο ξυστούς ἐπὶ σκίμπος ἀπολήγοντας εἰς δίσκον. Ἀριστερὰ δὲ τῆς παραστάσεως φαίνονται στρατιῶται ῥίπτοντες εἰς τὴν λίμνην τὰ μέλη τῶν Ουσιασθέντων ζώων, τὰ ὅποια ἀρπάζουσιν οἱ κάτοικοι ἐκεῖνοι τῆς λίμνης. Ἐν ἑτέρῳ τεμαχίῳ φαίνονται ἀμυξέει φορητοὶ συρόμενοι ὑπὸ ἵππων ἐν ἐκστρατεία τινί, ἀλλ' ἡ δόξ ἐῖνε κοίτη ποταμοῦ ἀνώμαλος καὶ ὀλισθηρὰ, διὸ οἱ ἵπποι ἐπιπόνως καὶ μετ' ἀγωνίας χωροῦσιν εἰς τὰ πρόσω. Οἱ ἥνιοχοι μάτην παροτρύνουσι διὰ τῆς μάστιγος τοὺς ἀσθμαίνοντας ἵππους νὰ προχωρήσωσιν, ἀλλὰ τότε πεζοὶ ἀρπάζοντες τοὺς χαλινούς πλησίον τοῦ στόματος τῶν ἵππων, σύρουσιν αὐτοὺς βιαίως, καὶ οὕτω διευκολύνεται ἡ παρέλασις. Ἐἰς ἕτερον τεμαχίον τῶν θυρῶν ἐκείνων παρίσταται ἡ αὐτὸς βλακίτης ὄρθιος φέρων τὸξον εἰς τὰς χεῖρας καὶ μάχαιραν ἐξασπένως, ἐνώπιον δὲ αὐτοῦ αἰχμαλωτοὶ ἰδογούμενοι ὑπὸ τοξοτῶν, πίπτουσι πρηνεῖς εἰς τοὺς πόδας του ἱκετεύοντες τὸ ἔλεος τοῦ σκληροῦ ἐκείνου μνάρχου.

Ἄλλ' εἶνε ἀνάγκη νὰ ἀναβιάλω εἰς προσαχθῆ ἐπιστολὴν τὸ τέλος τοῦ περὶ Χαλκιδίων καὶ Ἀσσυρίων λόγου.

Ἐν Κερκίρῃ, Ἰανουάριος 1900.

Γ. ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΜΥΣΤΗΡΙΟ

Σ' τοῦ γέροντος τὸ προσκείμενον στέκι ἡ Ζωὴ θλιμμένη
σ' τῆ θύρῃ τοῦ μαρμαῖ
ἡ κοκκαλιάρης θάνατος, ὀλόφθως αἰρημένη
καὶ ἠρπάζουσα βιασθῆ.

Κ' ἐκεῖ σ' ἀκούει ἡ μαρμαῖ τοῦ γέροντος ἀναισθητοῦ
μὲν σ' τὰ ἀσπρὰ δεινὰ του,
ἀναισθητοῦ ἀνέσχυρη καὶ σπέρματ' ἡ Ζωὴ
καὶ λέγει τὸ θανάτου.

Ἐγὼ, ἡ Ζωὴ, τὸν ἔργον σ' ἀγκάθω καὶ σὺ κρῖνους,
σὲ σπέρματ' ἀνθρῶν,
σὺ γέροντος καὶ σὲ λιθρῶνα, σὲ γέλια καὶ σὲ θρήνους,
σὲ λόγους καὶ χαρῆς.

Ἐγὼ, ἡ Ζωὴ, τὸν ἔργον νὰ νοσήσῃ ἐδῶ σ' τῆ γῆ
μὲ ἀχόρταγη ἀγωνία
τοῦ ἔργου τὰ βλάσανα, τῆς ἔχθρας τῆς ἀληθῆ,
τοῦ πλοῦτου τῆ μινῆς.

Σθ, θάνατε, τοῦ ἀδύνατου μὲ σπέρματ' ἔργου
σ' τὸ ἠρπάζου ἀσπρῶν,
εἰ σὺ τὸν κίνησι, θάνατε, σ' τὸ κρῖνος σου νὰ νοσήσῃ,
καὶ σὺ δὲ νὰ τὸν πῆσι.

Κ' ὁ κοκκαλιάρης θάνατος μὲ μῆματ' ἠρπάζου
σ' τὸ πλάγι τῆς σπέρματ' ἡ Ζωὴ
σπέρματ' μὲ κατωρρῶνα τῆν ἀσπρῆ θερμῆ
τῆν βλάσαι καὶ σπέρματ'.

Ἰωάννης Πουρναφάνης

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑΙ ΠΡΟΟΔΟΙ

ΨΗΦΙΣΜΑ 37,000 ΠΑΙΔΙΩΝ

Ἀπὸ τινος χρόνου, δοθέντος ἐξ Ἀμερικῆς τοῦ πρώτου παραδείγματος, ἐνεκαίνισθησαν τὰ μαθητικὰ ψήφισματα, ἧτοι ἡ συλλογὴ τῶν παιδικῶν ψήφων ἐπὶ διαφόρων ζητημάτων τεθησομένων πρὸς αὐτὰ ὑπὸ τοῦ διδασκάλου.

Ἰδιόητον εἶνε ὅτι τὰ ζητήματα ταῦτα εἶνε σχετικὰ πρὸς τὸν καθέλου μαθητικὸν βίον, ἀπλοῦστα καὶ ἀνόλοχα πρὸς τὴν ἀντιλήψιν τῶν παιδίων, προέχοντα δὲ πάντοτε εἰς τοὺς μαθητὰς τῶν μέσων καὶ τῶν ἀνωτέρων τάξεων τῶν δημοτικῶν σχολείων.

Τοιοῦτο ψήφισμα εὐρυτάτων διαστάσεων ἐγένετο ἐσχάτως εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα ἐνὸς ἐλοκλήρου γαλλικοῦ νομοῦ, συλλεχθεισῶν τῶν ψήφων 37,000 ἀρρένων καὶ θηλέων μαθητῶν ἐπὶ 41 διαφόρων ἐρωτημάτων.

Τὸ ψήφισμα ἐγένετο τὴν αὐτὴν ἡμέραν εἰς ὅλα τὰ σχολεῖα καὶ τὴν αὐτὴν ὥραν, ἡ δὲ σχετικὴ δικακρὴ ἐστῆλη πρὸς τοὺς διδασκάλους τὴν τελευταίαν στιγμὴν ἀξιοῦσα τὴν ἄμεσον ἐκτέλεσιν, ὅπως μὴ διδασκῶντες τὴν ἐπιδρῶν ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῶν μαθητῶν ἐξ ἴσου συμπερόντος δικαστρελῶν τὰς γνώμας αὐτῶν ἐπὶ τῶν προτιθεμένων ζητημάτων. Διετάσσεται δὲ συγχρόνως ἡ ἄμεσος μεταδίδασκαίς τῶν χειρογράφων μαθητικῶν ἀπαντήσεων πρὸς τὸν ἐπιθεωρητὴν, ὅπως οὐδεὶς ἐλεγχὸς ἐξασκηθῆ ἐπ' αὐτῶν ὑπὸ τῶν διδασκάλων.

Ἐἰς τοὺς διδασκάλους ἐδόθη ἡ ἐδηγία νὰ ἀπευθύνωσιν ἐκαστὴν ἐρώτησιν χωριστὰ καὶ μόνον ἀπὸ ὅλοι οἱ μαθητὰὶ ἀπαντήσωσι νὰ προβάλωσιν ἄλλην. Ὁδὲ μὲν διατάχῃς ἐπετρέπετο ἐκ μέρους τῶν διδασκάλων, ἡ συνεννοήσις μεταξὺ τῶν μαθητῶν.

Ἐκ τῶν 41 ζητημάτων τὰ πλεῖστα ἐλύοντο δι' ἐνὸς Ναι ἢ εἰ ἐνὸς Ὅχι, τὰ δὲ λοιπὰ διὰ μίᾳς ὁποῦσδήποτε ἀπλῆς λέξεως καὶ ἀνευ αἰτιολογίας.

Αἱ ὅλαι ἀπαντήσεις, ἀνερχόμεναι εἰς 1 1/2 ἑκατομμύριον περίπου, συγκεντρώθησαν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἐπιθεωρητοῦ, ἡ δὲ διαλογὴ ἐγένετο ὑπὸ εἰκόσι διδασκάλων διαρκέσασα ἐπὶ δύο ἐλοκλήρους ἡμέρας.

Τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ψήφισματος τούτου εἶνε ἄξια πολλῆς προσοχῆς, τὸ δὲ ἀναλυτικώτατον ἄρθρον, τὸ ὅποιον ἐδημοσίευσεν περὶ αὐτῶν ἡ «Παιδαγωγικὴ Ἐπιθεώρησις» τῶν Παρισίων, δύναται νὰ κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον ἔχι μόνον τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος διδασκάλων, ἀλλὰ καὶ πάντος ἀρεσκομένου εἰς τὴν μελέτην τῆς παιδικῆς ψυχῆς.

Ἐκ τῶν 41 ζητημάτων ἄλλα ἀναφέρονται εἰς τὸν κύκλον τῶν διδασκομένων μαθημάτων καὶ οἱ μαθητὰὶ ἀπαντῶσι πρὸς ἐξ ὅλων τούτων τῶν μαθημάτων εἶνε τὸ πλέον εὐχάριστον καὶ πρῶτον εἶνε τὸ πλέον δυσάρεστον.

Ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων φαίνεται, ὅτι γενικῶς εὐχριστεῖ τοὺς μαθητὰς ἡ ἱστορία κατὰ πρῶτον λόγον, δευτέρῃ ἔρχεται ἡ Ἀριθμητικὴ, τρίτῃ ἡ Ἀνάγνωσις. Ἡ Ζωγραφικὴ συνήθως πολλὰς ψήφους συμπαιθεῖς ἀλλὰ καὶ ἴσας ψήφους δεδηλωμένης ἀποστροφῆς. Αἱ Φυσικαὶ Ἐπιστήμηαι ἐπίσης καταδι-

κάζονται ὡς ἀνιαιραί, ἐτι δὲ μᾶλλον ἡ Γεωγραφία. Ἡ Γραμματικὴ παραδόξως λαμβάνει χιλίας περίπου ψήφους συμπαιθεῖας, ἀλλὰ καὶ 2400 καταδικαστικὰς. Ἡ Γυμναστικὴ δὲν ἀξιοῦται οὔτε προτιμῆσεως οὔτε ἀποστροφῆς, ἐπίσης καὶ ἡ Ὑγιεινὴ.

Ἄλλα ἐρωτήματα ἀναφέρονται εἰς τὸν ἐκτὸς τοῦ σχολείου βίον.

Τὰ παιδία ἐρωτῶνται ἂν ἀγαπῶσι τὸν περίπατον καὶ ἀποκρίνονται καταφατικῶς, πλὴν 1600, τὰ ὅποια λέγουσι: Ὅχι! Ὡς πρὸς τὰ ταξίδια ἡ πλειονοψηφία εἶνε κάπως μικροτέρα, 2100 παιδία δὲν ἀγαποῦν τὰ ταξίδια.

— Μετὰ τὸ σχολεῖον πηγαίνετε κατ' εὐθείαν εἰς τὴν οἰκίαν;

4488 ἄρρενα καὶ 1866 θήλεα ὁμολογοῦν τὸ ἐναντίον.

— ἔχετε κανένα φίλον ἐπιστήμιον;

32 χιλ. παιδία ἀμφοτέρων τῶν φύλων λέγουσι: Ναι!

— ἔχετε κανὴν σιγάρον;

14404 ἄρρενα λέγουσι: Ναι! καὶ 5869: Ὅχι!

— Πόταν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἀπὸ τὰς καθημερινὰς προτιμᾶτε;

Ἡ πλειονοψηφία εἶνε ὑπὲρ τοῦ Σαββάτου, τὰς ὀλιγοτέρας ψήφους συγκεντρώνει ἡ Παρασκευὴ. Ἄλλ' ἡ Πέμπτη ὡς γνωστὸν εἶνε ἡμέρα ἀργίας διὰ τὰ δημοτικὰ σχολεῖα τῆς Ἰαλλίας.

Ἐκ τῶν λοιπῶν ζητημάτων τινὰ ἀναφέρονται εἰδικῶς εἰς τὰ ἦθη τοῦ ἐν Ἰαλλίᾳ βίου, ἐπομένως εἶνε ἀδιάφορα δι' ἡμᾶς.

Ἀλλὰ γενικῶς ἐνδιαφέρουσαι εἶνε αἱ τρεῖς τελευταῖαι ἐρωτήσεις καὶ αἱ σχετικαὶ ἀπαντήσεις:

— ἔλεστε νὰ γίνετε πλοῦσοι;

5138 ἄρρενα καὶ 3928 θήλεα ἀποκρίνονται: Ὅχι!

15000 ὁρμώμενα τὰχκα καταδικάζουν τὸν πλοῦτον;

— ἔλαθε εὐτυχεῖς;

Ἰδιόητον εἶνε ὅτι ἡ μεγίστη πλειονότης τῶν παιδίων ἀποκρίνεται καταφατικῶς, ἀλλὰ διατὶ τὰχα 2500 περίπου νεαρὰ πλάσματα δὲν εἶνε εὐτυχημένα;

Καὶ ἐν ἄλλο ἀπροσδόκητον, διὰ τοῦ ὁποῦ κλειεῖ τὸ ψήφισμα:

— ἔλπίζετε ὅτι θὰ ἦσθε περισσότερο εὐτυχεῖς ὅταν τελευτήσετε τὸ σχολεῖον;

Ἀπίστευτον καὶ ὁμῶς ἀληθές:

11,654 ἄρρενα ἀπαντῶσι: Ναι, ἀλλὰ καὶ 5,704 ἀπαντῶσι: Ὅχι! Ἐκ δὲ τῶν θηλέων 8,840 ἐλπίζουσι τὴν πέραν τοῦ ἀφρόντιδος σχολικοῦ βίου εὐτυχίαν, ἔτερα δὲ 8,540 δὲν ἔχουν τὴν ἐλπίδα ταύτην!

ΑΝΑΛΕΚΤΑ

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΜΑΚΡΟΒΙΟΤΗΤΟΣ

Ὁ ὑπολογισμὸς τῶν πιθανοτήτων ἐφαρμοζόμενος ἐπὶ τῆς διάρκειας τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς κατ' ἀτόμον συγγνώστα ἀπολήγει εἰς λαυθασμένα ἐξαχόμενα. Ἐὰ γενικὰ ἐξαχόμενα στηριζόμενα ἐπὶ στατιστικῶν ἐρευνῶν δὲν ἐφαρμίζονται δυστυχῶς καὶ ἐπὶ ἐνὸς ἐκάστου χωριστὰ. Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς

τῆς στατιστικῆς πρέπει ν' ἀποθάνετε εἰς ἡλικίαν 60 ἐτῶν καὶ ὁμῶς φθάνετε τὰ 75 μ' ἐλπίδας παρατάσεως, ἢ συμβαίνει καὶ τὸ ἐναντίον.

Ἐν τούτοις ὑπάρχει καὶ παλαιὰς τις κανὼν ὑπὸ μὲναχθῶ μεταναστεύσαντος ἐκ Ἰαλλίας εἰς Ἀγγλίαν κατὰ τὸ 1685 καὶ φίλου τοῦ μεγάλου Νεύτωνος.

Ὁ κανὼν οὗτος εἶνε ἀπλοῦστατος καὶ τὸν ἐνευμῆθη ἱατρός τις, ὁ ὅποιος καὶ τὸν δημοσιεύει ἐσχάτως εἰς τὴν γαλλικὴν «Ἠφημερίδα τῆς Ὑγιείας». Οἱ ἡμέτεροι ἀναγνώσταί δύνανται νὰ τὸν ἐφαρμώσωσιν' ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ἀπαιρῶσατε τὰ ἔτη τῆς ἡλικίας σας ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν 80, διατρέψατε τὸ ὑπόλοιπον διὰ τοῦ 2 καὶ ἔχετε τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐτῶν, τὰ ὅποια σῶς μένουσι διὰ νὰ ζήσετε.

Μὲ ἄλλους λόγους, ἐὰν ἔχετε ἤδη ἡλικίαν 20 ἐτῶν, 80—20=60, 60:2=30, 30+20=50. Ἐὰ ζήσετε λοιπὸν 50 ἔτη. Ἄλλ' ἐὰν ἔχετε ἤδη ἡλικίαν 50 ἐτῶν, κατὰ τὸν αὐτὸν ὑπολογισμὸν θὰ ζήσετε 68 ἔτη, καὶ ἐὰν ἔχετε ἡλικίαν 65 ἐτῶν, θὰ ζήσετε 76 ἔτη.

Πράγματι αἱ πιθανότητες τῆς μακροβιότητος αὐξάνουσι καθ' ὅσον προχωρεῖ ἡ ἡλικία, διότι ἐξ αὐτῆς τῆς προβαίνουσας ἡλικίας ἀποδεικνύεται ἡ τάσις πρὸς μακροβιότητα.

ΑΜΑΛΦΗ

Ἐγένετο γνωστὸν ὅτι τὴν 22 Δεκεμβρίου βράχος ἀποσπασθεὶς ἐκ τοῦ ὄρους τοῦ ὑπερκειμένου τῆς Ἰταλικῆς πόλεως Ἀμάλφης κατέβηκε τὰ δύο ξενοδοχεῖα τῶν Καπουκίνων καὶ τῆς ἀγίας Αἰκατερίνης καὶ πολλὰ οἰκήματα ἀλιείων. Ἐὰ ἐρείπια τούτων κατέχωσιν τὸν λιμένα, ὅστις σήμερον εἶναι δυσκόλως προσιτός.

Ἐπὶ τῆ εὐκαιρία ταύτῃ θέον νὰ ὑπομνήσωμεν ἱστορικὰ τινὰ ἄξια λόγου περὶ τῆς πόλεως ταύτης, ἧτις κεῖται ἐν γραφικωτάτῃ θέσει καὶ εἰς τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου Σαλέρνου.

Σήμερον ἀριθμεῖ 75000 κατοίκους, ἀλλοτε ὁμῶς ἦτο ἰσχυρὰ καὶ μεγάλη. Ἐκτίσθη, ὡς λέγεται, κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου, τῆ δὲ 839 ἀποσπασθεῖσα τῆς ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐξαρτήσεως ἀνεκηρύχθη εἰς δημοκρατίαν, κατὰ δὲ τὸν 10' αἰῶνα ἦτο τὸ κέντρον μεγάλου μετὰ τῆς Ἀνατολῆς ἔμπορου καὶ εἶχε πληθυσμὸν 50,000 ψυχῶν. Κατὰ τὸ 1075 ἠλώθη ὑπὸ τῶν Νορμανδῶν, τῶν ὁποίων ὁμῶς ὁ ἀρχηγὸς Ρουσκάρδος διατήρησεν αὐτὴν πολλὰ τῶν προνομίων. Τῆ 1135 καὶ τῆ 1137 ἐδήμωσεν αὐτὴν οἱ Πισάται, τότε δ' εὐρέθη ἐν αὐτῇ τὸ παλαιώτατον χειρόγραφον τῶν Πανδεκτιῶν, τὸ ὅποιον συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀναγέννησιν τοῦ Ἰταλικοῦ δικαίου κατὰ τὸν Μέσον Αἰῶνα καὶ τὸ ὅποιον φυλάσσεται ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Φλωρεντίας. Ἐνεκα τοῦ ἀνθρώπου τοῦ ναυτικοῦ τῆς πόλεως καθυρσθήσαν ἐν αὐτῇ τὰ τοῦ ναυτικοῦ δικαίου, ὁ δὲ λεγόμενος Ἀμαλφίτανος πῖναξ (Tabula Amalfitana) ἐξ 66 ἄρθρων συγκείμενος εἶχεν ἰσχὺν κατὰ τὸν Μεσαίωνα καὶ κύρος ναυτικοῦ κώδικος καὶ νόμου καθ' ἅπασαν τὴν Ἰταλίαν.

Ἐν Ἀμάλφῃ διατηρεῖται ὠραῖος καθεδρικός ναὸς τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου. Ἀποῦσι δ' οἱ κάτοικοι μικροβιομηχανίας καὶ ἔχουσι χερτοποιεῖα. Πολλοὶ

ΕΘΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

ξένοι ένεκα του ώραιου κλίματος φοιτῶσιν εν αύτῃ, εν δε τῶν καταστραφέντων ξενοδοχείων είχε παράρτημα επί του ἔρους παλαιῶν Καπουκίνων μοναστήριον με ζῶγον θέαν.

Ἦν Ἀμάλγη ἐγεννήθη δ Φιλάδιος Ἰζαία, ὁ ἐφευρετής τῆς πυξίδος, καὶ ὁ διάσημος Μιχαηλῆος.

ΥΓΙΕΙΝΗ

ΤΟΥ ΟΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

— Όλα τὰ ἐνδύματά μας ἔχουν τὰς αὐτὰς ὑγραμεικὰς ιδιότητες;

— Αἱ διάφοροι ὕλαι, ἃν γίνονται χρήσις κατὰ τὴν κατασκευὴν τῶν ἐνδυμάτων μας, ἔχουσι καὶ διαφοροὺς ὑγραμεικὰς ιδιότητες. Π. χ. τὰ βαμβάκερά, τὰ λινά, τὰ καννάδινα ὑφάσματα διαθρέγονται εὐκόλως, ἀλλ' ἔχουσι προσέτι τὴν ιδιότητα νὰ ἔξηραίνωνται εὐκόλως, γίνεται δηλαδὴ ταχέως ἡ ἐξήτρισις τῆς ὑγρασίας αὐτῶν. Διὰ τὸν λόγον τούτου ψυχραίνονται ἀποτόμως καὶ ὁ τοιαῦτα ἐνδύματα φορῶν εἶνε ἐκτεθειμένος ὡς ἐκ τῆς μεταβολῆς εἰς κρυολογήματα. Τούνοχτῶν τὸ μᾶλλον ἔχει βραδεῖν τὴν ἐξήτρισιν, δηλαδὴ ἀργεῖ νὰ στεγνώσῃ, ἐπομένως δὲν ψυχραίνεται ἀποτόμως καὶ δὲν ἐκθέτει τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου εἰς κίνδυνον κρυολογήματος. Ἦν τούτου ἡ ὑπεροχὴ τῶν μαλλίνων ὑφασμάτων εἰς τὴν κατασκευὴν ἐνδυμάτων.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Δείπνον ἐντὸς ταμβακοθήκης.

Ἀμερικανὸς χημικὸς ἀποκατεστημένος εἰς Μασσαχουσέτην προσῆλθε εἰς παράδοξον καὶ ἐνδιαφέρονταν ἀνακάλυψιν. Ἰπέδωκε τὸ κρέας εἰς ἰσχυροτάτην ἠλεκτρικὴν ἀκτινοβολίαν συγχρόνως δὲ καὶ εἰς ρεῦμα θερμοῦ ἀέρος, παρήγαγε δὲ οὕτως οὐσίαν τινὰ ὁμοιάζουσαν κόνιν, ἀλλ' ἔχουσαν ἐξαιρετικὸν θρεπτικὴν δύναμιν. Ἡ κόνις φυλακτομένη ἐντὸς ταμβακοθήκης δύναται νὰ διαθρέψῃ ἀπαρκῶς ἕνα ἄνθρωπον ἐπὶ δύο ἡμέρας. Ἐκείτη πρῆξις τοῦ θρεπτικώτατου αὐτοῦ ταμβακοῦ ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἕν δείπνον. Μόνον περὶ τῆς γεύσεως ἦν ἔχει οὐδὲν ἀναφέρεται ἀκόμη.

Ἡ νέα ὄρα.

Ἀπὸ πέντε ἐτῶν ἐν Ἰταλίᾳ εἰσῆλθη ἡ καταμέτρσις τῶν ὠρῶν οὐχὶ εἰς δύο τμήματα, ὡς γίνεσθαι ἀλλαγῆ, ἤτοι ἀπὸ τοῦ μεσονυκτίου μέχρι τῆς μεσημέρας καὶ ἀπὸ τῆς μεσημέρας μέχρι τοῦ μεσονυκτίου, ἀλλὰ κατὰ σειρὰν ἀπὸ τοῦ μεσονυκτίου μέχρι τοῦ ἄλλου μεσονυκτίου, ἤτοι αἱ ὠραι χωρὶς νὰ διακόπτονται τὴν μεσημέριαν βαλνοῦσιν ἀπὸ τῆς 1 μέχρι τῆς 24. Τὸ σύστημα τῆς Ἰταλίας, τὸ ὁποῖον ἐγένετο τῆ αἰτήσαι τῶν σιδηροδρομικῶν ἐταιρειῶν, εἰς τὰ ὁρομολόγια τῶν ὁποίων ἐπήρχοντο λάθη ὡς ἐκ τῶν ὠρῶν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός, παρεδέχθη ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους καὶ τὸ Βέλγιον, ἡδὴ δὲ κατετέθη καὶ εἰς τὴν Γαλλικὴν βουλὴν πρότασις περὶ ἀριθμῆσεως ἀπὸ τοῦ 0 εἰς 24. Τὸ δὲ γρα-

φεῖον τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου τῶν Παρισίων ἐν τῇ ἐτησίᾳ αὐτοῦ ἐπατηρίδι μεταχειρίζεται τὸ σύστημα τοῦτο τῆς ἀριθμῆσεως. Ἄν γίνῃ δεκτὴ ἡ ὑποδηθείσα εἰς τὴν Γαλλικὴν βουλὴν πρότασις νόμου, τὸ μέτρον τῆς ἀριθμῆσεως ἀπὸ 0 εἰς 24 θὰ γενικευθῇ.

Πόθεν ἀνοικήσθη ὁ Καναδῆς.

Ἦτο ἀγνωστον μέχρι τοῦδε πόθεν ἀνοικήσθη ὁ Καναδῆς, ἡ εὐρεὶν αὕτη χώρα τῆς ἠ. Ἀμερικῆς. Ὁ Καναδῆς ἀνεκκλύθη τῷ 1497 ὑπὸ τοῦ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Ἀγγλίας διατελοῦντος Βενετού Κεβό, ὅστις ὅμως δὲν ἠνόμασεν αὐτόν. Τῷ 1500 καὶ τῷ 1525 ἐπισκέφθησαν τὸν Καναδῆν ὁ Γάλλος Δανὺ καὶ ὁ Βενετὸς Βερουτζῆνι, μετ' αὐτοῦσ δ' ἦλθον οἱ Ἰσπανοὶ ἐπ' ἐλπίδι ἀνακάλυψεως μεταλλείων χρυσοῦ καὶ ἀργύρου. Οὐδὲν ὅμως ἀνεύρον καὶ ἀνεχώρησαν ἐπαναλαμβάνοντες Ἰσπανιστὶ τὰς λέξεις αἰναιαία, δηλαδὴ: ἐδοῦ δὲν ὑπάρχει τίποτε. Οἱ ἐγγῶριοι ἐπανέλαβον τὰς λέξεις, καὶ οἱ Γάλλοι ἐλθόντες κατέπειν καὶ νομίζοντες ὅτι αὐταὶ ἐδήλουσαν τῆς χώρας τὸ ὄνομα ἐκλήσαν αὐτὴν Καναδῆν ἐξ ἀπλῆς παρανοήσεως.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

ΤΟΥ ΚΑΘ' ΗΜΕΡΑΝ ΒΙΟΥ

Πρόχειρος μέτρησις τοῦ πλάτους ποταμοῦ.

Δυναμέθα νὰ μετρήσωμεν κατὰ προσέγγισιν τὸ πλάτος ποταμοῦ, λίμνης ἢ καὶ αἰὲν ἐξῆτος ἀπόστασιν μικρὰν διὰ τοῦ γύρου τοῦ πῆλου μας κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον: Ἰσθμίζομεν παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ προσηλθόντων τὰ βλέμματτα εἰς τὸ χεῖλος τῆς ἀντικρυνῆς ὄχθης σταθερῶς, καταβιβάζομεν δὲ τὸν πῆλον μας πρὸς τὸ μέτωπον τῆσον, ὡστε τὸ κέντρον τοῦ γύρου νὰ συμπίπτῃ ἀκριβῶς μετὰ τὸ χεῖλος τῆς ἀντικρυνῆς ὄχθης. Ἰβίτα, τηροῦντες ὅσον τὸ δυνατόν ἀκλόνητον τὸ σῆμα καὶ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ βλέμμα, στηριζόμεθα ἐπὶ τῆς πέτρης τοῦ δεξιού ποδός καὶ κλίνομεν στρακτικτικὴν μεταβολὴν, ἤτοι στρέφομεν τὰ νῶτα πρὸς τὸν ποταμὸν. Ἐὰ βλέμματά μας οὕτω θὰ πέσωσι πρὸς σημεῖον τι τοῦ ἐδάφους, τὸ ὁποῖον καθορίζει ὁ γύρος τοῦ πῆλου μας. Ἦν μὲν μετρήσωμεν εἴτα τὴν ἀπόστασιν, ἣτις μᾶς χωρίζει ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου, ἔχομεν κατὰ προσέγγισιν τὸ πλάτος τοῦ ποταμοῦ. Ἡ μαθηματικὴ ἀπόδειξις τοῦ πράγματος εἶνε εὐχερестаτή. Τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τοῦ ἐδάφους ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἵσταται ἀποτελεῖ ὄρθην γωνίαν, προστεθειμένης δὲ τῆς ἀποστάσεως τῶν ποδῶν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς πέτρης ὄχθης τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς ἀκτίνος τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου ἀποτελεῖται τρίγωνον ὀρθογώνιον. Ἀλλὰ καὶ ἀφοῦ στρέψῃ τὰ νῶτα πρὸς τὸν ποταμὸν πάλιν κατ' ὅμοιον τρόπον ἀποτελεῖται πρὸς τὴν ἀντίθετον διεύθυνσιν ὀρθογώνιον τρίγωνον. Ἰβίνα δὲ τὰ δύο ταῦτα ὀρθογώνια τρίγωνα ἴσα, διότι ἔχουν μίαν πλευρὰν ἴσην, τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, καὶ μίαν γωνίαν ἴσην ἐκείνης, ἣτις ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ μετώπου τοῦ καὶ τοῦ γύρου τοῦ πῆλου.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ—2440



Τὴ ἑλληνορωμαϊκὴν μασίαν τῆς Ἀλεξανδρείας.

Ἡ ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΙ

Α'

Πρὸ τριῶν ἐτῶν καὶ ὑπερέκεινα εἶχον ἐκθέσει ἐπ' ἄλλῃ εὐκαιρίᾳ τὰ κατὰ τὴν ἑρῶσιν καὶ ἐπέκτασιν τῶν ἐργασίῶν τοῦ Egypt Exploration Fund, τῆς ἀγγλικῆς ἐκείνης ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας, ἣτις ἐθεώρησε πρέπον νὰ μὴ περιορίζωνται αἱ ἐν Αἰγύπτῳ ἀρχαιολογικαὶ ἐρευνᾶι εἰς μόνους τοὺς χρόνους τῶν Φαραῶ, ἀλλὰ νὰ ἐπακτείνωνται καὶ εἰς τὰς ἡμέρας τῆς κυριαρχίας τῶν Πτολεμαίων καὶ τῶν Ῥωμαίων.

Ἀληθῶς συνέβαινε μέχρι πρό τινος ὕλιγον χρόνου ἐν Αἰγύπτῳ ὑπὸ ἀρχαιολογικὴν ἐποψιν ὅτι παρ' ἡμῖν. Ὡς ἡ ἐλληνικὴ ἀρχαιολογικὴ ὑπηρεσία καὶ ἐρευνα περιορίζοντο μέχρι πρό ἡλιγων ἐτῶν καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τὴν λαμπρὰν τέχνην καὶ τὰ μεγάλα μνημεῖα τῶν ἐκκρίτων χρόνων τῆς ἀκμῆς, ἡ δὲ βυζαντιακὴ τέχνη παρεμελείτο τελείως, οὕτω καὶ ἐν Αἰγύπτῳ τὴν προσοχὴν τῶν ἀρχαιολόγων εἴκυσεν μάλιστα τὰ μνημεῖα τῶν ἐπιχωρίων δυναστειῶν. Ἡ αἰγυπτιακὴ ἀρχαιολογία ἦτο οὕτως εἰπεῖν ἀρχαιολογία τῆς Μέμφεως καὶ τῶν Θηβῶν, σχεδὸν δὲ οὐδαμῶς ὑπῆρχεν ἀρχαιολογία τῶν κατόπιν χρόνων ἀπὸ τῆς ἐν Αἰγύπτῳ ἐγκαθιδρύσεως τῶν Λαγιδῶν μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν Ἀράβων καθυποτάξεως τῆς χώρας.

Μάτην ἤδη τελευτώντος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἀπακαλύθη ἐν Rosette κατὰ τὴν εἰς Αἰγύπτου στρατείαν τοῦ Ναπολέοντος ἡ περιώνυμος δίγλωσσος ἐκείνη ἐπιγραφή, ἣτις ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸν Champollion, ὅπως εὕρη τὴν κλεῖδα τῆς ἀναγνώσεως τῶν τῆς ἀδιαγνώστου ἱερογλυφικῶν. Μάτην τὰ μουσεῖα τοῦ ἑλληνικοῦ Λουβροῦ, τοῦ Ταυρίνου, τοῦ Βερολίνου, τοῦ Λον-

δίνου, τῶν Παρισίων ἔσχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ συμπεριλάβωσιν εἰς τὰς αἰγυπτιακὰς αὐτῶν συλλογὰς ἐξαιρετικὰς ἐλληνικὰς παπύρους περιέχοντας πτολεμαϊκὰ ἔγγραφα, ἐξ ὧν ὁ Lecomte, ὁ Roussin, ὁ Letronne, ὁ Lumbroso, ὁ Robiou, ὁ Mahaffy καὶ ἄλλοι ἠδυνήθησαν νὰναπλάσωσι κατὰ μέρος τὴν περιεργον εἰκόνα τοῦ ἰδιωτικοῦ καὶ δημοσίου βίου ἐν Αἰγύπτῳ ἐπὶ τῶν Πτολεμαίων. Μάτην ἀπὸ τῆς τρίτης καὶ τετάρτης μάλιστα δεκάδος τοῦ καθ' ἡμᾶς αἰῶνος ἤρχισαν γινόμεναι αἱ ἀνακαλύψεις ἐκείνων παπύρων περιεχόντων κείμενα Ἑλλήνων συγγραφέων, ἐν εἰς καὶ ἀνέκδοτα ἔργα, ὧν μάλιστα ἐξαιρετὰ ἐν ἀκαίνοις ἦθη ταῖς χρόνοις τὰ τοῦ Ἰππερίδου.

Διὰ πασῶν τούτων τῶν ἀνακαλύψεων ἀπεδεικνύετο προφανῶς ἡ σημασία τῆς ἐλληνοαἰγυπτιακῆς Αἰγυπτιακῆς ἀρχαιολογικῆς ἐρευνῆς, καὶ ἠνθίσοντο νέοι ἱστορικὲ καὶ ἀρχαιολογικαὶ ἐρίζοντες. Ἀλλ' οὐδὲ κἄν ἐξ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὰ τοιαῦτα ὑπέροχα εὐρήματα εἰλικύσθη ἡ προσοχὴ τῶν ἐπιστημόνων πρὸς συστηματικὴν ἐρευναν τῶν κατὰ τὴν Αἰγύπτου τῶν Λαγιδῶν καὶ τῶν Ῥωμαίων, καὶ ὅπως ἀποράδες ὑπῆρξαν ἐπὶ μακρὸν χρόνον καὶ μέχρις ἐπ' ἰσχύατων αἱ ἐρευνῆται οἱ μὴ θεωροῦντες τὴν Αἰγύπτου μόνον ὡς χώραν τῶν πυραμίδων καὶ τῶν ἱελοισκῶν, τῶν μομμυῶν καὶ τῶν σκαραβαίων.

Νῆαν δὲ τροπὴν τῶν κατὰ τὴν Αἰγύπτου δυναμέθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἔδωκεν δύο τινὰ πρῶτον μὲν αἱ ἀνακαταστάσεις τῆς Ναυκρατίας, δεύτερον δὲ αἱ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη μεγάλα ἀνακαλύψεις ἀνεκδότων ἐλληνικῶν κειμένων ἐπὶ παπύρων. Καὶ αἱ μὲν ἀνακαλύψεις αἱ ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ρολβίω καὶ Σαρπίνου Ἀγγλῶν ἀρχαιολόγων γενόμεναι πρὸ δεκαπενταετίας περὶ τοῦ ἐν Ναυκρατίᾳ ἔδειξαν, ὅτι ἀξία πλείστου ἔσου λόγου ἦτο ἐν Αἰγύπτῳ πλὴν τῆς ἐρεῦνης τοῦ παναρχαίου ἐπιχωρίου πολιτισμοῦ ἡ μελέτη τῶν ἐλληνικῶν ἐκείνων ἐγκαταστάσεων τῶν χρόνων τῶν φιλελλήνων Ῥωματιστῶν, ὧν ἡ Ναύκρατις, τὸ κέντρον τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ ἰονικοῦ ἐμπορίου, δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ φαεινοτάτη ἀντιπρόσωπος, εἰσὶναι πρόδρομὸς τις τῆς Ἀλεξανδρείας. Ἡ δ' ἐκ τῶν νεκροπόλεων καὶ βιβλιοθηκῶν τῆς Κροκοδειλοπόλεως, τῆς Ὁξυρρύγγου καὶ ἄλλων ἀγνώστων τόπων ἀνακαλύψεις κειμένων οἷα ἡ Ἀθηναίων πολιτεία τοῦ Ἀριστοτέλους, οἱ μιμίταμοι τοῦ Ἡρόδοτου, αἱ ἰσοδαί τοῦ Βακχυλίδου, νέα ἀποσπάσματα τῆς Σαπφούς, τοῦ Ἀλκιμάχου, τοῦ Ἰβριπίδου, Ἰσπερίων καὶ προήγαγε τὴν πεποιθησιν περὶ τοῦ ἀκμαίου ἐν τῇ ἐλληνοαἰγυπτιακῇ Αἰγύπτῳ τῶν διαδό-

χιων και επιγονων του μεγαλου 'Αλεξανδρου πνευματικου βίου, οστις απεπεισεν ολον το αρωμα των αρχαιων εκκριτων χρονων.

Πραγματι πολυ προ του μεσαιωνικου Βυζαντιου η Αιγυπτος προς τη βασιλειω του Περγαμου απεβη ο θεματοφύλαξ της πνευματικης και καλλιτεχνικης κινήσεως της αρχαιας 'Ελλάδος, ουδε δυναται να εννοηθωσιν η 'Ακρόπολις του Περικλέους και το θέατρον του Διονύσου και η 'Ολυμπία και οι Δελφοί άνευ των εν Περγαμω κτιριων των 'Ατταλικων και των εν τῃ Μουσείω και τῃ Βιβλιοθήκῃ της 'Αλεξανδρείας μελετών των 'Αλεξανδρινων.

Και εν τούτοις το μέγα εκείνο κέντρον του ελληνισμού μετα τας 'Αθήνας, η εύρεία πόλις ην υπό τους άριστους των οίωνων εκτισεν ο μέγας υίος του Φιλίππου, η έμμυσος εστίν των βιβλιοθηκαριων και των έρευνητών, ην προσήσπιζεν η κραταιά χειρ των εκγόνων Ητολεμαίου του Σωτήρος, η μεγάλη 'Αλεξανδρεία δέν είχεν έρευνηθῆ έπαρκώς. Η τοπογραφία αυτής ητο μέχρι προ ήλιγων δεκαετηρίδων έντελής άγνωστος. Έν τῃ ήρμη, μεθ' ης περικαλλής ύψοίτο η νέα πόλις των Χειθών και εστρώννυντο νέα δόσα και ήνοιγοντο νέα πλατεία, έληθμονείτο η αναζήτησις των έρειπίων της αρχαιας και η καθορισμός των χώρων μηδί Alexandria fuit.

Ένταύθα δέν πρέπει να λησμονήσωμεν τας υπηρεσίας, ως εν τοις τελευταίαις χρόναις παρέσχον εις την τοπογραφικην εξέτασιν της αρχαιας 'Αλεξανδρείας δύο άνδρες, ούς δυναμέθα να κληώμεν τους ιδρυτάς του ταιούτου κλάδου των αρχαιολογικων μελετών. Ήνε δέ πρώτος μέν ο Αιγύπτιος αρχιτέκτων Μιχαμού ελ Ψαλακι, οστις την έκτην του ήμετέρου αιώνος δεκάδα εν μέσῃ των χρόνι της νέας 'Αλεξανδρείας μεγάλων αυτού έργων δέν έλησημόνησε την αρχαιαν, περι ης έγραψε γαλλιστί ιδίαν συγγραφην (L'antiquité Alexandrie). Το παρ' αυτού διαγραφέν συγκριτικόν σχέδιον της αρχαιας 'Αλεξανδρείας, των υδών αυτής και των ποτών, υπήρξεν επί μακρόν το μόνον, ού χρήσιν έπισήσαστο και αυτός ο Kiorari, ιδίαι αυτό εκδούς τῃ 1872. Ο δ' έτερος των ασχοληθέντων περι την τοπογραφικην και επιγραφικην της αρχαιας 'Αλεξανδρείας υπήρξεν ο 'Αθηναίος ιατρός Γάσος Νερούτσος βένης, ο επί μακρόν έτη μέχρι βελόος γήρατος ζήσας εν 'Αλεξανδρεία και μετά της αυτής αποργῆς μεθ' ης εξιστόρησε τά κατά την μεσαιωνικην εκκλησίαν των 'Αθηνών εν τῃ Δελτίω της 'Ιστορικῆς και 'Εθνολογικῆς 'Εταιρίας ένδοξα τριφύλαξ περι τά της τοπογραφίας του κτισματος του μεγαλου 'Αλεξανδρου εν τῃ συγγραφῇ αυτού L'ancienno Alexandrie.

Τοιαύτα προηγούμενα προσηγούοντο, όπως γείνη αρχή συστηματικῆς και επιστημονικῆς έξε-

ρευνήσεως των κατά την άρ' αίκην 'Αλεξανδρειαν. 'Επρεπε να εύρεθωσιν άνδρες επιλαμβινόμενοι των ταιούτων έρειπιων μετά ζήλου άδιαπτώτου, χορηγοί μη φειδόμενοι χρήματος προς ύποστήριξιν των ταιούτων έργων. 'Επρεπε να περισυλλεχθώσι τά χυδην εύρισκόμενα λείψανα των πολεμικων και φημαϊκων χρόνων, να γείνη έναρξίς της μελέτης αυτών, καταγραφῆς και εκδόσεως, να επιχειρηθώσιν ανασκευαί, να ανασκευασθώσι πεπλανημένοι δόξαι, να ιδρυθώσι μουσεία, να δημοσιεύωνται ειδικαί συγγραφαί και δελτία, να δημιουργηθῆ τέλος τοιού' ύπερ ελαιοτε προτερον, αλεξανδρινή αρχαιολογία.

Το άληθώς τεράστιον τούτο κατόρθωμα υπήρξεν έργον ήλιγων ετών και δημιουργημα του άκαταπονήτου ζήλου και της πειθράς θελήσεως ενός μάστιχα άνδρος, του διδάκτορος κ. Γασήφ Βόττη, 'Ιταλου την καταγωγην, άλλ' οστις εν τῃ νέα αυτού πατρίδι, τῃ Αιγύπτῃ, εύρεν η μάλλον έπλασε στάδιον εύρύτατον ιδίαι αρχαιολογικῆς ενεργείας. 'Εχων ήλικίαν μεταξύ τεσσαράκοντα πέντε και πενήκοντα ετών, ουδαμώς φαίνεται κημφθεις υπό το βάρος των πεικίλων και βυρέων έργων, ετινα έχει αναλάβει και έχει την θέλησιν να γάγῃ εις αίσιον πέρας. Αί δυσκολίαι δέν φαίνονται αποθαρρύνουσαι αυτόν, η άνεπαρκεία των πόρων δέν τον ποσί' εινε των άνδρών εκείνων, οστινες, έχοντες το δικίωμα να επιταξωσιν, άρκούνται εις την παράκλησιν, και, στέργοντες τά ένόντα, προσπαθούσι να δημιουργήσωσι και επιτύχωσι διά της πειθούς ήσα άλλος τις τά κατέστρεψε διά της ύπερψείας. Ήνε μετρίωρον εν μικρῷ δημιουργός μεγάλων, αξίος πάσης τιμῆς και πάσης ύποστηρίξεως εν τῃ έργῳ ήπερ ανέλαβε και εκτελεί όχι μόνον ευσυνειδήτως, αλλά και μετ' θελοθυσίας εξεχειρεύσης τον σιθασμόν ήμα και τον θαυμασμόν.

Ήχον την εύτυχίαν να γνωρίσω τον κ. Βόττην εν Ρώμῃ ως συναδέλφον εν τῃ συνεδρίῃ των 'Ανατολιστών και γραμματέα εν τῃ τμήματι της 'Ελλάδος και της 'Ανατολής, ου της προεδρείας ήξιώθην, συμπρέδρους έχων εν άλλαις τον Krumbacher και τον Strzygowski. Αυτός ο τρόπος καθ' ον άπετελεί τά έργα του γραμματέως μετά του συγγραμμάτως αυτού κ. Δάντη Βαλλιέρη, διευθυντού του εθνικου αρχαιολογικου μουσειου των Διοκλητιανείων θερμοών, εδεικνυε τον άνδρα της εργασίας και του καθήκοντος. Μόνον εν ταις ώραις των ιδίων έαυτου ανακινώσεων η της αυτοψείας επιδεικνυομένων πινακων δυναμαι να είπω, ότι ειδον αυτόν συμμετέχοντα της εν τῃ τμήματι πολλάκις ζωηράς κινήσεως. 'Αλλως η κεφαλή αυτού, ην εκάλυπτε το υπό της μακρας εν Αιγύπτῃ υπηρεσίας επιβληθέν πέσιον, ητο κεκλιμένη άνάκως επί του προ αυτού χάρτου, έρ' ου μετά πολλῆς

Η ΚΟΠΩΣΙΣ ΚΑΙ Η ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΙΣ

[Κατά τον Ιατρον Τισσιέ].

εύχερίας συνέτασσε γαλλιστί τά πρακτικά, παρακολουθών τας επιτημονικας ανακοινώσεις της ήμέρας και συγκατατάσσων μετά του έπισης άκαταπονήτου συγγραμμάτως Βαλλιέρη τας παρα των διαλεγομένων λαμβανομένας επιτόμους περιλήψεις των παρ' αυτών ανακοινωθέντων. 'Ητο επί τοσοϋτον εκδότης εις το ανατεθειμένον αυτόν έργον, ώστε το υπό του ανατολικου ήλιου κεκαυμένον αυτό πρόσωπον έφαινετο άπαθές προς τά περίεξ τελούμενα. Και ήμως ο επιτελέσας μετριοφρόνως τά καθήκοντα γραμματέως συν τῃ συναδέλφῳ επιφανεί 'Ιταλῷ αρχαιολόγῳ μετά του θαυμαστοϋ εκείνου ζήλου του προκαλέσαντος την δικαίαν προς αυτούς έκφρασιν των εύχαριστιων του τμήματος επί τῃ προτάσει του κ. Krumbacher έφαινετο πυρούμενος υπό ένθουσιασμού, οτε ώμίλει περι των έργων αυτού και των ανακαλύψεων, εδεικνυε κατάφωρον την εύγνωμοσύνην προς τους προάγοντας τας αλεξανδρινας μελέτας, εξεδήλου φανεράν την όργην αυτού προς πάσαν έπ' αυταίς άδιαφορίαν, εδεικνύετο έχων τον φανατισμόν πιστου η μάλλον ίερείας ιδίαις λατρείας και ήμα τά ιδεώδη ήνευροπόλου ήδυπαθούς θαυπέοντος διά της φαντασίας τάσπασια είδωλά του.

Τοιούτος εν ήλίγοις ο δημιουργός του μουσειου της 'Αλεξανδρείας, ο νέος αυτής τοπογράφος, ο ιδρυτής του Δελτίου της αρχαιολογικῆς εταιρίας, ο διά της σκαπάνης, του καλάρμου και του λόγου προάγων την αρχαιολογικην επιστήμην παρά τά λείψανα του αρχαιου φάρου και του κίονος του θεοδοσιου εν τῃ γῇ των Ητολεμαίων.

Το έργον αυτού εινε αξίον να γνωσθῆ και παρ' ήμιν, παρ' οίς ελάνθανε μέχρι τούδε πνυτελώς άγνωστον, ως είπωμεν καθαρά μιαν πικράν αλήθειαν, διά δύο μάστιχα λόγους. Πρώτον μέν διότι πρόκειται περι μελετών αναφερομένων εις πόλιν ου μόνον μεγάλων ελληνικων αναμνήσεων εν τῃ παρελθόντι, αλλά και νυν έτι ελληνικωτάτην. Δεύτερον δέ διότι του γενναίου έργου, εν ή πρωτοστατεί ο κ. Βόττης, έμμεσοι άρωγοί και συμμετοχοί εινε φιλοπατρίδες και φιλόμουσοί 'Ελληνες της 'Αλεξανδρείας, ών το όνομα, άλλως έν γνωστότατον και παρ' ήμιν, χαιρομεν μεταδίδοντας εις τους αναγνώστας της 'Εθνικῆς 'Αγωγῆς και ως συνδεόμενον προς την προαγωγην των εν 'Αλεξανδρεία αρχαιολογικων μελετών.

[Ήσεται συνέχεια]

ΣΥΝΤ. Η. ΑΛΚΜΙΡΟΣ

Η ποιησις. Ήλεγεν ο 'Απόπιος, δέν εινε άρτος επιούσιος, ώστε εν έλλείψει άλλου καλητέρου ν' αρκήμεθα εις τον κατώτερον δέν εινε ποιότης ανάγκης πράγμα, αλλά τραπή και πολυτέλεια, ήτις πρέπει η να εινε καλή η να λείπη διόλου. Ο ποιητής, είτε άετός εινε ως ο Πίνδαρος, είτε προυνθίον ως άλλοι κατώτεροι, πρέπει πάντοτε να πετῆ.

'Αρχή πρωτίστη της ζωῆς εινε ο άγών, ητοι η δράσις. «Πάντα τά ζωικά όντα αγωνίζονται ύπερ της ζωῆς, λέγει ο Ρισιέ, αλλά πρέπει και τι πλέον να προστεθῆ, ότι δηλ. καταβάλλουσι και προσπάθειαν σκόπιμον προς την ζωήν». 'Εάν λοιπόν ύπάρχη άγών και προσπάθεια, και εάν η προσπάθεια άποτελῆ τον κύριον όρον του άγώνος, τότε ύπάρχει εργασία.

Ήας άνθρωπος ήφείλει να εργάζεται, όπως εζιχθῆ εις ανώτατόν τι σημείον άναπτύξεως, ώστε να δυνηθῆ να εκπληρώσῃ την έαυτου λειτουργίαν εν σχέσει προς έαυτόν, προς την οικογένειαν και την κοινωνίαν. Διά τούτο η χρήσιμος και σκόπιμος εργασία και προσπάθεια εινε νόμος της φύσεως, του ήπου ουδέν δυναται να κατισχύσῃ.

Ήας άνθρωπος μη δυνάμενος να έντεινῃ ώφελίμως τας δυνάμεις του προς την ζωήν εινε εκ των προτέρων ήττημένος, και πάσα κοινωνία, δι' ην η τοιαύτη έντασις εινε επίπονος, βάλναι άμετακλήτως εις τον θλαθρον. Ο άνθρωπος δέν εγένετο προς άνάπαυσιν, αλλά προς εργασία και προσπάθειαν διηνεκῆ. Διό ήφείλει να κερδίξῃ τον άρτον εν ιδρίτι του προσώπου του. 'Αλλά το καθήκον τούτο ουδαμώς πρέπει να θεωρηθῆ ως τιμωρία, αλλά πολυ μάλλον ως ύψηλή άνταμιωθή της φύσεως, ήτις τον ισχυρόν άνθρωπον, τον διά διηνεκοϋς εργασίας παράγοντα έχει εκλεκτόν αυτού δημιουργημα.

Η άνάπαυσις εινε καλή μόνον ένεκα της ενεργείας άνευ αυτής η άνάπαυσις εινε ύχληρά, εξαφανίζει την έννοιαν της προσπαθείας και φέρει εις θλαθρον τον άδρανούντα, καθ' ον χρόνον οι άλλοι εργάζονται.

'Αλλ' η άδράνεια αυτή και η κατάπτωσις της δυνάμεις της προσπαθείας δυναται να προκληθῆ υπό καταστάσεως ήμόνου αδυναμίας η παραδικῆς. Άνθρωπος κεκημηκός δέν δυναται να παραγάγῃ ποσόν εργασίας και ν' άναπτύξῃ προσπάθειαν δσην ο αναπαυθείς. 'Οσαύτως δέ και αι κοινωνίαι, ατινες εινε το θθηρασμα άτόμων, η συνισταμένη μεγάλου αριθμού επί μέρους δυναμέων. Ήνε λοιπόν αναγκαίον να γνωσθῆ κοινωνιολογικώς ο τρόπος της υπέρβειως λαού τινος, ο τρόπος της κοπώσεως αυτού και η εύκολία, μεθ' ης αναλαμβάνουσι η άλλαι, άλλ' ατινες φαίνεται ότι και ταχύτερον αποκαμνυουσιν, ως ακριβώς συμβάλναι και εις τά άτομα, εκαστον των υπαίων κατέχει ποσόν τι δυνάμεις ίδιον, ήπερ δυνατόν να εκαιξηθῆ μέχρι τινός διά καλής κοινωνικῆς,

φυσικής, ήθικης και ψυχικής αγωγής ή να ελαττωθῆ δια κάκῃς. Ἐκ τῶν φεβρωτέρων δὲ αἰτίων τῶν συντελούντων εἰς τὴν ἐλάττωσιν τοῦ ποσοῦ τούτου εἶνε τὰ πνευματώδη ποτά, τὸ ὄπιον, ἡ μορφίνη, ἡ φιληθονία καὶ ἡ καθ' ὑπερβολὴν ἐντασις πρὸς ἐργασίαν, καθ' ἣν ἐλλείπει ἡ μέθοδος πρὸς ὀρθὴν κατανομήν τοῦ χρόνου εἰς ἐργασίαν καὶ ἀνάπαυσιν.

Τὰ πνευματώδη ποτά εἶνε ὁ μέγιστος ἐχθρὸς, ἐξολοθρευτὴν ἄρδην καὶ ταχέως τὰς φυλάς, ὡς τοὺς μαύρους, ὧν τὸ νευρικὸν σύστημα εἶνε μάλλον ἐνδεδεικμένον τοῦ τῶν λευκῶν. Ὡς τὰς ψυχρὰς χώρας τὸ ὄπιον, ἡ μορφίνη ἐνεργοῦσι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ κατὰ τὸ πολυβούλητον τούτο τέλος τοῦ αἰῶνος φαίνεται ὅτι ἡ φιληθονία, ἀποτέλεσμα τῆς ὀργανικῆς κοπώσεως, εἶτι σεβνρώτερα καθιστᾷ ἀποτελέσματα τῶν ἀηλητηρίων τούτων τοῦ νευρικοῦ συστήματος.

Ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ νικήσῃ διὰ τῆς βουλῆσεως φερόμενος ἀπαύστως ὀλίγον τι πρὸς τὰ πρόσω καὶ προσκτώμενος οὕτω συνεχῶς πλείονα ἐφ' ἑαυτοῦ κυριότητα. Ὡς πρὸς τὰ ἔθνη, ἡ βούλησις ἐκδηλοῦται εἰς δύναμιν ἰσχυρὰν καὶ κατευθυντήριον, ἣτις εἶνε ἀναγκαία εἰς αὐτὰ, διότι ἡ ἀνωτάτη ἀρχὴ καὶ δύναμις εἶνε ἡ κεφαλὴ παρὰ τοῖς λαοῖς. Ἄνευ ἐνότητος ἐν τῇ διοικήσει δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ βίος διαρκῆς ἰλιότητος, διότι ἡ ἰλιότης αὕτη εὐρίσκειται ἐκτεθειμένη εἰς πάντας τοὺς κινδύνους, ἄνευ δὲ τῆς κατευθυντηρίου δυνάμεως σύγχυσις πνευματικῆ ἐνδύμικως καταλαμβάνει σὺμπαντα τὸν λαὸν ἀπεβάλλοντα οὕτω τὴν ἐφ' ἑαυτοῦ κυριότητα. Ἰσχυρῆται τότε ἐν οἰκότητι ἐξεγερτήριον δύναμις τὴν τροφήν τὴν ἀναγκαίαν εἰς τὴν νευροπαθῆ αὐτοῦ ὑπαρξίν.

Ὁ λαὸς οὗτος εἶνε ἤδη ἀνίκανος πρὸς σκόπιμον προσπάθειαν· κωμικῶς ἐπιδιώκει τὴν ἀνάπαυσιν καὶ ἐνῆ οἱ γείτονες γίνονται ἀνώτεροι αὐτοῦ, ὀνειροπολεῖ θεωρίων ἑαυτὸν πάντοτε ἰσχυρὸν ὡς φέρων εἰς τὰς φλέβας του αἷμα γενναίων προγόνων. Διὰ τῶν ἐνδόξων τούτων ἀναμνήσεων τρεφόμενος πιστεύει ὅτι διὰ μιᾶς κινήσεως θὰ ἐκδιώξῃ τοὺς ἐχθρούς, διότι καὶ οἱ πρόγονοὶ του ὑπῆρξαν ἰσχυροί. Καὶ ἐνῆ συζητεῖ καὶ ἀντλεῖ ἀπὸ τῆς κινητηρίου ταύτης δυνάμεως τῶν ἀναμνήσεων τὸ ποσὸν τῆς ἀναγκαίας αὐτῷ ἐξεγέρσεως, παρὰ τὸ πλευρὸν αὐτοῦ ἐγκαθιδρύεται λαὸς νεώτερος, φιλεργότερος, ἰκανώτερος εἰς σκόπιμον προσπάθειαν καὶ ἐρχεται ἡμέρα, καθ' ἣν ὁ ὑπέρτατος νόμος τῆς φύσεως προπέμπει εἰς τὸν ὄλεθρον τὸν διὰ τοὺς ἐνδόξους προγόνους ἐναθρονόμενον λαόν! Ὅτε δὲ ἐξαφανίζεται κατὰ δύο τρόπους: ἡ κτηνωδικὸς ἠττάται ἐν τῷ πολέμῳ καὶ ἀποκινῆσκει ἡρῶικόν ἢ αἰσχυρὸν θάνατον, ἢ ἀπορροφᾶται ἡρέμα καὶ ἡ φυλὴ ἐκλείπει.

Οὗτοι καὶ παρὰ τοῖς ἀτόμοις καὶ ἐν ταῖς οἰκογενεαῖς καὶ ἐν ταῖς κοινωνίαις ὁ νόμος τῆς προσ-

παθείας εἶνε ὁ ὑπέρτατος νόμος τῆς ἀναπτύξεως καὶ τῆς διαβιώσεως.

Ἡ ἐλάττωσις τοῦ πληθυσμοῦ παρὰ λαφῖ τινε μαρτυρεῖ ἀσφαλῶς τὴν παρ' αὐτῷ ἐξαθλίωσιν τῆς σκοπίμου προσπάθειας πρὸς τὴν ζωὴν, εἶνε μὲν ἐκδήλωσις τῆς ἐνδύμικῆς κοπώσεως.

Ἡ προσπάθεια συνιπύχεται τὴν κόπωσιν· καὶ διὰ τούτο ἡ δύναμις ἀνήκει εἰς ἐκεῖνον, ὅστις ὀλιγώτερον ἀποκάμνει ἢ μάλλον εἰς πάντα ἀνθρώπινον ἢ κοινωνικὸν ὀργανισμόν ἐπιστάμενον νὰ κατευθύνῃ χρησίμως τὴν προσπάθειαν, ν' ἀναπαύηται μετὰ πάσαν ἐργασίαν καὶ συνάμει νὰ φυλάττηται ἀπὸ παντὸς προκλητικῆς τῆς κοπώσεως. Ἀλλὰ πρὶν περαιτέρω προβῶμεν, ἀνάγκη νὰ ἠρίσωμεν, τί ἐννοοῦμεν λέγοντες κόπωσιν.

Ἐν γένει κόπωσις εἶνε ἡ ἀδυναμία τοῦ ἐνεργεῖν διὰ τῶν μυῶν, ἔχουσα τὴν ἀρχὴν αὐτῆς ἐν ταῖς νεύροις προέρχεται ἐξ ἰδίας καταστάσεως τοῦ ἐγκεφάλου, τοῦ νωτιαίου μυελοῦ, τῶν περιφερικῶν νεύρων καὶ μυῶν. Τὸ νευρικὸν σύστημα δύναται νὰ παραβληθῆ πρὸς ἐστίαν ἐκπέμπουσαν εἰς τὰ ὄργανα τῆς σχετικῆς ζωῆς τοὺς μύς ἢ εἰς τὰ τῆς θρέψεως, τὰ σπλάγγνα, τὸ νευρικὸν βευστὸν τὸ ἀναγκαῖον εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ ὀργανισμοῦ. Ἐκ τῆς ποιότητος δὲ καὶ ποσότητος τοῦ νευρικοῦ τούτου βευστοῦ ἐξαρτᾶται ἡ ὑγεία ἢ ἡ ἀσθένεια τοῦ ἀτόμου. Τὸ νευρικὸν σύστημα ἄρχει τῶν ἀμυντικῶν ὀργάνων τοῦ σώματος, εἶνε ὁ ὑπέρτατος ἀρχηγὸς ὁ κλαλαὶν κατὰ τῶν ἐξωτερικῶν ἐπιδρῶν, ἐνῆ τὸ σῆμα δύναται νὰ παραβληθῆ πρὸς στρατεύμα εὐρισκόμενον ἐπὶ ἐχθρικοῦ ἰδάφους καὶ ἑτοιμὸν πάντοτε νὰ ἔλθῃ εἰς χεῖρας.

Ὡς τὸν καθηγητὴν Βουσσάρ καὶ τὴν σχολὴν αὐτοῦ ὀφείλεται πρὸ πάντων ἡ γνώσις τῶν ἀληθειῶν τούτων. Ὁ ζωικὸς ὀργανισμὸς εὐρίσκειται ἐν διηνεκῇ ἀμύνη κατὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐχθροῦ· διὸ βλέπομεν καὶ αὐτὸ τὸ κῦτταρον ἀγωνιζόμενον ὑπὲρ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ζωῆς καὶ ὑπὲρ τῆς τοῦ ἀτόμου.

Ἀλλ' ἰδὲν τὸ κῦτταρον μὴ λαμβάνῃ τὸ νευρικὸν βευστὸν τὸ ἀναγκαῖον εἰς τὴν ἐργασίαν, ἣν ὀφείλει νὰ παράγῃ, ἠττάται ὑπὸ τῶν ἐξωτερικῶν ἐχθρῶν καὶ ἡ ἀρρωστικὴ κατάστασις ἐμφανίζεται.

Ἀποῦ λοιπὸν ἡ κόπωσις ἔχει τὴν ἀρχὴν εἰς τὰ νευρικὰ κέντρα, τὰ παραγωγικὰ αὐτῆς αἰτία ὀφείλομεν ν' ἀναζητήσωμεν οὐ μόνον εἰς τὰ ἐρεθιστικά του νευρικοῦ συστήματος, εἰς εἶνε τὰ πνευματώδη, τὸ ὄπιον, ἡ μορφίνη, ἡ καθ' ὑπερβολὴν ἐργασία, αἱ συκινησεις, ἡ φιληθονία κλπ., ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀτόμου.

Ἡ δὲ δηλαδὴ ἄνθρωπος ἐνεργεῖ ἐν μέτρῳ βουλῆσεως μείζονι ἢ ἐλάσσονι· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ βούλησις οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ ἡ μετὰβασις ἀπὸ τῆς κρίσεως

εἰς τὴν πράξιν, ὀφείλομεν εὐθὺς ἐν ἀρχῇ νὰ μάθωμεν, τί εἶνε ἡ κρίσις. Ἴνα σχηματίσωμεν κρίσιν τινά, ἔχομεν ἀνάγκη τῆς ἐπικουρίας καὶ ἐντυπώσεως τῶν αἰσθήσεων, τῆς μνήμης, τῶν παραστάσεων, διότι κρίνειν σημαίνει ἀποφαινεσθαι περὶ μιᾶς ἐκ δύο τοῦλάχιστον ἐντυπώσεων, ὧν καθόλου τὸ περιεχόμενον προσφέρεται εἰς ἡμᾶς ἐξωθεν, ἡμεῖς δὲ ἀπαντῶντες ἢ ἀποκρούομεν ἢ συμμορφούμεθα.

Ἀναγκαῖος λοιπὸν ὁρος εἰς τὴν ἐρευναν τῶν αἰτίων τῆς κοπώσεως εἶνε καὶ τὸ νὰ μάθωμεν πῶς ἕκαστος δέχεται τὰς ἐξωθεν προσφερομένας ἐντυπώσεις καὶ παρορμήσεις. Νομίζω δὲ ὅτι δύναμεθα νὰ ἰδρύσωμεν τρεῖς μεγάλας κατηγορίας ἀτόμων: πρώτην, τὴν τῶν ἐχόντων βούλησιν παθητικὴν, δευτέραν, τῶν ἐχόντων βούλησιν ἀντιδραστικὴν. Οἱ τῆς πρώτης κατηγορίας ὑπέικουσαν εἰς τὸ ἀλλότριον βούλομαι καὶ εἶνε οἱ πολυαριθμότεροι, στρατιῶται, ὑπηρέται, ὑπάλληλοι, κατώτεροι πάσης τάξεως, οἵτινες στερούμενοι ἰσχυρᾶς βουλῆσεως ὀδηγοῦνται ἐξωθεν εἶνε ἡ χυδὴν ὄχλος. Ἡ κόπωσις αὐτῶν εἶνε ἀνάλογος πρὸς τὴν ἐπιβαλλομένην αὐτοῖς ἐξωθεν ἐργασίαν. Οἱ τῆς δευτέρας κατηγορίας ἀποτελοῦσι βυθμίδα ὑψηλοτέραν ἐν τῇ κοινωνικῇ ψυχολογίᾳ· παρ' αὐτοῖς τὸ ἐπιτακτικὸν βούλομαι ἀντικαθίσταται διὰ τοῦ πείθοντος προστάγματος θύνασαι. Ἴχουσι καθόλου χαρακτῆρα ἡπιον, ἐμπιστευτικόν, δειλόν, διστακτικόν, δύναται ν' ἀντισταθῶσιν εἰς τὸ ἀλλότριον βούλομαι, δύναται ἡμῶς καὶ μεγάλῃ ν' ἀναπτύξωσιν ἐνέργειαν διὰ τῆς πειθοῦς καὶ τῆς ἀγάπης, συχνάκις δὲ μεταπίπτουσιν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἀντιδραστικῶν, ὁσάκις λαμβάνουσι συνειδήσιν τῆς δυνάμεώς των. Ἐνταῦθα ἀνήκει πρὸ πάντων ἡ γυνή. Οἱ δὲ τῆς τρίτης κατηγορίας ἐξεγείρονται ὑπὸ τοῦ βούλομαι κατ' ἐναντίαν διεύθυνσιν. Παρ' αὐτοῖς τὸ θύνασαι δὲν ἔχει σημασίαν, ἰσχύει μόνον τὸ θάμ θύνασαι, διότι εὐθὺς ἐπιχειροῦσι νὰ δείξωσι τὸ ἐναντίον, ὅτι δύναται. Πρὸς τούτους πρέπει νὰ ἠμελῆ τις μετὰ προσοχῆς, ἵνα κατορθώσωσι ν' ἀναπτύξωσι ἑράσιν. Ἴβνα φύσει θερμαί, ὀλίγον τυχεδωκτικά, ἀλλ' ἰκαναὶ νὰ παραγάγωσι μέγα ποσὸν ἐργασίας. Ἴξ αὐτῶν προέρχονται οἱ ἐξερευνηταί, οὗς τὸ ἀγνωστον ἐλκύει ἢ θάλασσα ἐκτείνεται πρὸ αὐτῶν ἀγανῆς· ἀδὲν δύνασαι νὰ διέλθῃς, λέγει, καὶ ἰδοῦ ἡ πρώτη ἀντιδραστικὸς ῥίπτεται εἰς τὸ ὕδωρ, κολυμβᾷ καὶ κωμικῶς ἀντιλαμβάνεται ξύλου κατὰ τύχην ἐπιπλέοντος· καὶ ἡ θάλασσα ἐκτοτε ἐνικήθη καὶ ὁ ἄνθρωπος διέρχεται τὸ ἀγανῆς ἐπὶ τῶν πλοίων του. Ἴὸ ὅρος ὑψοῦται ἀπότομον, πλήρες κωλυμάτων, ἀπειλητικόν· ἀδὲν θὰ ὑπερβῆς, λέγει, καὶ ὁ ἄνθρωπος προσκολλάται εἰς τὰ πλευρὰ αὐτοῦ, σπαράσσεται, αἰμάσσει, ὑποφέρει καὶ τέλος τὸ

κόλυμα ἤρθῃ καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐνίκησε τὸ ὄρος. Ἰποδαιρέσεις τῶν κατηγοριῶν τούτων εἶνε: πρῶτον οἱ παθητικὴν ἄμα καὶ ἀσθενῆ ἔχοντες τὴν βούλησιν. Οὗτοι διακρίνονται ἐκ παντελοῦς ἐλλείψεως ἢ σφόδρα ἀδυνατοῦ χαρακτῆρος· θέλουσι χωρὶς νὰ θέλωσιν, εἶνε ἰκανοὶ ν' ἀναπτύξωσι βαθμὸν τινε προσπάθειας ἕνεκα τοῦ ἀσθενοῦς τῆς βουλῆσεώς των, δὲν δύναται ὅμως καὶ νὰ ἐξακολουθήσωσιν αὐτὴν ἕνεκα τῆς παθητικότητος των. Οὗτοι εἶνε οἱ ἐκ τῶν προτέρων ἠττημένοι. Μετὰ τούτους ἐρχονται οἱ ἀσθενῆ ἄμα καὶ ἀντιδραστικὴν βούλησιν ἔχοντες. Παρ' αὐτοῖς ἡ τραχύτης τῆς ἀντιδράσεως μετρίζεται διὰ τῆς ἐπιδεικτικότητος πειθοῦς. Καθόλου καλοὶ καὶ γενναῖοι δύναται μεγάλῃν προσπάθειαν ν' ἀναδείξωσιν. Περιεργότεροι εἶνε οἱ ἰδιόζοντες ἐκεῖνοι τύποι, οἱ πάντοτε φλέγοντες χωρὶς οὐδέποτε ν' ἀνάπτωσιν, οἱ ὡς ἀτμομηχαναὶ πάντοτε εὐρισκόμενοι ὑπ' ἀτμόν, ἀλλ' αἴφνης χαλῶντες τὴν ἐντασιν ἄνευ ἀποτελέσματος. Οὗτοι ἐντεινάντες σφόδρα τὴν ἐνέργειαν των κατὰ τινε διεύθυνσιν ἐντὸς ὀλίγου ἀποκάμνουσι χωρὶς οὐδὲν νὰ παράγωσιν, ἐπιλαμβάνονται νέων ἐργῶν καὶ συλλαμβάνουσι νέα σχέδια μετὰ βουλῆσεως ἐντόνου, ἣτις δὲν βραδύνει νὰ ἐξατμισθῇ ἄνευ καρποῦ. Οὗτοι δύναται ν' ἀποκάμνωσι ταχέως κατὰ λόγον αὐτῆς τῆς ἰσχυρᾶς ἐντάσεως τῆς προσπάθειας των.

Τὸ πῶς λοιπὸν πρόσωπόν τι διατίθεται πρὸς τὰς διὰ τοῦ λόγου ἢ ἐκ τοῦ περιέχοντος προσφερομένας αὐτῷ ἐντυπώσεις καὶ παρορμήσεις οὐδὲν ἄλλο σημαίνει ἢ ἀναζήτησιν τοῦ ψυχικοῦ ὄριου, μέχρι τοῦ ὁποῦ δύναται νὰ ἐντεινῇ τὴν προσπάθειαν του ἢ νὰ ὑπερβῆ αὐτὴν καὶ ν' ἀποκάμνῃ. Ἀλλ' ἐνταῦθα πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄφει καὶ τὴν ἐπανορθωτικὴν τοῦ ἀτόμου δύναμιν, τὴν ἀνατομικὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὰς φυσιολογικὰς λειτουργίας.

Πρέπει δὲ νὰ διακρίνωμεν τρία εἶδη κοπώσεως: 1) τὴν μικράν, ἣτις ἐκλείπει μετὰ ἀνάπαυσιν κατὰ τὸ μάλλον ἢ ἦττον μακράν καὶ τὴν ὁποῖαν πρέπει πάσα φυσικὴ θερμοκρασία νὰ προκαλῆ· 2) τὴν μείζονα, ἣτις ἐξερεθίζει καὶ ἐνευρίζει καὶ καθ' ἣν ἡ ἐπανορθωσις βραδέως ἐκτελεῖται· 3) τὴν μεγάλην, ἣτις ἐπιφέρει σοβαρὰ ψυχοπαθολογικά φαινόμενα, ὅμοια πρὸς τὰ τῶν παραφρονην, ἠλιθίων, ὑπνωβατικῶν. Ἀπόλυτος τότε ἀνάπαυσις ἐπιβάλλεται. Μετὰ μακράν ἐντασιν εἰς ποδηλατοδρομίαν ἢ ἐπεργαμένη νωσῆρά κατὰστασις διατελεῖ κατ' ἀρχὰς ἐν λανθάνουσῃ καταστάσει ἕνεκα τοῦ νευρικοῦ ἐξερεθισμοῦ, ἀλλὰ δὲν βραδύνει νὰ ἐκδηλωθῇ εἰς τυροειδῆ πυρετὸν θανατηφόρον. Διότι ἡ νευρικὴ δύναμις ἠλαττώθη τοσοῦτον, ὥστε ἡ ἀντιδράσις αὐτῆς κατὰ τῶν ἐξωτερικῶν μολυσμάτων δὲν ἤρκεσαν, ὅπως ἀποκρούσῃ καὶ καταβάλλῃ αὐτὰ.

Εἰς τὰ ἐν ταῖς σωματικαῖς ἀσκήσεσι προκλη-
τικά τῆς κοπώσεως πρέπει νὰ κατατάξῃ τις ἐν
πρώτοις τὰ πνευματώδη. Ταῦτα δηλητηριάζουσι
τὴν νευρικὴν ἐνέργειαν, διὸ πρέπει ἀπολύτως
ν' ἀπαγορευθῆναι ἡ χρῆσις αὐτῶν ἐν πάσῃ παρα-
τεινομένῃ μυικῇ ἐνεργείᾳ.

Ἡ σωματικὴ ἀσκήσις δύναται νὰ συγκεφα-
λαιωθῇ εἰς τὸν ὄρισμόν τοῦτον: ἀνάπτουσα καθ'
ἐκάστην καὶ βελτιοῦσα κενὴν μεγάλῃς κοπώσεως
ἐντασιν μείζονα τῆς χθιᾶς, μέχρις οὗ φθάσης εἰς
εἰς τὴν κατ' ὄτομον ποικίλλουσαν μορφήν.
Μορφήν δὲ καλοῦμεν τὴν σταθερὰν κατάστασιν
τῆς ὑγείας, ἀντοχῆς καὶ καλλονῆς, ἣν τὸ σῶμα
λαμβάνει διὰ τῆς ἀσκήσεως. Αὕτη ποικίλλει κατὰ
τὰ ἄτομα, ἐξαρτάται καὶ ἐκ τῆς κληρονομικότη-
τος, τῆς φυλῆς, τοῦ φύλου κλ. Ἐν ταύτῃ
ἀποκτῆσθαι τις, πρέπει νὰ μὴ σπεύδῃ, νὰ μὴ βιάζῃ
τὴν καρδίαν εἰς λειτουργίαν δυσανάλογον πρὸς
ἀναπνευστικὴν εὐκολίαν, νὰ παύῃ τὴν ἀσκήσιν,
ὅσῃς ὁ σφυγμὸς ἀνέρχεται εἰς 140—160 πλ-
μούς, ν' ἀπέχῃ πάσης καταχρήσεως φαγητοῦ,
ἀγρυπνίας, πνευματικῆς ἐργασίας κλ., νὰ τηρῇ
μετρίαν ἐγκράτειαν, νὰ μὴ πίνῃ πνευματώδη,
νὰ περιπατῇ, νὰ μὴ ἀσκῆται νῆστις μῆτε ἀμέσως
μετὰ τὸ φαγητόν, ἀλλὰ μετὰ πάροδον δύο ὥρων.

(1) ὕπνος πρέπει νὰ εἶνε ἐπανορθωτικός, ἀλλ'
οὐχὶ βαρὺς οὐδὲ τεταραγμένος καὶ ἐπίπονος.
Κατὰ τὴν ποιότητα δὲ καὶ ποσότητα τοῦ ὕπνου
πρέπει νὰ κανονίζηται καὶ ἡ ἀσκήσις. ὕπνος ὡς
ὡρῶν εἶνε ἀναγκαῖος.

Πᾶσα ἀσκήσις ἐκφανίζουσα τὴν ὄρεξιν καὶ
τὸν ὕπνον καὶ ἀξάνουσα τὴν δίψαν εἶνε ἐπι-
βλαβής.

Τοιοῦτους κανόνας μόνον διὰ σταθερὰς τῆς
βουλήσεως προσπαθείας κατορθοῖ τις ν' ἀκολου-
θῆσιν. Δὲν εἶνε βεβαίως πάντοτε εὐχάριστον
ν' ἀσκῆται τις κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ὑγιεινῆς·
αἱ ἐν τῷ θαλάμῳ ἀσκήσεις εἶνε συχνάκις ἀνι-
σφαλεῖς, καὶ κατὰ τοῦτο μέμφονται οὐχὶ δικαίως
τὴν Σουηδικὴν γυμναστικὴν.

Ἦναι λοιπὸν δύο εἶδη ἀσκήσεων, αἱ ἀνισφα-
λεῖς, ἀλλ' ἐξαιρετοί, καὶ αἱ τερπναί, ἀλλ' οὐχὶ
πάντοτε καλαί, ὡς δυνάμεναι νὰ προκαλέσωσι
τὴν κατάχρησιν. Ἡ Σουηδικὴ γυμναστικὴ εἶνε
ἡ κατ' ἐξοχὴν πλυστικὴ τοῦ σώματος ὡς θέ-
τουσα εἰς ἐνέργειαν πάντα τὰ μέρη τοῦ σώματος
κατὰ σχέδιον ἐκ τῶν προτέρων ὠρισμένων, ἐνῶ
κατὰ τὰ ἀθλητικὰ γυμνάσματα (κρουστικά) δὲν
τίθενται σκοπίμως εἰς ἐνέργειαν ἐναλλάξ τὰ διά-
φορα τοῦ σώματος μέρη. Ἀλλ' ἀμφότερα τὰ
εἶδη ἔχουσι σκοπιμότητα ἐν τῇ ἀναπτύξει τοῦ
ἀνθρώπου.

Αἱ φυσιολογικῶς ἐκτελούμεναι ἀσκήσεις ἐξε-
γείρουσι τὴν ὄρεξιν διευκολύνουσαι τὰς ὀργανι-

κὰς ἀφομοιώσεις. Κατάχρησις αὐτῶν, ἐκείνων
μάλιστα, αἵτινες ἀπαιτοῦσι διαρκῆ ἐντασιν,
δύναται νὰ προξενήσῃ νευροπάθειαν. Διὰ τοῦτο
τὸ μέτρον τῶν ἀσκήσεων πρέπει νὰ ἔχῃ ἀντί-
στροφον λόγον πρὸς τὴν νευρικότητα τοῦ ἀτόμου
ἢ ἔθνους. Ὅσοι μείζονες εἶνε παρ' αὐτοῖς ἡ νευ-
ρικὴ διεγερτικότης, τόσο ὀλιγώτεροι πρέπει νὰ
εἶνε αἱ ἀσκήσεις.

Μέχρι τοῦδε ὁ λόγος ἦτο περὶ τῶν ἀσκήσεων
ὕγιως ἐχόντων ἀτόμων. Ἀλλὰ προκειμένου περὶ
τῆς ἀσκήσεως τῶν νευρικῶς ἐξησθενημένων, οὓς
ἀνόμασα «κεκμηκότες», τὸ ζήτημα ἀποβαίνει
περιπλοκώτερον.

Ἡ ψυχικὴ κατάστασις τῆς παρούσης γενεᾶς
κατὰ τὸν λήγοντα αἰῶνα ἔχει σχέσιν πρὸς πολ-
λαπλά μεικρωσμένα κίττα ἀνερχόμενα μέχρι
τῶν μεγάλων ψυχικῶν συγκινήσεων, ὡς ὑπέστη-
σαν αἱ μητέρες εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ ἡμετέρου αἰῶ-
νος κατὰ τοὺς μεγάλους πολέμους τῆς ἐπανα-
στάσεως καὶ τοὺς μετέπειτα παρὰ τοῖς Ἴαλλοις.
Αἱ γενεαὶ τοῦ 1870—75 ἐγεννήθησαν ἤδη κε-
κμηκότες, καὶ οὕτως ἐξηγεῖται ἡ ἰδιαιτέρα αὐτῶν
ψυχικὴ κατάστασις, ἡ τάσις πρὸς τὴν βρωτικὴν
φιλοσοφίαν καὶ τὸν λεγόμενον μυστικισμόν καὶ
τὰς ἄλλας ὑπερβολάς. Ἐν Σουηδίᾳ ἐξηκριβώθη
ὅτι κατώτεροι κατὰ τὴν ποιότητα καὶ ποσό-
τητα ἀριθμοὶ νεοσυλλέκτων ἀντιστοιχοῦσι κανο-
νικῶς εἰς τὰ ἔτη τῆς σιτοδείας ἢ ἐπιδημίας ἢ
φυσιολογικῆς ἀθλιότητος ἐνσκηψάσης πρὸ 18
ἔτων ἦτοι καθ' ἕν χρόνον ἐκυφορροῦντο ὑπὸ τῶν
μητέρων των.

Ἡ ἀσκήσις λοιπὸν δύναται νὰ ὠφελήσῃ καὶ
τοὺς ἐξησθενημένους· ἀλλ' ἀπαιτεῖται πολλὴ
προσοχὴ, διότι ὑπάρχει κίνδυνος νὰ προκληθῇ
πρόσθετος κόπαισις εἰς ἀνθρώπους ἤδη κεκμηκότες
ἐκ διαφόρων αἰτίων. Διὰ τοῦτο ἡ χρῆσις τῆς
ἀσκήσεως τούτων μόνον ὑπὸ εἰδικοῦ γυμναστοῦ
δύναται νὰ κανονισθῇ.

Οὐδεμία δὲ ἀμφιβολία ὑπάρχει περὶ τῆς ἀγα-
θῆς ἐπιδράσεως τῆς ἀσκήσεως εἰς τινὰς παῖδας
ὕπολειπθέντας πνευματικῶς.

Καὶ ἐν γένει ἡ φυσικὴ ἔγγραψις εἶνε ἡ μέγας
ἀναμάρτυρὸς τῆς σωματικῆς, διανοητικῆς καὶ
ἠθικῆς καταστάσεως. (1) ἀκανόνιστος δὲ βίος,
ἐν σήμερον ἔθνη τινὰ διάγουσι μὴ γνωρίζοντα
μῆτε πῶς νὰ ἐργάζωνται μῆτε πῶς ν' ἀναπαύ-
ωνται, ἡ διὰ τοῦ ἀλκοολισμοῦ δηλητηριάσις, τὸ
συχρὸν τῶν ἐγκεφαλικῶν παρακρούσεων, ἡ φιλο-
λογικὴ ἀπαισιοδοξία, ἡ καταπνίγουσα τὴν δύνα-
μιν τῆς προσπαθείας, ἐπιβαλλόμενα εἰς πάντας
τοὺς σαρφροῦντας νὰ συνενωθῶσι πρὸς καταπο-
λέμησιν τῆς νεσηρᾶς ταύτης καταστάσεως. Πρέ-
πει ν' ἀρτυρισθῇ ὁ κεκμηκὸς καὶ ὀνειροπολῶν,
νὰ κινηθῇ εἰς ἐνέργειαν ἀκόπικον, νὰ τενίσῃ τὸ
νευρικὸν σύστημα διὰ τῶν σωματικῶν ἀσκήσεων
ἀναλόγως πρὸς τὴν ὀργανικὴν αὐτοῦ κόπαισιν καὶ

κατὰ μέθοδον ψυχοφυσιολογικὴν καὶ παιδαγωγι-
κὴν, παραλειπομένης πάσης ἀκροβατικῆς ἢ ἄλλης
ἀνωφελοῦς ἐπιδείξεως.

Ἡ δὲ ἀνάγκη αὕτη εἶνε ἐτι μᾶλλον κατε-
πείγουσα διὰ τοὺς λαοὺς ἐκείνους, οὓς ἄλλοι ὑπε-
ρέβησαν ἐμπορικῶς ἢ βιομηχανικῶς ὡς διευθύ-
νοντες κάλλιον τὸν ἑαυτῶν βίον καὶ γνωρίζοντες
σκοπιμώτερον νὰ κατευθύνωσι τὴν δύναμιν τῆς
προσπαθείας, ἀπ' αὐτοῦ τοῦ σχολείου διδασκόμε-
νοι πῶς πρέπει νὰ ἐργάζωνται καὶ πρὸ πάντων
πῶς ν' ἀναπαύωνται· διότι ὁ γνωρίζων πῶς νὰ
διασκεδάζῃ, γνωρίζει καὶ πῶς νὰ ἐργάζεται.
Διὰ ταῦτα εἶνε ἀνάγκη νὰ περιορισθῶν τὰ ἀν-
θρωποκτόνα ἐκείνα ἀναπαυτήρια, ἅτινα καλοῦν-
ται λέσχαι, καφενεῖα, ζυθοποιεῖα, ποτοποιεῖα,
εὐρεῖται δὲ παλαίστραι νὰ ἰδρυθῶσιν, εἰς ἃς ὁ λαὸς
ἐρχόμενος νὰ ἐπανορθῶν τὰς δυνάμεις του.

ΕΚ ΤΟΥ ΑΓΡΟΚΗΠΙΟΥ ΜΟΥ

ΣΗΡΟΤΡΟΦΙΚΑ

Σπεῦσον βραδέως

Ἐὶς παρελθὸν ἔτος ὑπῆρξε διὰ πλείστας χώρας
ἀρκετὰ ἐπικερδῆς ὑπὸ ἐποψιν σηροτροφικὴν. Ἐὶς
καλῆτερον ὅλων ἦτο ὅτι σὺν τῇ καλῇ ἐπιτυχίᾳ
τῆς ἐκτροφῆς διετηρήθη καὶ καλὴ τιμὴ τῶν
κουκουλιῶν, ἧτις μάλιστα ἠξήθη ἀπαισθητῶς
τὸ φθινόπωρον.

Συνέβη φαινόμενον περιέργον, περιεργότατον,
τὸ ὅπερ ἐν τούτοις τόσον συχνὰ ἐπαναλαμβάνε-
ται, ὥστε ὄντως ἐπαυσε νὰ θεωρῆται ὡς
περίεργον.

Δύο γεωργοὶ Α. καὶ Β. παρήγαγον σανὸν
κρίθης τὸ αὐτὸ ἀκριβῶς ποσόν καὶ ἴσης ποιότη-
τες· ὁ Α. ἐπώλησε τὸν σανὸν του πρὸς 8 λεπτά
ἀμέσως μετὰ τὴν συγκομιδὴν, ὁ Β. τὸν ἐκρά-
τησεν ἐπὶ ἕξ μῆνας ἐν τῇ ἀποθήκῃ του καὶ τὸν
ἔδωκε τὸ φθινόπωρον ἀντὶ 20 λεπτῶν. Λαμβά-
νοντες ὑπ' ὄψιν φύραν τινὰ καὶ φθορὰν ἕνεκα τῶν
ποντικῶν κτλ. φθάνομεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι
ὁ Β. κατώρθωσε μόλα ταῦτα νὰ πωλῇ τὸ προϊόν
του εἰς διπλασίαν τιμὴν σχετικῶς πρὸς τὸν Α.

Ἀλλ' ὅτι ἔγινε μὲ τὸν σανόν, τὸ αὐτὸ συν-
έβη φέτος μὲ τὰ κουκούλια, ὅσην ὅσοι τὰ ἐπώ-
λησαν γλιωρὰ, εἰσέπραξαν μέτρια κέρδη. Ὅσοι
ἔβρωσαν τὴν πρόνοιαν καὶ τὰ μέσα νὰ τοὺς
ξηράνουν μόνον των καὶ νὰ τὰ πωλήσουν μετὰ
τινας μῆνας ὑπὸ μορφήν ξηρῶν βυμβύλων (ἦτοι
φουρνισμένων κουκουλιῶν) εἶχον περίπου διπλα-
σίας εἰσπράξεις.

Καὶ προκειμένου περὶ σανοῦ τὸ πρᾶγμα κα-
τήντησε σύνθηρος, διότι τόσον ὀγκώδης προϊόν
δυσκόλως χωρεῖ εἰς τὰς μικρὰς ἀποθήκας τῶν
γεωργῶν, ἐτι δυσκολώτερον ἀποθηκεύεται εἰς τὸ

ὕπαιθρον. Οὐχὶ διότι δὲν δυνάμεθα νὰ ἐκμάθωμεν
τὴν τέχνην τῆς κατασκευῆς ὑπαιθρίων σανοσω-
ρῶν (θημονιῶν), ὡς φρονοῦσιν οἱ θαυμάζοντες εἰς
τὸ ἔπακρον τὰς γεωργικὰς μεθόδους τῆς Ρουμα-
νίας καὶ ἐπιθυμοῦντες τὴν εἰσαγωγὴν τούτων ἐν
Ἑλλάδι, ἀλλὰ διότι, λυπηρὸν εἰπεῖν, ἡ ἐν ὑπαιθρῷ
διατήρησις τοῦ σανοῦ προκαλεῖ μίαν βαθμίδα
πολιτισμοῦ ὑπὸ ἐποψιν δημοσίας ἀσφαλείας, σε-
βασμοῦ πρὸς τὴν περιουσίαν τοῦ γείτονος κτλ.
εἰς τὴν ὁποίαν δυστυχῶς δὲν ἐφθάσαμεν ἀκόμη!

Ἀπ' ἑτέρου ἢ ὑπὸ στέγην διατήρησις τοῦ
ὀγκώδους τούτου προϊόντος δὲν εἶναι ἔργον
τοῦ τυχόντος, διὰ τὴν ἔλλειψιν κεφαλαίων πρὸς
κατασκευὴν ἐπαρκῶν ἀποθηκῶν, καὶ οὕτω βλέ-
πομεν τακτικὰ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συγκομιδῆς
τὰς ἀθρόας ἐκείνας πωλήσεις σανοῦ εἰς τιμὰς εὐ-
τελεῖς. Ἡ δὲ ἐπιστήμη τῆς γεωπονίας οἰκαιοποι-
εῖται ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τὸν γλυκανάλατον
ὀρίανθρον τῶν παθολόγων ἰατρῶν, ὅτινες τοσά-
κις μᾶς λέγουσιν ἀνατομικοῦντες καὶ μικροσκοποῦν-
τες ὅτι ἡ μὲν αἰτία τοῦ δαιμονίου κακοῦ ἀπικα-
λύφθη ὠρισμένως, ἀλλὰ τὸ ἀντίδοτον φάρμακον
δὲν εὐρέθη εἰσίτι.

Ἀλλ' ἂς ἀφήσωμεν τὸν σανόν καὶ τὴν κατὰ
τὸ παρὸν ἔτος μυθώδη ὑπερτίμησιν του, ἧτις
ἐπιβαρύνει ἤδη οὐκ ὀλίγους πολίτας καὶ ἔκαμε
τὸν στρατὸν μας νὰ ἐξοδεύσῃ πρὸς διατροφήν
τῶν ἵππων του κατὰ τιμὰς ὑπέρβασις τῶν
προϋπολογισθέντων, παριστανόμενον ὑπὸ μικροῦ
ἀριθμοῦ ἀκολουθουμένου ὑπὸ μεγάλου ἀριθμοῦ
μηδενικῶν, καὶ ἂς ἰδῶμεν κατὰ πόσον δικαιολο-
γοῦνται οἱ σηροτρόφοι νὰ πωλήσιν ἄρον, ἄρον,
τὰ κουκούλια των χωρὶς νὰ περιμείνωσιν ἕως
προηγούμενης σχηματισθῇ ἐν τῇ ἀγορᾷ λογικὴ
τις τιμὴ μεταξὺ προσφοράς καὶ ζήτησεως.

Ὁ σηροτρόφος συνήθως δὲν δύναται νὰ διςχυ-
ρισθῇ ὅτι δὲν εὐρίσκει μέρος πρὸς ἀποθήκωσιν
τοῦ πολυτίμου προϊόντος του.

Ἐπίσης, παρ' ἡμῖν τοῦλάχιστον, ἡ σηροτρο-
φία ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον δὲν εἶναι τὸ κύριον εἰσό-
δημα τοῦ γεωργοῦ, ἀλλὰ μᾶλλον πᾶρεργον τῆς
γυναικὸς του ἢ τῶν θυγατέρων του, οὗ τὸ κέρδος
δὲν εἰσρέει εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ πατρὸς, ἀλλ' εἰς
τὸ «κομποδεμα», ἕπως χρησιμεύῃ ὡς βᾶσις τῆς
προικῆς κτλ. Τοῦτου ἕνεκα ἡ ἀθρόα πώλησις
τῶν νωπῶν κουκουλιῶν πολλάκις δὲν ὑπαγορεύε-
ται ὑπὸ τῆς ἀναποδράπτου οικονομικῆς ἀνάγκης,
ἀλλ' ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ λείψῃ «ἡ σκοτούρα»
καὶ νὰ παύσῃ πᾶς περισπασμός.

Οἱ δὲ οὕτω πράττοντες οὐχὶ μόνον ἐκυτῶς
ζημιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐμοτέχνους των, ὅτινες
λόγω πραγματικῶν οικονομικῶν ἀναγκῶν εἶναι
ὕποχρεωμένοι νὰ πωλήσωσι τὸ προϊόν των νωπῶν.
Διότι φυσικῶς τῷ λόγῳ ἡ ἐπιτόπιος καὶ πρόσκαιρος
ἀθρόα προσφορὰ ἐπιφέρει χαλάρωσιν τῶν τιμῶν
οὐδῶως δὲ δικαιολογημένην ἐκ τῶν τιμῶν τῆς

διεθνούς αγοράς και όσον αυξάνει ή προσφορά τόσον κατέρχεται ή τιμή.

Άλλά τό κουκούλι δέν αποξηραίνεται τόσον εύχερώς όσον ό σανός. Μικρά ποσά βεβαίως ξηραίνονται καιρού βοηθούντος εις τόν ήλιον και εις τόν φούρνον ακόμη, άλλ' ό ήλιος ένίοτε είναι άνεπαρκής και ό φούρνος υπερβολικός. Άλλ' ίδού και μία μέθοδος αποξηράνσεως τών κουκουλιών, εύς συνιστά ό Ιταλός σπορόλόγος E. Andrisio.

Εις έν δωμάτιον μικρόν τίθενται βάρια μέ τρία πατάματα έχοντα απόστασιν 25 εκατοστών άπ' άλλήλων, και επί τούτων τά χλωρά κουκούλια. Έντός του δωματίου ύπάρχει μία θερμάστρα, ήτις πρέπει νά μή καπνίζει. Τά παράθυρα του δωματίου πρέπει νά είναι κλειστά, πρέπει όμως εις τό κάτω μέρος της θύρας νά ύπάρχη μία σχισμή ή όπή, διά της οποίας νά εισχωρή ό εξωτερικός άήρ εις τό δωμάτιον έκ τών κάτω. Εις τό άνω μέρος του δωματίου πρέπει νά ύπάρχη άνεμιστήριο, ήτοι άπαγωγός σωλήν του σχηματιζόμενου άτμού ύδατος, μέ άλλας λέξεις είδος ακαμινάδας, διά τας οποίας νά εξέρχεται έκαστοτε ό σχηματιζόμενος θερμός και υγρός άήρ. Η θερμάστρα κανονίζεται άνευ μεγάλων δυσκολιών ούτω πως, ώστε νά επικρατή έν τή δωματίω θερμοκρασία 50—55 βαθμών (εκατονταβάθμου θερμομέτρου). Έν περιπτώσει υπερβάσεως της θερμοκρασίας τό κλειθρον της θερμάστρας και έν ανάγκη τό άνοιγμα ενός παραθύρου χάριν άφθονωτέρου άερισμού άρκοϋσι πρός επαναφοράν της θερμοκρασίας, ήτις, ως άνω είπομεν, δέον νά κυμαίνεται μεταξύ 50—55. Η επιτυχία κρίνεται έκ του έξής απλουστάτου πειράματος: Ζυγίζομεν 100 κουκούλια χλωρά και σημειούμεν τό βάρος των· είτα λαμβάνομεν 100 κουκούλια ξηρανθέντα και τά ζυγίζομεν, όταν δέ τό βάρος τούτων έχη ελαττωθί εις τό έν τρίτον του άρχικού βάρους, ή αποξήρανσις θεωρείται τελεία. Τούτο γίνεται έντός 7—8 ώρων, ώστε έντός 24 ώρων ήμπορούμεν νά ξηράνωμεν τρεις μερίδας έντός του αύτου ξηραντηρίου, και ήταν τά κουκούλια έχουν ήδη ύποστή άπαρχήν αποξηράνσεως εις τόν ήλιον, δύνανται νά ξηρανθώσι τελείως έντός 5—6 ώρων μόνον έν τή ξηραντηρίω και νά γίνωνται ήμερησίως 4 «μερίδες».

Άλλά πλόν του στοιχειώδους τούτου ξηραντηρίου ύπάρχουσιν έν χρήσει, έν Ιταλίς ιδίως, ξηραντήρια κουκουλιών ειδικά, και συνιστώνται ιδίως τά του Dalbecchi, τά όποια κατασκευάζονται εις τρία μεγέθη, ήτοι α') μικρά διά τόν σποροτρόφον, όστις ξηραίνει μόνον τήν ιδιάν του παραγωγήν 200—2000 όκάδων· β') μεσαία, διά τήν περίπτωσιν καθ' ήν μερικοί σποροτρόφοι σχηματίζουν άμιλον και αποξηραίνουν τά κουκούλια των εις έν κοινόν συνεταρικόν ξηραντήριον διά ποσότητα 5000—30000 όκάδων· γ') με-

γάλα, διά τούς έμπορους και συλλέκτας, όστινες ξηραίνουσιν έτησίως ποσά πολύ άνώτερα (μέχρι 200,000 όκάδων).

Και έν «συνεχές» ξηραντήριον συστήματος G. Bianchi έδωκε κάλλιστα άποτελέσματα και γίνεται περί τούτου πολύς λόγος εις τά Ιταλικά περιοδικά.

Οι επιθυμούντες νά προμηθευθώσι τοιαύτα μηχανήματα δύνανται νά ζητήσωσι λεπτομερείς πληροφορίας περί αύτων παρά του πλησιαιτέρου γεωργικού Σταθμού.

Τώρα δέν μας μένει παρά νά δισχετεύσωμεν έκ τών στηλών του Ιταλικού τύπου μίαν προφητείαν τά μάλα ενδιαφέρουσαν: «Έάν (ήχ, τό φθερόν τούτο έάν, είναι άμφίκοπος μάχαιρα, διά της όποιίας τόσαι προφητεΐαι αυτοκτονούσι)... λέγει προφητικώς τό ήμερολόγιον Amico del Contadino, οι Άγγλοι ξεμπερδέφουν ταχέως μέ τό Τράνσβαλ, έάν οι ένεκα του πολέμου τούτου λίαν ελαττωθώσι εκ Άγγλίας παραγγελίαι μετάξης επανέλλωσιν εις τήν προτίραν ζωηρότητα, τότε ό ή τότε τι τιμαί του κουκουλιού διά τό νέον έτος προβλέπονται πολύ καλήτεροι, τούλάχιστον 0,50—1 φράγκον τό χιλιόγραμμον επί πλέον τών περυσινών».

Τι άλλο θέλετε; Όσοι δέ προμηθευθώσι ξηραντήρια άνθρωπινά και δέν πωλήσωσιν άμέσως τό πράγμα των, θά ιδώσιν ανατέλλοντα τόν χρυσόν αΐωνα.

Πολύ καλά, αλλά πρέπει προηγουμένως τά δημοτικά σχολεία νά μάς μορφοήσωσι νέαν γενεάν, ήθικήν και άκακον, ικανήν νά σχηματίζη ειδικρνεϊς συνεταρικούς σποροτρομικούς, όδοι με τήν επικρατούσαν άλληλοσυγομαρην και αντίζηλίαν τά ώραία διδάγματα της Ιταλίας δέν θά μας άφελήσωσι πολύ. Ίδού τό ζήτημα!

D. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γ Ν Ω Μ Α Ι ΠΑΛΑΙΩΝ ΚΑΙ ΝΕΩΝ

Η παιδεία δέν άφελεί τοίς μη έχοντες παιδικήν άγωγήν εις τοίς τοιαύτοις ή παιδεία άλλον καρπών δέν φέρει παρά τήν αύξησιν της άνοουσίας των, ως τό παρατήρησε και ό Σολωμών «ού γάρ χρείαν έχει σοφίας ένδοίς ήμερών, μίλλον γάρ άγεται άφροσύνη». Η λογίταις κοίτις τήν γυμνασίαν του λογικού, είναι ψευδοπαιδεία ή δέ γυμνασία του λογικού θεμελιούται εις δύο μόνον πράγματα— Αλήθειαν και δικαιοσύνην· ως τά έννοιαν όμοιή οι παιδαίοι σοφοί ως άναγκαία εις τήν τελείωσιν του λογικού, παράνοια και ή θρησκεία μας τά παραγγέλλει συχνά, ως μόνον ίκανά νά μάς σώσωσι.

Αθαμάντιος Κοραΐς

Εύτυχής ό εύρύκοιν φίλον, και συνετός ό δυναμμένος νά διατηρήσῃ αυτόν.

Άγιος Άμβρόσιος

Ι Λ Ι Α Δ Ο Σ Η

Στίχοι 224—208.

Κι' άσπίδα ό Λίας πλάκωσε σαν πύργον κουβαλιώντας ώρια, χαλκένια, εφτάβαιοδη, που του δωσε με τέχνη ό Φτιάστης, ό πιό ξακουστός πετσάς, της "Ίλης Θρέμμα" που του φτιάσε εφτατόμαρη από καλοθρεμμένους ταύρους άσπίδα, μ' όγδοη λάμα χαλκού από πάνω· μ' αυτή σ' τά στήθια του μπροστά, τόν "Ίχτορα ζυγώνει σιμά σιμά, και στέκεται κι' αρχίζει τις φοβέρες·

"Ίχτορα, τώρα πιό άλλαθα θά δής με μόνο μόνος "σαν τί κοντάρια έχουν έδώ κι' οι Δαναοί σ' τόν κάμπο και δίγως λογοσπάστορα, λιοντόκαρδο Άχιλλέα. "Μά αυτός σ' τά ταξιδιάρικα φουγουριτά καράβια "κάθεται άργός, τί γόλιασε του βασιλιά Άγαμέμνου· "μά νά σου βγούμ' έδώ μαστε, σαν τέτοιους που γυρεύεις, "πολλοί, στους θες. Μόν' αρχίζε τή μάχη και τούς χτύπους».

Ίότες του λέει κι' ό "Ίχτορας του γέρου ό γιος Πριάμου· "Λία, θεόσπαρ' άρχηγέ, του Έλαμιώνα Θρέμμα, "μή με τρομάξεις, και παιδί δέν είμαι έγώ ή γυναίκα· "άθώα, π' άρματα ποτές δέν έπιασε σ' τή χέρι, "Έγώ καλά τόν πόλεμο, καλά τούς φόνους ξέρω· "ξέρω δεξά, ξέρω ζερβά νά στρίβω τ' άργασμένο "τομάρι που γερόπεσο τό κουβαλάω σ' τις μάχες. "Μέσ' σ' τών γοργών ξέρω άμαξιών νά γύνουμαι τ' άνάστα, "ξέρω πεζός και τό χορό τ' άγριου νά πιάνω τ' Άρη. "Νά σε φυλάξω έμεις κρυφά και νά σε φάω δε θέλω, "τέτιος κι' ός είσαι· όρθάνοιχτα θά ρήξω, ά σε πετύχω».

Ίίπε, και σιώντας έρρηξε τό γλήγορο κοντάρι, και τήν πελώρια του βαρει εφτάβαιοδη του άσπίδα, άκρη άκρη άπός σ' τήν όγδοη χαλκοφτιασμένη δίπλα. Ίβη περνάει ό άλυπτος χαλκός και κόφτει δίπλες και στέκει σ' τό στεγνό πετσά. Ίότ' ό θεόσπαρμένος Λίας κατόπι τίναξε τό στοματό κοντάρι, και χτύπησε του "Ίχτορα τήν ίσια έλασθ' άσπίδα. Και τό γιερό όπλο του περνά τή φωτοβόλα άσπίδα και σ' τά τσαπράζα χώνεται τά μαστροδουλεμένα, κι' ίσα τό ρούχο εκεί κοντά του σκίζει σ' τό λαγγόνι· μά γυρε αυτός και σώθηκε άπ' τόν πικρόνε χάρο. Ίότ' έσυραν οι δυο μαζί τά δεύτερα κοντάρια και βίχτηκαν· λές ήτανε λιοντάρια σαρκοφάγα για άγρια γουρούνια, π' άγαμνή δέν είναι ή δύναμή τους. Κι' ό "Ίχτορας τ' άκόντισε σ' τή μέση τήν άσπίδα, μά δέν τήν έσπασε ή χαλκός, μόν' στράβωσε του ή μύτη. Κι' ό Λίας τήν άσπίδα του πηδάει και του καρφώνει, κι' αυτή ίσα πέρα διάβηκε, ή μύτη—κι' ένθ' όρμούσε, πίσω ξανά, τόν άμπώξε—και κόφτοντας του πήγε ως σ' τό λαιμό, κι' άνάβρυξε μαυρόβολο τό αίμα.

Τ' ΑΝΤΡΟΚΟΡΙΤΣΟ

ΝΗΣΙΩΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ἀναικονόμητο κορίτσι ἡ Κατινιώ. Ἦσυχία δὲν εὗρισκε τὸ Σκολειὸ ἅμα ἔμπαινε, στερνὴ στερνὴ πάντα, ἠσυχία δὲν εἶχε τὸ χωριὸ σὺν ἐσκόλαζε. Ὅντας ὄρφανὴ κι ἀπὸ κύρη κι ἀπὸ μάννα, εἶχε τὴν ἔννοια τῆς κάποια θειά. Ἐς τὴν πούμε θειά, ἀφοῦ καὶ κείνη ἔτσι τὴν ἔλεγε. Ἦτανε δεύτερη ἢ τρίτη τῆς ἀξαθέρρη.

Ψυχὴ δὲν τολμοῦσε νὰ τῆς ἐναντιωθῆ. Ἀν τὴν ἔπαινε ἢ ἡ θειά, ἢ καμμιά γειτόνισσα ἀπάνω σὲ σκανταλιά, καὶ ζητοῦσε νὰ τὴν παιδέψῃ, ἕνα ταιριχτό, καὶ τίς ἀπολώλαινε. Δὲν ἔπαινε τὸ ταιριχτό; ξεχούμιζε καταπάνω τους μὲ τὰ νύχια σὰ γάτα. Λογαριασμὸ μαζί τῆς δὲν εὗρισκες.

Καὶ δὲν ἦτανε νὰ πῆς καὶ μικρὴ. Ἴσως ἢ μεγαλήτερη τοῦ Σκολειοῦ. Χαλιμμένο κεφάλι ἄνω, πάντα στὴν κάτω κάτω τάξη ἔμνησκε. Ὡς τόσο στὴν ἀταξία πρώτη πάντα. Ἀταξία, ὄχι μονάχα στὸ φέρσιμο μὰ καὶ στὸ κορμὶ τῆς ἀπάνω. Ἦα μαῦρα καὶ τὰ γυαλιωτέρὰ τῆς τὰ μαλλιά, πάντα μισόπλεγα, πάντα μὲ χωρίστρα πού κατέβαινε σὺν ποτάμι, μιά ἀπὸ δῶ μιά ἀπὸ κεί, καὶ χυνότανε στὸ λιοκαμένο τῆς μέτωπο.

Ἀν τύχαινε σὲ χέρια πὶο νοικοκυρεμένα ἀπὸ τῆς θειάς, ἴσως θὰ φαινότανε πὶο συγυρισμένη, μὰ καὶ πὶο ὀμορφῆ, γιατί δὲν τῆς ἔλειπε φυσικὴ ὀμορφιά, κι ἔς ἦταν τὰ χεῖλη τῆς χοντρουλά, κ' ἡ ματιὰ τῆς ἀγόρικη.

Σὰν ἔλειπε κι ἀπὸ σπίτι κι ἀπὸ σκολειὸ, δύσκολο δὲν εἶτανε νὰ τὴ βρῆς. Ἦ στ' ἀντικρινὸ βουναράκι, καὶ παράβγαينه στὴν πέτρα μὲ τοὺς κολλήγηδές τῆς, ἢ στὸ περιγιάλι, καὶ πότε περπατοῦσε γυμνοπόδαρη καὶ γυμναστράγαλη ἀπάνω στὰ παιχιδιάρικα κύματα, πότε τῶριχτε καὶ στὸ κολύμπι σὺν τύχαινε μοναξιά.

Μὰ καὶ σὲ δέντρα σκαρφάλωνε κάποτες, καὶ τέλος πῆγε καὶ στὸν πετροπόλεμο μιά φορά πού πιάστηκαν οἱ δυὸ ἐνορίες.

Σὰν ἐγύρισε τὰ δεκαπέντε, κι ἀρχίησε νὰ φροντῶν τὸ λυγερὸ τῆς κορμὶ, εἶπαν τῆς θειάς τῆς οἱ γειτόνισσες πῶς καιρὸς τῆς πιά νὰ τὴ συμμάζῃ, μὴν τύχῃ καὶ πάθῃ τίποτες τὸ κορίτσι, καὶ βγάλῃ ὄνομα καὶ τὸ χωριὸ, πού ὄξα νάχῃ ἡ θεός, δὲν ἔγινε τίποτες ἀπρεπο ὡς τὴν ὥρα.

Δὲν τῆς κακοῆρθε τῆς Κατινιώς αὐτό. Νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ σκολειὸ, νὰ κόνῃ καὶ τὰ δικὰ τῆς.

Τὴν ἔβαζε ἡ θειά στὴ δουλειά, πού δὲν τὰ εἶχανε καὶ πολλὰ γιὰ νὰ κάθονται, αὐτὴ ἄνω ἔλεγε, — ὄχι κάτσε σὺ στάδραχτι, στὴ ρόκα, στὸν ἀργαλειὸ, ὅ τι περιῶρμες εἶναι κ' ἐγώ

πηγαίνω στὰ ξύλα, ἂν ἦτανε γιὰ ξύλα, στὸ νερό, ἂν ἦτανε γιὰ νερό. Ἦ νὰ κόμῃ ἡ θειά; τὴν ἄφινε. Ἦς ἔκαμνε λοιπὸν ἡ Κατινιώ ὄλες αὐτὲς τίς δουλειές, γοργοπετιῶντας πάντα καὶ τραγουδῶντας, μόνο κι μόνο γιὰ νὰ βρισκεται ὄξω. Ἀν ἔσπανε κ' ἡ λαχίνα καμμιά φορά, ἔς τολμοῦσε ἡ θειά νὰ τῆς μιλήσῃ, πού μιά φορά ἢ μικρὴ τὴν ἔδειρε κιόλας. Ἦς πιώτερες φορές ὡς τόσο ἔσπανε ἡ γλωσσίσσα τῆς, πού τὴν ἔτρεμα ἢ καημένη ἡ θειά.

Ἦτανε φῶτα. Μὲ χέρια μαργωμένα, μὲ κόκκινες μύτες ἀπὸ τὸ κρῖο, κατέβαινε ἡ κόσμος στὸ ποτάμι, παπάδες καὶ ψαλτάδες ἄμπρός, γιὰ νὰ γιάσουν τὰ νερά, καὶ νὰ ρίξουν καὶ τὸ Σταυρὸ. Ἦν ἔρριξαν τὸ σταυρὸ σὺν ἦρθε ἡ ὦρα του. Ἦτανε νὰ βουτήξῃ ξένος ναύτης αὐτὴ τὴ χρονιά καὶ νὰ τονε βγάλῃ. Στέκονταν ἀπὸ τὸν ἀντικρινὸ τὸν ὄχτο καὶ πρόσμενε. Ἦμα εἶδε τὸ Σταυρὸ κ' ἔπερτε, πῆδηξε ἡ ναύτης μὲς τὸ ποτάμι. Πρὶν νὰ ζυγώσῃ ἄνω, ἄλλο κορμὶ ξεχούμιζε ἀπὸ τὴν ἀποδόθε μεριά κατὰ τὸ μέρος πούπεσε ἡ Σταυρός. Καὶ πρὶν νὰ προπταξῇ ἡ ξένος, ἔβγαينه ἡ Κατινιώ μὲ βρεμμένα φουστάνια, μὲ νερά σταζοῦμενα ἀπὸ τίς πλεξούδες τῆς, καὶ στὸ χέρι τῆς ἡ Σταυρός. Φωνάζανε, ταιριζανε, τί νὰ κόμουν! Μόνο πού τὴν ἔρπαξ' ἀπ' τὸ χέρι ἡ Ἰπίτροπος τῆς Ἰγκλησιας καὶ τῆς κάθισε μιά ρυθιά. Ἦνε βάλανε κ' ἔτριξε ἴσια σπίτι τῆς νάλλαξῃ, πριχῶ νὰ σκυλοποντιάσῃ.

Ἦγε σπίτι, ἄλλαξε, τῆς ἔψησε ἡ θειά τῆς ἀλισφακιά, ἦρθαν οἱ γειτόνισσες κατόπι νὰ τῆνε δαῖνε καὶ νὰ σταυροκοπηθῶν πού κατάντησα ὡς ἐκεῖ τ' ἀντροκόριτσο, καὶ πιά πῶς μόνο πού δὲν ἔβγαλε κι οὐρά τέτοιος ἀίμανας. Αὐτὴ ἔμνησκε, ἀλλαχμῆν τῶρα καὶ ζαπταμένη, μῆτε γύρισε νὰ τίς ἀκούσῃ, μόνο μιά καὶ δυὸ καὶ ξαναβγαίνει, καὶ πέρνει τὸ δρόμο τοῦ λιμανιοῦ.

Ἦρε τὸ δρόμο τοῦ λιμανιοῦ, κι ὡς τόσο δὲν κατέβηκε στὸ λιμάνι. Ἦπε κάποιος πῶς τραβήξε κατὰ τὴν ἀκρογιαλιά, λίγο παρῆξω. Ἀλήθεια, φέματι, δὲν ξαναφάνηκε ἡ Κατινιώ στῆς θειάς τῆς κείνη τὴ μέρα. Μῆτε τὴν ἄλλη μέρα δὲν ξαναφάνηκε, μῆτε τὴν ἄλλη. Βάλανε καὶ μνηύσανε στ' ἄλλα χωριά, ἔγραψαν τοῦ Δεσπότη νὰ μάθῃ, μῆτε φάνηκε μῆτ' ἀκούστηκε τ' ἀντροκόριτσο. Κ' εἶχε πιά νὰ κόμῃ ἡ ἀπαρηγόρητη ἡ θειά μὲ τίς γειτόνισσες, πού τὴν κατατρέλλαναν ἐκείνη τὴ μέρα μαλλώνοντάς τῃν.

— Κατέβηκε ὡς τὴ Λίρα, μούλεγε τίς προ- ἄλλες ἡ Καπετάνιος ἡ Καραγιώργος, νὰ ψυλίσω σπουγγάρια. Καὶ τί φαρρεῖς; Ὅτι ἔβγαინε ἀπὸ τὴν ἐκκλησιά, φῶτα μέρα, νὰ τραβήξω κατὰ

τὴ σκάλα γιὰ νὰ δέσω ἄλλο ἕνα παλαμάρι πού παραφυσούσε νατιὰ, καὶ περνούσα ἀπὸ παράμερη γειτονιά, — ποιόνα νὰ δῶ σ' ἕνα κατώφλι; Ἦντροκόριτσο μας ἡ Κατινιώ, καὶ βύζανε ἕνα μωρὸ, Ὁραφτάρι μονάχο! Κοιτῶντας το μὲ μάτια ὀλόγλυκα, καὶ μὲ χαμόγελο πού δὲν τὸ γνῶρίζαν τὰ χεῖλη τῆς τότες πού σκυλολογοῦσε μὲς στὸ χωριὸ μας, τοῦ φώναζε σὺν τρελλῆ:

— Φωτάκη μου, Φωτάκη μου! Καὶ πού νὰ ταξειδεύῃ ὁ κύρης σου τώρα, καὶ σὲ ποιὰ νερά νὰ βουτήξῃ γιὰ νὰ βγάλῃ τὸ Σταυρὸ, πού μιά καὶ μονάχη φορά δὲν τὸν πρόφταξε! . . .

ΑΓΓΥΡΗΣ ΕΒΕΤΑΛΙΑΤΗΣ

ΠΟΙΚΙΛΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

ΤΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

ΠΩΣ ΕΤΟΙΜΑΖΕΤΑΙ ΕΝ ΜΕΛΟΔΡΑΜΑ

Ἦδημοσιεύθησαν εἰς παρισινὸν περιοδικὸν περι- ἔργου σημειώσεις περὶ τῶν ἐργασιῶν, αἵτινες προη- γοῦνται τῆς στυγμῆς, καὶ ἦν ἀναπετανομένης τῆς αὐλαίας πρόκειται οἱ θεαταὶ νὰ κρίνωσι νέον μελόδραμα, ἕπερ θὰ ψαλῆ ἀπὸ τῆς σκηνῆς. Καὶ τὰς ἐργασίας ταύτας τὰς ὀπισθεν τῶν παρασκηνίων συνοφίζομεν ἐνταῦθα ὡς περιέρχους ἰδίως δι' ἡμᾶς ἐν Ἰλλάδι, ἕπου τὸ σκηνικὸν μέρος τῆς διδασκαλίας ἐνός ὁράματος ἢ τῆς παραστάσεως ἐνός μελοδράματος εὐρίσκειται ἔτι ἐν νηπιῶδει καταστάσει καὶ θεωρεῖται ἐκ τῶν εὐκολωτάτων.

Πρόκειται εἰς τὰς σημειώσεις ταύτας νὰ γίνῃ γνωστὸν πῶς ἀναβιβάζεται ἐπὶ σκηνῆς ἐν μελό- δραμα, καὶ ἡ σκηνὴ αὕτη εἶναι ἡ πρώτη ἡμελο- γουμένως τῶν σκηνῶν τοῦ κόσμου, ἢ τοῦ Μεγάλου Μελοδράματος τῶν Παρισίων, ἢ ὅπως ἀρέ- σκονται νὰ καλοῦσιν αὐτὸ οἱ Παρισιοὶ: τῆς Ἰθνηκῆς Ἀκαδημίας τῆς Μουσικῆς.

Ἦ σύνθεσις τοῦ μελοδράματος ἐτελείωσε καὶ ἡ σύνθεσις αὐτὸ μουσικοδιδάσκαλος ἐτετέλεσεν αὐτὸ κατ' οἶκον ἐπὶ τοῦ κλειδοκουμβάλου παρόν- τος τοῦ διευθυντοῦ τοῦ θεάτρου καὶ τοῦ μουσικοῦ αὐτοῦ ἐκδότου. Ἦ μελόδραμα ἦρεσε καὶ ὀρίσθησαν καὶ τὰ πρόσωπα, ἕτινα θὰ ἐκτελέσωσιν αὐτό. Ἦνώπιον αὐτῶν ἐκτελεῖται ἐπὶ σκηνῆς τὸ δεύτε- ρον ἢ μουσικὴ καὶ μετὰ ταῦτα διανεμομένων τῶν μερῶν ἄρχεται ἡ σπουδὴ καὶ ἡ διδασκαλία.

Παρέρχεται καιρὸς, διότι ἕκαστος μελετᾷ τὸ ἔργον κατ' ἰδίαν. Οἱ πρωτεύοντες ἀείδοι κατ' οἶκον βεηθούμενοι πολλάκις ὑπὸ τοῦ συνθέτου: οἱ δευτερεύοντες τῆ ἀρωγῇ τῶν εἰδικῶν διδασκά- λων: οἱ χοροὶ ὑπὸ τὴν ἡδηγίαν τοῦ διευθυντοῦ αὐτῶν καὶ ἐν τῇ προστάσει τοῦ θεάτρου ἐκμαν-

θάνοντες ὑπὸ τὴν κρούσιν τοῦ κλειδοκουμβάλου τὰ διάφορα μέρη. Ἦκ τῶν χορῶν χωριστὰ διδά- σκονται οἱ βαθύφωνοι, οἱ βαρύτονοι καὶ οἱ ἰξυ- φωνοί, οἱ μεσόφωνοι καὶ οἱ ὑψίφωνοι. Ὅταν καλῶς ἐκγυμνασθῶσιν, ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναζόμενοι πάντες οἱ τοῦ χοροῦ ἀπὸ σκηνῆς δευτερευούσης, ἦτις κείται κάτωθι τῆς πραγματικῆς, ἀκούονται εἰς τὸ σύνολον, διδασκόμενοι συγχρόνως καὶ τὰς διαφόρους κινήσεις.

Οἱ τῆς ὀρχήστρας ἐκμανθάνουσι καὶ αὐτοὶ κατ' ἰδίαν τὸ ἔργον. Κατὰ πρῶτον τμηματικῶς, οἱ τῆς τετραφωνίας, ἀηλαδῆ τῶν ἐγγυρῶν ὀργά- νων, οἱ τῆς ἀρμονίας, ἀηλαδῆ τῶν ξυλίνων καὶ χαλκίνων ὀργάνων. Ἦπειτα ὅλοι ἡμοῦ ἐν αὐτῇ τῇ αἰθούσῃ τοῦ θεάτρου, καὶ ἔς ἡμέρας τοῦτο ἀργεῖ. Ἦ γυμνάσιον τῆς ὀρχήστρας διαρκοῦσιν ὀλιγώτερον τῶν τοῦ χοροῦ, διότι καὶ διδάσκαλοι, ὡς τοὺς ἀποκαλοῦσιν, ἔξοχοι οἱ πλείστοι μουσι- κοί, δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην πολλῶν γυμνασίων, εὐθὺς δ' ἀπὸ τῆς πρώτης ἀναγνώσεως ἀντιλαμ- βάνονται τοῦ ἔργου.

Ἦ τέλος ἔρχεται ἡ ἡμέρα τῆς πρώτης ἐν συνόλω δοκιμῆς. Αὕτη γίνεται κατὰ τὸν Ἰταλικὸν τρό- πον τῶν πάντων καθημένων: οἱ χοροὶ ὀπισθεν, οἱ ἀείδοι ἔμπροσθεν. Ἦκαστος ἔδει χωρὶς νὰ φροντίξῃ οὔτε περὶ τῆς δράσεως οὔτε περὶ τῆς μιμητικῆς. Ἦ δοκιμὴ αὕτη πρόκειται νὰ θέσῃ εἰς συνάφειαν τὸ ἔργον μετὰ τῆς ὀρχήστρας, ἐπα- ναλαμβάνεται δὲ μέχρις οὗ ἔλθῃ πλήρης ἀρμο- νία. Ἦν τις τῶν θεατῶν τῶν παρισταμένων κατὰ τὴν ἑσπερινὴν παράστασιν τὴν μετὰ τα- αὐτῆς μεγαλοπρεπεῖας διεξαγομένην ἦθελεν ἴδει ἐκ τίνος γωνίας τὰ τελοῦμενα, θὰ ἐγέλυ προ τῶν παραδόξων τούτων συναθροίσεως, εἰς τὰς ὁποίας οἱ πάντες μετὰ τῶν πενηχοτέρων ἐνδυ- μάτων ψάλλουσι φέροντες καὶ τὸν πῖλον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς.

Αἱ δοκιμαὶ αὗται ἐξακολουθοῦσι μέχρις οὗ ὀρι- μάση τὸ ἔργον καὶ πολλάκις διαρκοῦσι τέσσαρας μῆνας. Ἦ ἔργον τῆς σκηνοθεσίας (mise en scene), τὸ ὁποῖον ἡ διευθυντῆς τοῦ Μελοδράμα- τος μελετᾷ κατὰ πρῶτον ἐν τῇ ἰδιαιτέρῃ αὐτοῦ γραφείῳ μετὰ τοῦ σκηνοθέτου καὶ ἐπὶ σκηνῆς μικροσκοπικῆς, ἐφ' ἧς οἱ διάφοροι ἐκτελεσταὶ ἀντιπροσωπεύονται διὰ τεμαχίων ἐκ χαρτονίου μετακινουμένων καὶ μεταλλασσομένων, ἐφαρ- μόζεται βαθμηδὸν καὶ κατ' ἰλίγγιν κατὰ τὰς δοκιμαίας, ὅπου ὑψίσταται πάλιν πλῆθὸν μετα-βολῶν. Ἦ εἶνα κινήσεις πρέπει νὰ συμπίσῃ μετὰ τῆς μουσικῆς ἐκείνης φράσεως. Ἦ εἶνα σπῆμα πρέπει ν' ἀνταποδοθῇ ὑπὸ τῆς κινήσεως ταύτης τῶν βιολίων ἢ τῶν χορῶν ἢ ἐκτέλεσις πρέπει νὰ συνοδεύηται ὑπὸ τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ μέλους τῆς ὀρχήστρας.

Ἦ μαθηματικὴ αὕτη ἀκρίβεια δὲν εἶναι δυ- νατὸν νὰ κατορθωθῇ ἢ μετὰ παροδῶν χρόνου καὶ

μετά πολλὰς δυσκολίας καὶ μετ' ἀγῶνα πολλὰς-κις δυσκόλων. Διότι οἱ ἀοιδοί, ὅπως γενικῶς εἶναι γνωστὸν, εἶναι οἱ πεισματωδέστεροι τῶν ἀνθρώπων. Διάσημὸς τις βαρύτονος μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν παθητικωτάτης θυμῶδίας καὶ ἀφροῦ ἐτελείωσε τὸ μέρος του, δὲν ἤθελε κατ' οὐδένᾳ λόγον νὰ πεισθῇ ὅπως παραμείνῃ ἐν τῇ σκηνῇ καὶ τελειώσῃ τὸ μέρος της ἢ μετ' αὐτοῦ συμπάλλουσα ἀοιδός, διότι, ὡς ἔλεγεν, ἡ ἀξία του ἦτο τόσον μεγάλη, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ παραμείνῃ ἐν τῇ σκηνῇ διὰ ν' ἀκούῃ τοὺς ἄλλους ψάλλοντας. Ἄλλος ὀξύφωνος, τὸν ἠποῖον προσεπάθει ὁ διευθυντὴς τοῦ θεάτρου νὰ κάμῃ νὰ ἐννοήσῃ τὸ ψαλλόμενον ἄσμα, ἐξετέλει τούτο μετὰ ψυχρότητος. Ἐπὶ τέλους ὁ διευθυντὴς θυμωθεὶς τὸν ἐρωτᾷ:

— Μὰ τί διάβολο συλλογίζεσαι αὐτὴν τὴν στιγμήν;

— Πότε νὰ τελειώσω διὰ νὰ ὑπάγω νὰ φάγω, ἀπήντησεν ἀπλοῦστατα.

Καὶ μετὰ ταῦτα πάντα ἔρχεται ἡ δοκιμὴ μετὰ τῶν χορευτρίων, ὅσκις τὸ μελοδράμα ἔχη καὶ μπαλέτο ἢ ἐπὶ τὸ ἐλληνικώτερον χοροδράμα. Καὶ ἐπεταί μία εἰδικὴ δοκιμὴ διὰ τὰς ἐνδυμασίας. Ἐκείνην τὴν ἡμέραν πάντες καὶ πασαι ἀπὸ τῶν πρώτων μέχρι τῶν τελευταίων διέρχονται πρὸ τοῦ διευθυντοῦ καὶ τοῦ συγγραφέως διὰ νὰ κανονισθῶσι τὰ τῶν φορεμάτων τῶν.

Ἄλλη δοκιμὴ εἶναι ἡ τῶν σκηνογραφῶν καὶ τοῦ κανονισμοῦ τοῦ φωτός, αἱ ὑποὶναι γίνονται κενῆς ἐντελῶς οὔσης τῆς σκηνῆς καὶ τῶν ἀρμοδίων προσώπων ἐπιβλεπόντων ἀπὸ τῆς πλατείας καὶ ἀπὸ τῶν διαφόρων σημείων τοῦ θεάτρου.

Ἄλλὰ πῶς κατορθώνονται τὰ τῶν σκηνογραφῶν καὶ τῶν ἐνδυμασιῶν; Ἄλλα ζητήματα ταῦτα, περὶ ὧν περιέχονται ἐπίσης περιεργοὶ σημειώσεις.

Ἡ ἀκριβεία καὶ ἡ ὠραιότης τῶν σκηνογραφῶν συντελεῖ πολὺ εἰς τὴν ἐπιτυχίαν ἐνὸς μελοδράματος. Σήμερον δ' αἱ ζωγράφοι τῶν σκηνογραφῶν ἔχουσι μεγάλην ἀξίαν καὶ ἐκτιμῶνται ὅσον καὶ οἱ ζωγράφοι τῶν ἄλλων πολυτίμων πινάκων.

Μόλις ἐν ἔργον γίνῃ δεκτὸν εἰς τὸ θέατρον τοῦ Μελοδράματος, ἀκνέονται αἱ διάφοροι σκηνογραφίαι εἰς τοὺς ζωγράφους τοὺς συνήθεις τοῦ θεάτρου, ὧν ἕκαστος θεωρεῖται εἰδικὸς εἰς ἓν εἶδος σκηνογραφίας. Ἐκείνος μὲν ἔχει εἰς σκηνογραφίας ἀρχιτεκτονικάς, οὗτος δὲ ἐπιτυγχάνει πρὸ πάντων εἰς τὰ τόπια. Ἐἰς τὸ θέατρον τοῦ κωμικοῦ μελοδράματος νεαρὸς ζωγράφος, ἰνομαζόμενος Νουσιώμ, ἐπραγματοποίησε θελήματα ἀληθῶς διὰ σκηνογραφημάτων ἐπὶ μουσελίνης, τὰ ὅποια ἔχουσι ἐξαισιάν διαφάνειαν καὶ τέχνην λεπτοτάτην.

Ἄλλ' ὡς ἐπανέλαθμεν εἰς τὸ θέμα. Μόλις ὁ ζωγράφος ἀναλάβῃ τὴν ἀνατεθεισάν αὐτῷ ἔργα-

σίαν, μελετᾷ τὸ κείμενον καὶ ἀναλόγως τῆς ὑποθέσεως ἐν ἣ ὑπόκειται ἡ δράσις μεταβαίνει εἰς τὰς Βιβλιοθήκας πρὸς μελέτην τῶν λεπτομερειῶν τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῆς ἐποχῆς, ἐνεκα τοῦ ὅπου πολλὰκις ἀπέρχεται καὶ μακρὰν τῶν Παρισίων. Τότε σχεδιάζει δι' ὑδατογραφίας μικρὸν σχεδιογράφημα, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὅπου τεχνῆται, ὑπ' αὐτοῦ δῆγούμενοι, ζωγραφίζουσι τὴν σκηνογραφίαν.

Ἡ τιμὴ τῶν σκηνογραφῶν εἶναι κανονισμένη ὡς ἐξῆς: 6 φράγκα τὸ τετραγωνικὸν μέτρον διὰ τὸ βάθος οὐρανοῦ ἢ καὶ θαλάσσης, 8 φράγκα διὰ τὰς τοπογραφίας, ἐν αἷς ὑπάρχουν οἰκοδομήματα, 10 φράγκα διὰ τὰς ἀρχιτεκτονικάς σκηνογραφίας, δηλαδὴ προσόψεις μεγάρων ἢ καὶ ἐσωτερικὸν αὐτῶν, 12 φράγκα διὰ τὰς πλουσίας σκηνογραφίας, ὡς ἐπὶ παραδείγματι τὴν σκηνογραφίαν τοῦ χοροῦ εἰς τὸν «Γνωμαῖον καὶ τὴν Ίουλιέτταν», ἢ τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ναοῦ εἰς τὸν «Σαρψῶν καὶ τὴν Δαλιόζου».

Διὰ τῶν τιμῶν τούτων πληρῶνεται μόνον ἡ ζωγραφικὴ. Ἡ διευθυνσις τοῦ Μελοδράματος παρέχει αὐτῇ τὸ ὕψος, τὸ ὅποιον βᾶπτων εἰδικὰ ἐργάταιδες καὶ διὰ τῶν μηχανικῶν τοῦ θεάτρου φροντίζει νὰ κατασκευασθῶσι οἱ σκελετοὶ τῶν διαφόρων οἰκοδομημάτων.

Ἐπὶ τοὺς ἄλλους τούτους ἡ ἀξία μιᾶς σκηνογραφίας ποικίλλει μεταξὺ 5 καὶ 10 χιλιάδων φράγκων. Ἡ τελευταία μάλιστα σκηνογραφία τοῦ μελοδράματος «Σαλαμβὼν» ἐστοίχισε 15000 φράγκα ἐνεκα τῆς μεγάλῃς αὐτῆς κλίμακας, αἱ ἧς ἀνέρχονται καὶ κατέρχονται οἱ ἠθοποιοί.

Ἡ ἑλληνικὴ ἐργασία τῶν σκηνογραφῶν ἀπασχολεῖ 100 τακτικούς μηχανικούς, εἰς οὓς προστίθενται 80 βοηθοί, οὗτοι δὲ ἐργάζονται εἰς ἐργαστήσιον μακρὰν τοῦ κτιρίου τοῦ Μελοδράματος. Ἐν τῇ ἐργαστασίᾳ τούτῳ κατασκευάσθη ὁ βουρῆος ἵππος τοῦ τελευταίου παρασταθέντος μελοδράματος τοῦ Βερλιόζ «Ἡ ἄλωσις τῆς Γροίξας», ξύλινος κολοσσὸς 5 μέτρων ὕψους καὶ 6 μέτρων πλάτους, δυνάμενος νὰ περιλάβῃ 20 πρόσωπα.

Ἐἰς τὸ ἐργαστήσιον τούτο ἐκτελεῖται καὶ ἡ ζωγραφία τῶν σκηνογραφῶν. Ἐν πρώτοις ἀλείφεται ἡλόκληρον τὸ πανίον διὰ μίγματος ἐκ κόλλας, ἐπὶ τοῦ ὅπου νὰ εἶναι δυνατόν κατόπιν νὰ ἐφαρμοσθῶσι τὰ χρώματα. Τὰ δὲ χρώματα ἐφαρμόζονται ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ σχεδιογραφήματος, τὸ ὅποιον εἶχεν ἐκτελέσει ὁ ζωγράφος, ὑπὸ τῶν βοηθῶν αὐτοῦ, οὓς ὅμοις ὁ ἴδιος διαρκῶς ἐπιβλέπει. Οὗτοι ὄρθοι καὶ περιπατοῦντες ἀνυπόδητοι ἐπὶ τοῦ κάτωθι ἐξηπλωμένου πανίου ἐργάζονται ἀνευ διακοπῆς, διότι καὶ ἐν μίαν στιγμήν διακόψωσι τὴν ἐργασίαν, ξηραίνονται τὰ χρώματα καὶ ἔχουσιν ἀνάγκην διαρκῶς ἀνανεώσεως.

Παρατηθέντος τοῦ ζωγραφημάτων τῆς σκηνογραφίας ὑπολείπεται ἡ κανονισμὸς αὐτῆς. Ὅλον

τὸ ὑλικὸν εὐρίσκεται ἐκεῖ ἐπιμελῶς ἠριθμημένον καὶ τὰ διάφορα τεμάχια ἐπικολλώμενα ὑπὸ τῶν μηχανικῶν ἐπὶ τῶν ξυλίνων ὑποστηριγμάτων ἐφαρμόζονται μετὰ προσοχῆς μεγάλῃς, ἐν ἀποτέλεισιν καὶ τὸ βάθος τῆς σκηνογραφίας καὶ τὰ διάφορα αὐτῆς ἐξαρτήματα.

Κατόπιν ἔρχεται ὁ κανονισμὸς τοῦ φωτός ἐπὶ τῆς σκηνογραφίας, ἀλλὰ τοῦτο συνδέεται μετὰ τόσον λεπτομερειῶν, τὰς ὅποιας μακρὸν ὁ ἦτο ἐν ἐπεχειροῦμεν ν' ἀναγράψωμεν.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς ἐνδυμασίας, ἡ Γαλλία, καθὼς καὶ εἰς τὰς σκηνογραφίας, κατέχει τὴν πρώτην θέσιν. Μία θεατρικὴ ἐνδυμασία, ὅσον πλοῦσία καὶ ἐν εἶναι, μεμονωμένη δὲν ἔχει καμμίαν σημασίαν· πρέπει νὰ συνοδεύηται καὶ ἀπὸ τὸ περιβάλλον, τὸ ὅποιον πρέπει νὰ εἶναι ἀνάλογον αὐτῆς. Δύο ἐργαστήσια λειτουργοῦσι πρὸς τούτο ἐν τῇ θεάτρῳ τοῦ Μελοδράματος, ἐν διὰ τὰ γυναικεῖα καὶ ἐν διὰ τὰ ἀνδρῶν φορέματα, ὑπάρχουσι δὲ μελοδράματα, τὰ ὅποια ἀπαιτοῦν 1200 ἐνδυμασίας καὶ αἱ ἀποθήκαι τοῦ Μελοδράματος κατέχουσι σήμερον 20000 ἐνδυμασίας.

Ἄλλοτε εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν θεατρικῶν ἐνδυμασιῶν δὲν ἐπιστάτο μεγάλη προσοχή. Ἰξελέγοντο χρώματα ἰδίως ἀνοικτὰ καὶ εἰς τούτο ἤρκοῦντο οἱ βᾶπτει τοῦ θεάτρου. Σήμερον πρὸ παντὸς ἐπιζητεῖται ἡ ἀκριβεία καὶ ἡ ἀντιγραφὴ ἐπὶ τῶν θεατρικῶν ἐνδυμασιῶν τῶν εἰκόνων τῆς ἐποχῆς.

Μεθ' ὅλην τὴν κατεργασίαν ἐν τοῖς ἐργαστήσιος τοῦ θεάτρου τῶν φορεμάτων, ταῦτα ἀποτελοῦσι τὴν μεγαλύτεραν ἐν τῇ ἐτοιμαζομένῃ μελοδράματι δαπάνην. Ἀπέναντι αὐτῶν ἡ δαπάνη τῶν σκηνογραφῶν εἶναι μηδαμινή. Ὡς δαπάνη ἀναγράφεται ἡ «Κυρία δὲ Μονσορώ», μελοδράμα δοθὲν τῇ 1888. Ἡ ὅλη προετοιμασία ἀνήλθεν εἰς 32000 φράγκων καὶ ἐπὶ τοῦ κοστοῦ τούτου 20000 φράγκων ἀντιπροσωπεύουσι τὰ φορέματα. Καὶ τὸ κυριώτερον: Ἐὐ μελοδράμα ἀποτυχὸν μόλις ἔσχε 10 παραστάσεις.

Ὁ μέσος ἄρτος τῆς δαπάνης τῶν περιστανομένων μελοδράματων κυμαίνεται μεταξὺ 150 καὶ 160 χιλ. φράγκων. Ἡ «Καλακουλία» τοῦ Βάγνερ, ἡ ὅποια δὲν ἔχει οὔτε χοροὺς, οὔτε ἡμίλους χορευτρίων, εἶναι τὸ εὐθηνότερον μελοδράμα. Ἐστοίχισεν 80,000 φράγκα μεθ' ὅλας τὰς δαπάνας τῆς μαγικῆς ἐν τέλει ἀπολειώσεως καὶ τῶν ὑποχρῶντων πυρῶν. Ἡ πρώτη ἐπαναλήψις τοῦ «Προφήτου» τοῦ Μάγερβερ ἐν τῇ θεάτρῳ τοῦ Μελοδράματος ἐστοίχισε 280,000 φράγκα.

Ἐὐ πᾶν λοιπὸν ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐνδυμασιῶν καὶ τοῦ πλοῦτος αὐτῶν· διότι πολλὰκις ἐνεκα τούτων καὶ εἰς ἄλλα θεάτρα τοῦ Μελοδράματος δαπανῶνται πολλά. Οὕτως ἐν τῇ θεάτρῳ τῆς Γαλλικῆς Κωμωδίας μόνον ὁ μανδύας τοῦ βασιλέως εἰς τὸν «Ἀρλετ» ἐστοίχισε 5000

φράγκα, ἦτοι 1,000 φρ. διὰ τὸ ὕψος, 2,000 διὰ τὰ κεντήματα καὶ 2,000 διὰ τοὺς ψευδεῖς πολυτίμους λίθους τοὺς περικοσμούντας αὐτόν, καὶ σημειωτέον ὅτι ὁ βασιλικὸς οὗτος μανδύας μόλις τρία λεπτὰ εἶναι θεατὸς.

Διὰ νὰ τελειώσωμεν τὰς θεατρικὰς ταύτας σημειώσεις, ὡς εἶπωμεν ὀλίγας λέξεις περὶ τοῦ σώματος τῶν χορευτρίων. Αὗται εἴτε ἐκτελοῦσι χοροδράματα ἴδια ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, εἴτε διακόπτουσι τὴν πρόσδον τοῦ μελοδράματος ἐκτελοῦσαι ἓνα ἰδιαιτερον χορὸν, ὡς τὸν χορὸν τῶν παγοπεδίων εἰς τὸν «Προφήτην», εἴτε ὑπεισέρχονται ἐν ἐπεισοδιακοῖς χοροῖς, ὡς ὑπὸ τὴν μορφήν καλογραῖων εἰς τὸν «Γεβέρτον Διάβολον», εἴτε ἐκτελοῦσι ὀρησκευτικὸς χοροὺς ὡς ἐν τοῖς μελοδράμασιν «Αἰδῶ» καὶ «Σαλαμβὼν».

Ἐὐ χορευτικὸν σῶμα τοῦ μελοδράματος ἔχει πλείονος ἢ ἑκατὸν χορευτρίας. Πλὴν δὲ τῶν κυρίων καὶ πρώτων προσώπων ἔρχονται κατόπιν αἱ κορυφαῖαι καὶ αἱ ἀποτελοῦσαι τὸν πρῶτον καὶ τὸν δεῦτερον τετράχρον. Τελευταῖαι δ' αἱ μαθητευόμεναι, αἵτινες διδάσκονται τὰ πρῶτα βήματα καὶ αἵτινες συμπληροῦσι τὰ κενά.

Ἐὐλος ἔχομεν τοὺς κομπάρσους. Καὶ οὗτοι τακτικῶς διδάσκονται ὑπὸ τὴν ἡγήσαν εἰδικῶν προσώπων, τοὺς βηματισμοὺς ἐν εἶναι στρατιῶται, τὰς διαφόρους στάσεις ἐν εἶναι λαὸς καὶ πολῖται, τὴν ὅλην ἐν τέλει διαρρυθμίαν ἐξ ἧς ἀποτελοῦνται τὰ θεαμασῖα ἐκείνα συμπλέγματα, ἅτινα τέρπουσιν ὄσση καὶ εὐχαριστοῦσι τοὺς θεατῶν.

Ὅλοι αἱ τέχναι οὕτω συντελοῦσιν εἰς παρασκευὴν νέου μελοδράματος, χωρὶς κανεὶς νὰ προβλέπῃ ἐν ὅθ' ἐπιτύχη ἢ ὀ ἀποτύχη. Καὶ ἡ μὲν ἐπιτυχία ἀνταμείβει τοὺς κόπους, ἀλλ' ἡ ἀποτυχία ἐκτός τῆς ὀλικῆς ζημίας ἐπιφέρει καὶ προσθέτους μερίμνας, διότι ἀπὸ τῆς ἐπομένῃς τῆς ἀποτυχίας ἐνὸς μελοδράματος πρέπει νὰ γίνῃ φροντὶς πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν θεατρικῶν ἐσπερίδων, ἐποσὺ ἀναβίβασθῇ τὸ νέον μελοδράμα, τὸ ὅποιον πρόκειται νὰ διαδεχθῇ τὸ ἀποτυχόν.

Α.

Ἐὐ τοῦ ἀρτι ἐκδοθέντος συγγράμματος «Ἐὰ μὲν κρόβια» ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ κ. Ἄρ. Π. Ἀραβαντινοῦ, ἀποσπῶμεν σελίδας τινὰς, ἀναφερομένας εἰς τὸν τρόπον καθ' ὃν ἀμύνεται ὁ ἀνθρώπινος ὄργανισμὸς κατὰ τῆς προσβολῆς τῶν νοσογόνων μικροβίων. Σ. τ. Δ.

ΤΑ ΜΙΚΡΟΒΙΑ

ΚΑΙ Η ΑΜΥΝΑ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ

Ὁ ἀνθρώπινος ὄργανισμὸς κατέχει ἀπ' ἑαυτοῦ ἀφθονὰ καὶ μυστηριώδη μέσα, δυναμει τῶν ὅποιων καὶ μόνος δύναται ν' ἀποκρούσῃ τὴν εἰσβολὴν τῶν διαφόρων νοσογόνων μικροβίων,

ως πάλιν γνωρίζετε, ότι και τὸ ἐναντίον δύναται νὰ πράξῃ, ἤτοι νὰ παρέχῃ εἰς αὐτὰ φιλόξενον καὶ συμμαχικὸν ἔδαφος.

Τὴν ἐπιδεκτικότητα ταύτην τοῦ ἔδαφους, ἣτοι τοῦ ὀργανισμοῦ, πολλοὶ συνθήκαι βεβαίως δύνανται νὰ τὴν ἀναπτύξωσι· μία ἐκ τῶν μάλιστα πιστευμένων παρὰ τῆς κόσμῳ εἶναι ἀναντιρρήτως ἡ ψῆξις, ἀλλ' αὕτη δὲν πρέπει νὰ ἐννοῆται ὡς φέρουσα ἀπ' εὐθείας τὴν νόσον, ἀλλ' ὡς παρακωλύουσα τὴν «φαγοκύττωσιν» τῶν λευκῶν σφαιριδίων τοῦ αἵματος καὶ ἐπιτρέπουσα ἐπομένως εἰς τὰ τυχρὸν ἐκεῖ εὐρισκόμενα μικρόβια νὰ προχωρήσωσι καὶ καλλιεργηθῶσιν. Ἀλλὰ δι' ἀμφοτέρως τὰς περιπτώσεις πρέπει νὰ συντελέσωσιν ἐλευστικῶς ἢ ἀπωστικῶς οἱ αὐτοί, ἐπὶ ἀντιθέτοις ὅμως ὁροις ἐνεργοῦντες, ἐξωτερικοὶ καὶ ἐσωτερικοὶ παράγοντες. Τοιοῦτοι εἶναι, ἐπὶ παραδείγματι, ἡ ἡλικία τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ἀτομικότης αὐτοῦ, ἡ ἐποχὴ τοῦ ἔτους, τὸ γένος, αἱ φυλαί, διάφοροι ψυχολογικαὶ παθήσεις, διάφοροι ἰδιοσυγκρασίαι κτλ.

Ἄλλ' ὡς περιορισθῶμεν ἡμεῖς ἐνταῦθα μόνον εἰς τὰς ἀπωστικὰς τοῦ ὀργανισμοῦ ἡμῶν συνθήκας καὶ δυνάμεις, αἵτινες καὶ μόναι μᾶς ἐνδιαφέρουσιν.

Αὗται λοιπὸν αἱ δυνάμεις, πᾶσαι ὁμοῦ λαμβανόμεναι, ἀποτελοῦσι τὴν λεγομένην φυσικὴν ἀνοσίαν τοῦ ὀργανισμοῦ μας, ἣτοι τὴν φυσικὴν τούτου ἀντίστασιν κατὰ τῆς νόσου. Ἀλλὰ, διὰ νὰ εἶμεθα ἀναλυτικώτεροι, ὡς χωρίσωμεν ταύτας εἰς ἐξωτερικὰς καὶ ἐσωτερικὰς.

Καὶ ἐξωτερικαὶ μὲν, ἣτοι ἐπικτητοὶ δυνάμεις (αἵτινες εἶναι καὶ αἱ κυριώτεραι, διότι καὶ ἡ νόσος δὲν γεννᾶται ἐν τῷ ὀργανισμῷ ἡμῶν αὐτομάτως ἀλλ' ἐξῴθεν ἐρχεται) εἶναι ὅσας ἀποκτᾷ οὗτος, ἢ διὰ τῆς κληρονομικότητος ἐξ ἀτόμου εἰς ἄτομον, ἢ διὰ πρυγενεστέρας προσβολῆς καὶ κατέσεως αὐτοῦ, ἐξ ὁμοίας μολυσματικῆς νόσου, κωλυούσης νεωτέραν προσβολήν.

Ἐσωτερικαὶ δὲ εἶναι αἱ πολλαπλαῖ ἐκεῖναι δυνάμεις, ὡς κατέχει ἐν ἑαυτῇ ὁ ὀργανισμὸς, καὶ διὰ τῶν ὑποίων ἀντιδρᾶ, ὅμω τῇ εἰσβολῇ τῆς νόσου.

Ἄλλὰ ποῖαι λοιπὸν εἶναι αἱ μυστηριώδεις αὗται δυνάμεις τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως;

Πολλὰς θεωρίας παραδέχονται περὶ αὐτῶν οἱ σημερινοὶ βακτηριολόγοι, ἀλλ' ὅλαι αὗται εἰσι καθαρῶς ἰατρικοῦ ἐνδιαφέροντος, ἀφορῶσαι εἰς τὰς ιδιότητες τῶν ἰστών τοῦ ἀνθρώπινου σώματος καὶ τὴν ἀνατομικοπαθολογικὴν αὐτῶν ὑφῆν. Οὐχ ἤττον θεωρῶ ἄξιον τῆς περιεργείας ἡμῶν καὶ τοῦ ἐνδιαφέροντος ν' ἀναφέρω καὶ ἀπλοποιήσω ἐνταῦθα μίαν ἐξ αὐτῶν, δεκτὴν γενομένην παρὰ πάντων σήμερον, μετὰ πολλαπλᾶ πειράματα ἐπὶ ζώων, καὶ ὑφειλομένην εἰς τὴν θεμελιώδη παρατηρητικότητα τοῦ Γάλλου Μι-

chnikoff. Ὀνομάζομεν ταύτην θεωρίαν τῆς φαγοκυττώσεως. Ἡ λέξις εἶναι ὀλίγον βεβαίως ἀσυνεπῆ γραμματικῶς, ἐν θέλει, ὡς αἱ πλείους δὲ τῶν ἐλληνικῶν λέξεων, αἵτινες χρησιμεύουσιν εἰς ἰατρικοὺς καὶ ἐπιστημονικοὺς ὄρους, καὶ αἵτινες ἀρκεῖ νὰ φέρωσι καὶ μίαν συλλαβὴν ἔστω ἐκ τοῦ πρῶτου, τὸ ὑποῖον θέλουσι νὰ παραστήσωσιν, ὅπως σχηματίσωσι τερατώδεις καὶ ἀθροιστικὰς συνθέσεις.

Ἐννοοῦμεν λοιπὸν μὲ τὴν φαγοκυττώσιν τὴν ιδιότητα, ἣν ἔχουν πολλὰ κύτταρα ἡμῶν, ὅπως τρώγωσι τὰ μικρόβια. Κύτταρα δὲ λέγοντες ἐννοοῦμεν τὰ ἀκροτελεύτια ἢ μικροσκοπικὰ σημεῖα, ἅτινα συνιστᾷσι τοὺς ἀνατομικοὺς ἡμῶν ἰστούς. Οἱ ἰστοὶ οὗτοι ἀποτελοῦσι τὰ διάφορα ὄργανα, ἐκ τῶν διαφόρων δὲ ὀργάνων συντίθεται τὸ ἀνθρώπινον σῶμα. Ἐὰν κύτταρα λοιπὸν δὲν εἶναι ἄλλο τι, εἰμὴ ἡ ὑπαρξίς καὶ ἡ ζωὴ ἡμῶν ἐν μικρῷ, διότι πᾶν ὅ, τι τελεῖται ἐν τῷ συνόλῳ τούτων, ἀποτελεῖ τὴν ζωὴν τοῦ ὅλου σώματος. Ταῦτα παρουσιάζουν πολλὴν ἁμοιότητα πρὸς τὰ μικρόβια. Ἰδοὺ λοιπὸν τί πρεσβεῖει ἡ ἐπιστήμη.

Μόλις εἰσβάλλει εἰς τὸν ὀργανισμὸν ἡμῶν νοσογόνον τι μικρόβιον, τὰ κύτταρα τῶν προσβληθεισῶν χωρῶν τίθενται ἀμέσως ἐπὶ ποδὸς μάχης καὶ συνασπίζονται πρὸς ἀμυναν τοῦ πατρῶου ἔδαφους. Πολλαπλασιάζονται ἀστραπηδῶν διὰ διχασμοῦ αὐτῶν, μεγαθύνονται, καὶ ἐκχύνουσιν ὑγρὸν τι, ἁμοιάζον πρὸς λύμφην, ἀναμένοντα τὸν ἐχθρὸν βαρβαρῶς.

Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον τὰ διὰ τῶν ποταμῶν τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος ἀκαταπαύστως μεταφερόμενα πρὸς φρούρησιν τοῦ ὅλου ὀργανισμοῦ μεταβατικὰ σώματα, ἣτοι τὰ λευκὰ λεγόμενα κύτταρα, ἢ αἰμοσφαιρία, ἐρχονται εἰς ἐπικυρίαν τῶν λοιπῶν κυττάρων, εἶτα καὶ ταῦτα νὰ φαγοκυττώσωσιν (ἐπιτραπήτω καὶ ἡμῶν ἡ λέξις αὕτη τῆς ἀνάγκης) ἣτοι νὰ φάγωσι μικρόβια.

Ἄλλὰ καὶ οἱ ἐπιθρομῆες, ἣτοι τὰ μικρόβια, θέτουσιν εἰς ἐνέργειαν τὰ ἐπιθετικὰ καὶ ἀμυντικὰ αὐτῶν μέσα . . .

Κατὰ τὴν στιγμὴν λοιπὸν ἐκεῖνην ὀδεῖται τὸ σημεῖον τῆς ἐνάρξεως τοῦ πυρός, ἣτοι τοῦ φεβροῦ ἀγῶνος τῆς ἐξουτώσεως. Οὗτος εἶναι ἀνηλεὲς ἐκατέρωθεν καὶ πυρρυστάζει ἀπείρους περιπεταίας, ἀλλὰ τὸ μᾶλλον χαρακτηριστικὸν αὐτοῦ εἶναι ἡ ἐκ τῆς συγκρούσεως καὶ ἐναλλαγῆς τῆς ὅλης τῶν μαχομένων μικροσκοπικῶν πολεμίων ἐπερχομένη γενικὴ ἀναστάσις καὶ ἀντιδρασίς τοῦ ὀργανισμοῦ, ἣτοι ὁ λεγόμενος πυρετός. Καὶ ἰδοὺ ἡ λεγομένη ὄξεια μορφή τῆς νόσου. Ἐνῆν ὅταν ὁ πόλεμος τύχῃ νὰ παραταθῇ ἐπὶ μακρότερον χρόνον, ὑπὸ τύπον πολέμου ἀρματολικίου, ἔχομεν τὴν χρονίαν μορφήν τῶν διαφόρων μικροβικῶν νόσων.

Ἦώρα, πῶς ἐξηγοῦμεν τὴν ἐναστικὸν ταύτην ῥοπὴν τῶν λευκῶν αἰμοσφαιρίων πρὸς καταβροχχοῦσιν τῶν εἰσβαλλόντων μικροβίων; Ἰδοὺ τί παρεδέχθη ἡ νέα θεωρία (Pfeiffer). Κατὰ τὰς στιγμὰς ταύτας τοῦ μεγάλου ἀγῶνος τῆς ὑπαρξείας, ὅστις τελεῖται εἰς τὰ βῆθη τοῦ ὀργανισμοῦ ἡμῶν, τὰ λευκοκύτταρα ταῦτα δὲν τρέχουν ἀκατασχέτως, ἀπὸ τὰς ἀκροτάτας ἐσχάτιας τοῦ σώματος, ἐξ ἀπλοῦ πατριωτικοῦ καθήκοντος ἀντοχονισμοῦ, πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ ἰδίου ἔδαφους. Τοῦτο πράττουν μόνον τὰ ζωικά κύτταρα τῶν διαφόρων χωρῶν τοῦ ὀργανισμοῦ ἡμῶν, ἐνῶ τὰ λευκοκύτταρα τρέχουν ἀδρῶς πληρωόμενα, ὡς μισοῦτοὶ βασιβουζοῦκοι, ἐλκύονται δὲ ἐκ τῆς λείας των, ἣτοι τῶν μικροβίων, δι' ἰδιότητος τινος, ἣν ἔχουσι, καὶ ἣτις ὀνομάσθη χημικὴ ἀπώθησις ἢ ἀπωθοῦνται ἐξ αὐτῆς, διὰ τῆς ἰδίας δυνάμεως, ἀπαρπλάκτως ὅπως ἐλκύονται ἢ ἀπωθοῦνται ἀντίθετα ἢ ἡμῶν ἡλεκτρικὰ ρεύματα.

Ἄλλ' ὡς ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης. Ἄν οἱ εἰσβαλλόντες ἐχθροὶ ὡσι πολυάριθμοι καὶ ἰσχυρότεροι, μετὰ ἔργον ἀλλ' ἐρωμένην πάλιν, τὰ κύτταρα τοῦ ὀργανισμοῦ ὑποχωροῦσιν ἠττώμενα, καὶ τότε τὰ μικρόβια, μὴ ἀπαντῶντα οὐδαμοῦ πλέον ἀντίστασιν, γίνονται κύρια τοῦ πεδίου, ἐγκαθιστάμενα ἀνέτως εἰς τὴν κατακτηθειῶσαν γῆν διὰ μυριάδων ἀποικιῶν καὶ στρατευμάτων. Ἄν ἡμῶν οἱ ἐπιθρομῆες τύχουσιν ὀλιγώτεροι τὸν ἀριθμὸν καὶ ἀσθενέστεροι τούτων, τὰ ζωικά κύτταρα καταβροχθοῦσιν αὐτοὺς ἐντός τῆς κοιλίας των ζῶντας ἀκόμη· ἐπιχύνοντα δὲ δηλητηριώδεις τι δι' αὐτὰ ὑγρὸν ὀνομαζόμενον ἀλεξίνην ἢ ἀντιπηκίνην (ἀντίστοιχον πρὸς τὴν τοξίνην, ἣν ἐκκρίνουσι τὰ μικρόβια) τοὺς φονεύουσι συγχρόνως, ὅτε καὶ ὁ ὀργανισμὸς, πίπτωντος τοῦ πυρετοῦ, ἐπανέρχεται νικητῆς καὶ τροπαιοῦχος εἰς τὴν πρὸ τοῦ πολέμου κατάστασιν, ἣτοι εἰς τὸ *status quo ante bellum*.

Ὡς τὴν πρώτην περίπτωσιν, ὅτε δηλ. τὰ μικρόβια ὑπερισχύουσι, πολλακίς συμβαίνει, ὡστε αἱ πρῶται τάξεις τῶν κυττάρων, ἅτινα ἔλαβον μέρος εἰς τὴν μάχην, νὰ καταστρέφονται, ἣτοι νὰ ἐκφυλίζονται καὶ μεταβάλλονται εἰς πύλην, ἀλλὰ τότε πάλιν νέαι τάξεις πολεμικῶν κυττάρων, ἀκμαῖαι καὶ σθεναραὶ, ὑποστηρίζουσι τὴν ὑποχώρησιν καὶ καταβροχθοῦσιν τὰ μικρόβια, ἐπανερχομένης τῆς εἰρήνης μετὰ τὴν νίκην.

Τοιαύτη λοιπὸν εἶναι ἡ θεωρία τῆς φαγοκυττώσεως.

Ἄλλὰ δὲν ἐπανέρχεται ὁ ὀργανισμὸς ἡμῶν ἀπλῶς καὶ μόνον εἰς τὸ πρῶτον καθεστῶς ἐν τῷ αὐτῇ περιπτώσει. Ἀποζημιῶται πλουσιοπαρόχως, δι' ὅσα ἐμδύθησε, διότι ἀποκτᾷ ἰδιότητος χημικὰς ἰδιαιτέρας, ἀγνώστους ἀκόμη εἰς ἡμᾶς, αἵτινες καθιστῶσιν αὐτὸν ἐπὶ βραχύτερον ἢ μακρότερον ἐντελῶς ἀπρόσβλητον ἐξ ὁμοίας νόσου

ἣτοι χορηγοῦσιν εἰς αὐτὸν τὸ σωτήριον προνόμιον τῆς ἀνοσίας πρὸς ὀρισμένας νόσους, ἣτοι τὸ τῆς λεγομένης φυσικῆς ἀνοσίας.

ΜΕΓΑΛΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

ΕΚ ΜΙΚΡΩΝ ΣΥΜΒΑΝΤΩΝ

Φιλελληνισμὸς Δουκός.

Ἡ ἀπλότης τοῦ ἐσχάτως ἀποθανόντος Ἄγγλου Δουκὸς τοῦ Οὐεστμινστερ ἦτο μοναδική.

Παρὰ τὰς συνθηκὰς τῆς Ἀγγλικῆς ἀριστοκρατίας, ἐν τῇ ὁποίᾳ κτερεῖ μίαν τῶν ἀνωτάτων βαθμίδων, διακρίνετο διὰ τὴν ἀφέλειάν του περὶ τὴν περιβολήν.

Ἐνδεδυμένος ὡς ὁ ἀπλοῦστατος τῶν ἀστών τοῦ Λονδίνου μετέβαινε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον περὶ εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Λόρδων καὶ εἰς τὰ ἄλλα μέρη, εἰς τὰ ὁποῖα ἐκάθουσαν αὐτὸν αἱ ὑψηλαὶ του ἐνασχολήσεις.

Μίαν τῶν ἡμερῶν, διακρούοντος τοῦ Ἑλληνοτουρκικοῦ πολέμου, μετέβη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν πρεσβεῖαν ὅπως ἀνακοινῶσιν τι πρὸς τὸν Ἑλληνα ἐπιτετραμμένον, ὡς πρέεδρος τοῦ φιλελληνικοῦ κοιμητήτου.

(1) Δούξ ἐψέλλειεν ὀλίγα ἑλληνικά, ἅτινα ἔμαθον ἐκ τῆς μεγάλης του πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἀγάπης.

Ἀπετάθη λοιπὸν ἑλληνοαγγλιστὶ πρὸς τὸν θυρωρὸν, ζητῶν νὰ ἴδῃ τὸν Ἑλληνα ἐπιτετραμμένον.

(2) Θυρωρὸς νομίσας ὅτι ἐμίλει πρὸς ἄσημον Ἑλληνα, λίαν ἄσημον μάλιστα, ὡς ἠδύνατο νὰ κρίνῃ ἐκ τῆς ἐνδυμασίας τοῦ Δουκός, εἶπεν εἰς αὐτὸν νὰ περιμένῃ μέχρις οὗ τελειώσῃ τὴν ἐργασίαν ὁ κύριός του.

Ἐπὶ δέκα καὶ πλέον λεπτὰ παρέμεινε εἰς τὸν διάδρομον ὁ Δούξ, ὅτε ὁ Ἑλληνα ἐπιτετραμμένος διέταξε νὰ ζητηθῇ τὸ ὄνομα τοῦ περιμένοντος ἐπισκέπτου.

Εἶναι εὐκόλον νὰ φαντασθῇ κινεῖς τὴν στενοχωρίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν σπουδὴν τοῦ ἐπιτετραμμένου ὅπως ὑποδεχθῇ τὸν Δούκα. Καὶ ἐν ᾧ τῇ ἐξήτει μυριάκις συγγνώμην.

— Ἀπ' ἐναντίας, εἶπεν ὁ Δούξ· ἐγὼ πῶς χρῆσθησθε τὴν πολὺ, διότι ὁ ὑπηρέτης σας μὲ ἐπῆρε γὰρ Ἑλληνα.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Κατὰ τὸν πόλεμον τῆς Ἰσπανίας καὶ Ἀμερικῆς ὑπῆρξε εἰς ἐν καταλανικὸν σύνταγμα στρατιωτικῆς πάσχων ἐξ ἰσχυρᾶς ποδᾶρχας.

Ὡς τὸν διοικητὴν τοῦ συντάγματος ἦλθε διαταγὴ τοῦ ὑπουργείου ν' ἀπολύσῃ τὸν στρατιωτικὸν ταῦτον, διότι ἦτο τὸ μόνον στήριγμα τῆς οἰκογενείας του.

— Ἀμπερὸν στήριγμα, ἐπιθύρασαν ὁ συνταγματάρχης, αὐτὸς ποῦ μόλις ἠμπορεῖ νὰ στηριχθῇ ὁ ἴδιος εἰς τοὺς πόδας του!

ΕΘΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

ΥΓΙΕΙΝΗ

ΤΟΥ ΟΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

— Τί γίνεται τὰ νοσογόνα μικρόβια μετὰ τὴν θάνατον τοῦ ἀσθενοῦς;

Ἐν ζήτημα τοῦτο, τόσον ἐνδιαφέρον τὴν δημοσίαν υγιεινὴν, ἔλυσεν ἐσχάτως ὁ ἰατρός Κλάιν, ἐκτελέσας σειρὰν πειραμάτων ἐπὶ ζώων τεθαμμένων.

Κατὰ τὰ πειράματα ταῦτα τὸ μικρόβιον τῆς χολέρας ἐπιζῆ 18 ἡμέρας μετὰ τὴν ταφήν, ἀλλὰ μετὰ τὴν 28ην ἡμέραν δὲν ἀναπτύσσεται πλέον διὰ τῆς καλλιέργειας. Ἐν αὐτὴν περίπτωσι, ἀντοχὴν ἔχει καὶ τὸ μικρόβιον τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ.

Ἐν μικρόβιον τῆς πανώλους ἐξαφανίζεται μετὰ τριῶν ἑβδομάδων ταφήν.

Ἐν μικρόβιον τῆς φυματώσεως δὲν ἐπιζῆ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ζῴου τὸ ὅποιον ἐθανάτωσεν. Ὁ ἰατρός Κλάιν ἀνεῦρεν αὐτὸ ἐντὸς τῶν διαφόρων ὀργάνων νεκροῦ, ἀλλὰ δὲν κατόρθωσε νὰ τὸ καλλιέργησῃ. Ἐν δὲ σπουδαιότερον εἶνε ὅτι ἐνέσεις γενόμεναι διὰ μικροβίων φυματώσεως ἐκ τεθνεώτων δὲν μεταδίδουσι τὴν νόσον εἰς υἱεῖς.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Μέριμνα ὑπὲρ τῶν ἵππων.

Ἐπὶ τὴν προστασίαν τῆς Ἑκκλησιαστικῆς Ἑταιρείας, συνεκροτήθη ἐν Βερμυγιάμῃ τῆς Ἀγγλίας συνέλευσις ἐπὶ σκοπῷ δραστηριωτέρας ἐνεργείας ὑπὲρ τῶν τραυματιζομένων εἰς τὰς μάχας ἵππων. Ὁ προεδρεύων τῆς συνέλευσεως ἀνέγνωσε τηλεγραφήματα πολλῶν ἐπισκόπων καὶ ἀνωτέρων κληρικῶν ἐκφράζοντα ἐπιδοκιμασίαν τοῦ σκοποῦ τῆς συνέλευσεως. Προσέτι ὁ προεδρεύων ἀνεκάλυψε ὅτι ὑπεβλήθη εἰς τὴν Βασιλισσάν ἀναφορά, ὅπως αὕτη εὐαρεστουμένη προσκαλέσῃ τὰς διαφόρους Δυνάμεις, τὰς υπογραψάσας τὴν σύμβασιν τῆς Γενεύης, εἰς νέαν σύσκεψιν καὶ ἀπόφασιν προνοοῦσαν ὑπὲρ τῶν τραυματιζομένων ἐν πολέμῳ ζώων καὶ ὀρίζουσαν τὰς αὐτὰς καὶ διὰ τοὺς ἀνθρώπους περιβάλλει. Ἐν ἰδιαιτέρον γραφεῖον τῆς Βασιλισσῆς ἀπήντησεν ὅτι ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν δύναται νὰ γίνῃ τίποτε.

Ἐν ἐκ τῶν μελῶν λαβὸν κατόπιν τὸν λόγον, εἶπεν ὅτι, ὡς νῦν ἔχουσι τὰ πράγματα, τὰ τραυματιζόμενα ζῶα ἐγκαταλείπονται εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν καὶ ὑποκλύπουσιν ἄνευ συνδρομῆς εἰς τὰ τραύματά των.

Ἐπρωτάθῃ ὅπως σχηματισθῇ ἰδιαιτέρον σῆμα, τὸ ὅποιον νὰ παρακολουθῇ τὴν ἄλλην υγιεινομικτὴν ὑπηρεσίαν καὶ προσέχῃ ὅπως μὴ οἰκτιρῶς καὶ ἄνευ περιθάλψεως θνήσκωσι τὰ τραυματιζόμενα ζῶα.

Ἐν τέλει ἡ συνέλευσις παρεδέχθη τὸ ἐπόμενον ψήφισμα: «Ἐννοθεύσας ἡ συνέλευσις αὕτη ἀναφέρεται εἰς τὰς Μεγάλας Δυνάμεις, τὰς υπογραψάσας τὴν σύμβασιν τῆς Γενεύης, καὶ εἰσηγεῖται ὅπως συνομολογηθῇ διεθνῆς σύμβασις ἐπετείνουσα ἐπὶ

τῶν εἰς τὰ πεδία μαχῶν ἀσχολουμένων πρὸς μετρίαν ἢ ἴσασιν τῶν δεινῶν τῶν τραυματιζομένων ζώων τὴν αὐτὴν προστασίαν τὴν νῦν ὑπὸ τῆς συμβάσεως τῆς Γενεύης παρεχομένην εἰς τοὺς περιθάλποντας τοὺς τραυματιζομένους στρατιώτας».

Ὁ καιρὸς καὶ ἡ διάθεσις.

Ἀμερικανὸς καθηγητὴς τῆς ψυχολογίας ἐπεχείρησεν ἐσχάτως ἐρευνᾶν εἰς τὰ σχολεῖα, τὰς φυλακὰς, τὰ ἐργοστάσια καὶ τὰ μεγάλα ἐμπορικὰ καταστήματα θέλων νὰ ἐξασκῆσθῃ τὴν ἐπιρροήν, τὴν ὅποιαν ἐξασκῶσιν ἐπὶ τῶν διατριβόντων εἰς τὰ ἴδρυματα ταῦτα αἱ μεταβολαὶ τῆς θερμοκρασίας. Ἰδοὺ δὲ τὸ πείραμα τῶν ἐρευνῶν του:

Οἱ μὲν καὶ αἱ μαθητρίαι εἶναι εὐδιάθετοι, νευρικῶς ἥσυχοι καὶ καλῶς συμπεριφέρονται κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἡμέρας τοῦ χειμῶνος, ὅταν ἐπικρατῇ καιρὸς ψυχρὸς, ξηρὸς καὶ αἰθριός. Ἀπ' ἐναντίας συχνόταται εἶναι αἱ τιμηρίαι, ὅταν ὁ οὐρανὸς σκυθρωπῶσῃ καὶ ἡ ἀτμόσφαιρα εἶνε ὑγρὰ καὶ ὀμίχλωδης. Παράδοξον θὰ φανῇ ὅτι τὰ ἄρρενα εἶναι εὐκαθέστερα εἰς τὰς ἀτμοσφαιρικὰς μεταβολὰς ἢ τὰ κοράσια.

Εἰς τὰς φυλακὰς αἱ ἐκτάκτως θερμοὶ ἡμέραι τοῦ ἔαρος καὶ τοῦ φθινοπώρου προκαλοῦσι τὰς πλείστας πειθαρχικὰς ποινὰς. Οἱ κατὰδικοὶ κατεξαιστανται ἐναντίον τῆς ἐπιβληθείσης εἰς αὐτοὺς τύχης κατὰ τὰς ἐκτάκτως ὥραις ἡμέρας, αἵτινες ἀποτόμως διακόπτουσιν ἐνίοτε τὴν βροχερὰν καὶ μελαγχολικὴν τοῦ ἔτους περίεσον.

Ἐτέος εἰς τὰ πιστωτικὰ καὶ τὰ ἐμπορικὰ καταστήματα, δοκιμὴ ὁ καιρὸς εἶνε ὥραιος, εἰς οἰκονομικὰ ἔργα τῶν ἀριθμητικῶν πράξεων τῶν ὑπαλλήλων. Καὶ ὑποθέτετε αἰεὶ; Διότι, κατὰ περίεσον παρατήρησιν τοῦ Ἀμερικανοῦ ψυχολόγου, ὁ ὥραιος καιρὸς καὶ ὁ λαμπρὸς ἥλιος ἐμπνέει εἰς τοὺς ὑπαλλήλους ἀμετρον πεποθήσασιν εἰς ἑαυτοὺς καὶ ἐπομένως τοὺς καθιστᾷ ἀγρηγμένους.

Ἡ δημοσία υγία ἐν Ἀμερικῇ.

Ἐν δημοτικὸν συμβούλιον τῆς Μοναρχουπόλεως τῆς πολιτείας Ἰδῆας τῶν Ἰνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἔλαθε τὰς ἐξῆς ἀποφάσεις, σχετικὰς πρὸς τὴν δημοσίαν υγίαν: Ἐν 11 ὥραν τῆς νυκτὸς οἱ κῆτοικοὶ πάντες πρέπει νὰ ἀποσύρῳνται ἐξικέρσει ἀνωτέρας βίας. Πρὸς τοῦτο δὲ συρίκτρα ἐκβάλλουσα δξότατον ἦγον καὶ ἐγκαθιδρυμένη ἐπὶ τοῦ δημαρχεῖου εἰδοποιεῖ τοὺς κατοίκους. Πᾶσα παράθεσις τῆς δικταξείας τῆς ἐπιφέρει πρῶστιμον 50 δολλαρίων, ἢ φυλάκιον 20 ἡμερῶν. Πρὸς τοῦτοις τὸ δημοτικὸν συμβούλιον ἐπὶ προστήμῳ 10 δολλαρίων ἀπηγόρευσε εἰς τοὺς κατοίκους νὰ πτύωσιν εἰς τὰ πεζοδρόμια. Ἐπὶ προστήμῳ 5 μέχρι 10 δολλαρίων ἀπηγόρευσε νὰ βίπτινται φίλοισι βανύνας ἐπὶ τῶν πεζοδρομίων καὶ ἐπὶ προστήμῳ 20—100 δολλαρίων ἀπαγορεύονται οἱ θέρυβοι ἐπὶ τῆς δημοσίας ὁδοῦ. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἀπόφασιν τὰ θέατρα καὶ πάντα τὰ κέντρα διασκεδάσεως ἐφείλουσι νὰ κλείωσι τὴν 10 ὥραν τῆς νυκτὸς.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ — 2469

Ἡ ΕΘΝΙΚΗ ΙΔΕΑ

«Ἐξ μῆνας ἀπὸ τοῦ θανάτου μου, γράφει ἐν τῇ διαθήκῃ του ὁ Ἀχιλλεὺς Γερκοαστόπουλος, ἀνὰ προκήρυχθῆ διαγωνισμὸς πρὸς κατασκευὴν καλλιτεχνικῆς παραστάσεως ἐκ μαρμαροῦ συμβολίζουσης τὴν Ἑθνικὴν Ἰδέαν καὶ ὑπομνησκούσης τοῖς ἐλευθέροις Ἕλλησι τὸ καθήκον πρὸς τοὺς ἀλλοτρίους ἀδελφοὺς».

Ἢ κληροδοσίᾳ αὕτη, τί λέγω, αὕτη ἡ ἀνάμνησις τῆς Ἑθνικῆς Ἰδέας, κατὰ τὴν περίεσον ταύτην Ἑθνικῆς ἀποθαρρύνσεως καὶ διὰ νὰ μὴ κρύπτωμεν τὰ πράγματα, ἐσκεμμένης ἀποστροφῆς πρὸς τὰς ἰδεώδεις, εἰς τὴν λατρίαν τῶν ὀπίων ἐν τελείᾳ παραγνωρίσει τῶν πραγμάτων, ἀπεδιώσαμεν τὰς συμφορὰς, αἵτινες μὰς ἐπληξάν ἐπ' ἐσχάτων, ἀποτελεῖ ἀνωμαλίαν, ἀναχρονισμὸν παράδοξον, καὶ διὰ πολλοὺς ἴσως ὄνειρον ἀσυμβίβαστον πρὸς τὸ καθολικὸν αἶσθημα τῆς συγχρόνου δημοσίας γνῶμης.

Καὶ ἐν φαντασίῃ τις, ὅτι ὁ ἀειμνηστος πολιτευτῆς, τὸν φόρον τοῦτον τῆς εὐλαβείας τοῦ πρὸς τὰς μεγάλας ἑθνικὰς ἰδεώδεις, τὸν προσέφερον ὅχι ἐν τῇ ἀληθῇ τῶν πατριωτικῶν αὐτοῦ δυνάμει, ὅτι τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς του πρὸς τὸ ὑψηλὸν ἔργον λαοῦ θεραπεύοντος τὴν θρησκείαν τῆς πατρίδος, πατρίδος μεγάλης καὶ ἐλευθέρης, ἀνέτεινεν ἐν τῇ μέσῃ τοῦ καθολικοῦ μαρμαροῦ, ὅπου πάντες νεύουσιν κεκυφότες πρὸς τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὑπεσκαμμένος ὑπὸ τῆς τραγικότητος τῶν νόσων τῆς κατατίθροσκουσίας τὰ σπλάγγνα αὐτοῦ, ἐν τῇ ἀσφαλεῖ ἀναμονῇ τοῦ θανάτου μέσῃ ἀφράστῳ ἀγληθόνων, τότε μόνον θὰ ἀντιληφθῇ τοῦ σθένους τῆς ὥραιας ταύτης ψυχῆς, τὴν ὅποιαν τίποτε δὲν ἠδυνήθη νὰ κάμψῃ καὶ τίποτε νὰ ἀπελπίσῃ.

Ἦν ἡ κληροδοσίᾳ τοῦ φιλοπατρίδος πολιτευτοῦ Πατριῶν, οἱ ἡς ἠθέλησε νὰ προστήσῃ πρὸ τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ λευκὴν, μαρμαρινὴν, τὴν εἰκόνα τοῦ ὑπερτάτου ἑθνικοῦ καθήκοντος κατελείπετο ὑπὸ τινος Ἡρώσπου μετὰ τὴν Ἰέναν, ἢ ὑπὸ Γάλλου μετὰ τὸ Σιδᾶν, ὅς ἀπετέλει φυσικὴν ἀπήχησιν τῶν παλμῶν τῶν ἠττημένων ἐκείνων λαῶν· διότι τὸ ἑθνικὸν Ἰδεῶδες τὸ ἠγάπησαν θερμότερον, τὸ ἐλάτρευσαν φλογερώτερον, τὸ ἐπροσκύνησαν μετὰ μεγαλητέρας συντριβῆς ἠττημένοι καὶ τεταπεινωμένοι, ἢ κατὰ τὴν περίεσον τῶν ἐλπίδων ἐπιτυχῶν καὶ νικῶν.

Ἐν φαντασίῃσιν ποτὲ ὅτι ἡ ἀποτυχία ἐν τῇ ἐκτελέσει τοῦ καθήκοντος ἐπιβάλλει τὴν ἀπάρ-

νησιν τοῦ καθήκοντος, οὔτε ἀπέδωκαν ποτὲ εἰς τὰ ἑθνικὰ ἰδεώδη τὴν ὑπατιότητα τῶν καταστροφῶν, ὑπ' ὧν ἐπλήγησαν.

Εἰς ἡμᾶς ἐπὶ τὴν ψυχολογικῶς παράδοξον, ὀλιθερώτερον δὲ καὶ ἀπελπιστικώτερον τῆς ἠττης καὶ τῶν οικονομικῶν ἡμῶν καταστροφῶν.

Ἄντι νὰ ἐννοήσωμεν ὅτι αὐταὶ ἦσαν ἀποτέλεσμα ἄμεσον καὶ ἀναπόφευκτον οὐχὶ τῆς πρὸς τὰ καθήκοντα ἡμῶν πρὸς τοὺς δουλεύοντας ἀδελφοὺς προσηλύσεως, οὐχὶ τοῦ ἑθνικοῦ ἡμῶν προγράμματος, ἔνευ τοῦ ὅποιου οὐδένα ἔχουμεν, ὡς κράτος, λόγον ὑπάρξεως, ἀλλὰ τοῦ ὅτι ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ κράτους μόνον κατὰ βραχέα διαλείμματα νηφαλιότητος, καὶ πρὸ πάντων ἦσαν ἐξωτερικαὶ περιστάσεις, ἀνεξάρτητοι τῆς ἡμετέρας θελήσεως, παρέσυρον ἡμᾶς, ἐνεθυμούμεθα τὴν ἑθνικὴν ἰδέαν καὶ τὰ βραχέα καθήκοντα, τὰ ὅποια ἐπέβαλλεν εἰς ἡμᾶς, ἐφαντάσθημεν ὅτι ἡ ἑθνικὴ ἡμῶν πολιτικὴ ἀπετέλεσε τὴν αἰτίαν τῶν συμφορῶν μας, καὶ ὅτι ἤρκει, ὅπως ἐδραιωθῇ τὸ μέλλον τοῦ ἔθνους, νὰ τὴν ἀπαρνηθῶμεν.

Ἐν λέγομεν ὑπερβολὰς. Ὅς ἠδυνάμεθα νὰ ἀντιγράψωμεν πολλὰς μαύρας σελίδας ἐξ αὐτοῦ τοῦ περιοδικοῦ τύπου ἐμπνευσμένως ὑπὸ τοῦ αρακαπνοῦ καὶ τῆς χλεύης πρὸς τὴν ἑθνικὴν ἰδέαν, σελίδας ἐν αἷς διακωμωδοῦνται καὶ χλευάζονται ἀνομιήσεις καὶ ὄνειρα ἑθνικὰ ἀναμιξ' σελίδας ἐν αἷς διὰ τὴν ἀδοξίαν τοῦ παρόντος, διὰ τὰς καταστροφὰς τοῦ ἀπαγγέλλεται κατηγορικὰ κατὰ τοῦ ἑθνικοῦ προγράμματος καὶ ὅχι κατὰ τοῦ τρόπου, οἱ οὐ ἐπεδιώξαμεν τὴν ἐκτέλεσιν του.

Καὶ ὁ λαὸς θίξεται εἰς τὴν ἀπάρνησιν παντὸς ἰδεώδους· θίξεται εἰς τὸ νὰ περιφρονῇ τὰς ἀνάμνησεις τὰς ἑθνικὰς καὶ νὰ μὴ λικνίζουσιν πλέον τὴν ψυχὴν του ὄνειρα τοῦ μέλλοντος, διότι δυστυχῶς ἡ ψυχὴ, καὶ τὸ ἠθικὸν παντὸς λαοῦ διαμορφοῦνται κυρίως ἐξ ἡμῶν ἀναγκινάσκει. Καὶ παρορῶμεν ὅτι αὐτῶ μόνον ἡ ὕλικὴ πρόδος ὑπὸ παράγοντα τὸν ἀτομισμὸν ἀπομένει κληρὸς παντὸς λαοῦ, τοῦ ὅποιου νεκροῦνται οἱ παλμοί, ἢ ἀντιληψίς ὑψηλοτέρων καθήκοντων, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς αὐτοθυσίας, καὶ ὅτι ἐνευ τούτων ἡ ὕλικὴ πρόδος τῶν κοινωνιῶν ἐπισπεύδει μόνον τὴν πτώσιν αὐτῶν πρὸς τὴν παρακμὴν καὶ τὴν ἀποσύνθεσιν. Πνεῦμα ἀπιστιοδοξίας βρῶναι ἐπ' αὐτῶν, τῆς ἀπιστιοδοξίας τῆς νοσηρᾶς, ἢ ὅποια τίποτε δὲν ἐλπίζει καὶ ὑπὲρ οὐδενὸς δὲν ἐπιτρέπει παλμούς ἀγενεῖς, τῆς ἀπιστιοδοξίας, τὴν ὅποιαν προσφυῶς ἐχαρκατήρησαν ὡς χρονίαν καὶ ἀθεράπευτον ἑθνικὴν δυσπεψίαν.

Προβούμεθα ὅτι τῆς καλοστηκτικῆς γενεᾶς ἡ